

† ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΙΜΟΘΕΟΥ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΡΡΩΣΤΟ

(Από τήν έκδοση τοῦ 1978)

«Ἡσθένησα καί ἐπεσκέψασθέ με...»

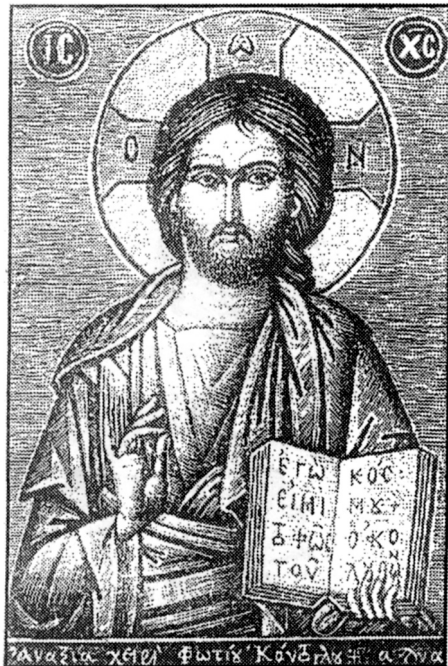
Ματθ. κε' 36

«Ὅταν ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι...»

Β' Κορινθ. ιβ' 10

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»
566 26 Σπαρτάκου 6, Συκιές
Τηλ.: 2310212659. Φάξ: 2310207340
Θεσσαλονίκη 2011

+



«Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11, 28).

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Τοιχογραφία Ἱερᾶς Μονῆς Φιλανθρωπινῶν Ἰωαννίνων.

+



Σημείωμα ἐκδότου

Ἡ Πρόνοια τοῦ παναγίου Θεοῦ μας, διά μέσου ἀγωνιζομένου Χριστιανοῦ τῶν Ἀθηνῶν, μᾶς ἔστειλε τό βιβλίο ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΡΡΩΣΤΟ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ ΤΙΜΟΘΕΟΥ, ἐκδόσεως 1978 τῆς Ἱερᾶς Μονῆς «ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΛΥΒΙΑΝΗ» (Μοῖρες Ἱρακλείου Κρήτης), μέ τήν παράκληση νά ἐπανεκδοθῆ πρός παρηγορία τῶν ἀσθενῶν καί πονεμένων συνανθρώπων μας.

Τήν πρόταση αὐτή θεωρήσαμε ξεχωριστή εὐλογία, ὡς ἀπό Θεοῦ προσφερθεῖσα καί, ἀφοῦ ἐλάβαμε τηλεφωνικῶς τήν ἀπαιτούμενη εὐλογία ἀπό τήν ὀσιωτάτη Γερόντισσα Τιμοθέη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς «ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΛΥΒΙΑΝΗ», τό ἐπανεκδίδομε σέ νέα στοιχειοθεσία πρός δόξαν Θεοῦ καί ψυχωσωματική ὠφέλεια ἀσθενῶν συνανθρώπων μας.

Μέ τήν εὐχή καί ἐλπίδα, ὅτι θά παρηγορηθοῦν καί βελτιωθοῦν ψυχικά καί σωματικά δοκιμαζόμενες ψυχές, μέ τήν πνευματική αὐτή ἐλεημοσύνη, εὐχόμεθα νά ἐπιγράψῃ ὁ Κύριος τόν μισθό στόν κοπιάσαντα γι' αὐτό μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης ΤΙΜΟΘΕΟΝ.



Σημείωση ἐκδότου: Τό παρόν βιβλίο δίδεται δωρεάν ἀπό τίς ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη». Πληροφορίες στό τηλ.: 2310212659 σέ ὧρες καταστημάτων.

+





+



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελίς
1) Ἐντί προλόγου	7
2) Πανανθρώπινο φαινόμενο	9
3) Τί εἶναι ὁ πόνος;	11
4) Αἰτία τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ πόνου	13
5) Σωστή πίστις	15
6) Ἡ ἀρρώστια καί ἡ κληρονομικότητα	17
7) Ἀρρώστειες ἀπό προσωπικές ἀμαρτίες	19
8) Ἀρρώστειες καί πόνοι ἀπό τούς ἄλλους	21
9) Ἡ ἀρρώστια πάντα θά ὑπάρχη	23
10) Καταπολέμησις τῆς ἀρρώστιας	25
11) Μοιρολατρική ἀντιμετώπισις τῆς ἀρρώστιας	27
12) Ἀρρώστια καί ἀπελπισία	29
13) Τό πρόβλημα τῆς εὐθανασίας	31
14) Σωστός προσανατολισμός	33
15) Ἡ πίστις, σωτήρια δύναμις	35
16) Ὑπομονή, τό δραστικό φάρμακο	37
17) Ἡ ψυχική διάθεσις	39
18) Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς	41
19) Ἁγία Γραφή καί ἀρρώστια	43
20) Ἡ πολύτιμη ἐπίσκεψις	45
21) Ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται	47
22) Ἀρρωστοί κατά φαντασία	49
23) Ἡ μαγεία καί ἡ ἀρρώστια	51
24) Ψυχικές ἀσθένειες	53
25) Οἱ «ὀχλούμενοι» καί «κατεχόμενοι» ἀσθενεῖς	55
26) Ἡ ψυχαγωγία καί ἡ ἀρρώστια	57
27) Ἡσυχία στόν ἄρρωστο	59
28) Ἡ ἀρρώστια καί ἡ στενοχώρια	61

+

29) Δώσετε στον ἄρρωστο χαρά	63
30) Ἡ ἀρρώστια καί τό θαῦμα	65
31) Ἡ ἀρρώστια παιδαγωγεῖ	67
32) Ἡ ἀρρώστια καί ἡ ἀμαρτωλότητα	69
33) Ἡ ἀρρώστια εἶναι δοκιμασία	71
34) Ἡ ἀρρώστια καί ἡ ματαιότητα	73
35) Ἡ ἀρρώστια καί ὁ θάνατος	75
36) Ἡ ἀρρώστια βοηθεῖ σέ μετάνοια	77
37) Ἡ ἀρρώστια ὁδηγεῖ στήν ἐξομολόγησι	79
38) Ἡ ἀρρώστια καί ἡ θεία Κοινωνία	81
39) Ὁ Χριστός κοντά στον ἄρρωστο	83
40) Ὁ Χριστός ὁ καλός Σαμαρεῖτης	85
41) Τελικός σκοπός ἡ ἀγιότητα	87
42) Ἡ ἀρρώστια ὁ μυστικός εὐεργέτης	89
43) Ὁ Χριστός πονεῖ μαζί μας	91
44) Τό τραγικό ἐρώτημα	92
45) Ἐπίλογος	95





ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Λένε, καί εἶναι πολύ σωστό, πώς τό πολυτιμότερο ἀγαθό στόν κόσμο εἶναι ἡ υἰεία. Ἴσως δέν τήν προσέχει καί δέν τήν ἐκτιμᾷ ὅσο πρέπει ὁ ἄνθρωπος. Ὅταν ὅμως θά τύχη νά τήν χάσει, τότε καταλαβαίνει τήν ἀξία της. Γι' αὐτήν τήν υἰεία ἀγωνίζεται ἡ ἱατρική ἐπιστήμη μέ τά πολυάριθμα παρακλάδια της καί ἡ φαρμακευτική μέ τά ἀναρίθμητα φάρμακα. Νοσοκομεῖα, κλινικές, ἐργαστήρια, ὑπηρεσίες καί Ὑπουργεῖα, Ἐρυθροί Σταυροί, παγκόσμιοι Ὄργανισμοί, Συνέδρια καί ἀνακοινώσεις καί τόσα ἄλλα εἶναι σέ διαρκῆ δραστηριότητα γιά τήν υἰεία.

Παρ' ὅλα αὐτά οἱ ἄρρωστοι δέν λιγοστεύουν. Διαρκῶς φυτρώνουν καινούργιες ἀρρώστιες κι ὁ ἀνθρώπινος πόνος σκεπάζει τή γῆ. Ἐλάχιστοι ἄνθρωποι ξεφεύγουν ἀπό τά δίκτυα τῆς ἀρρώστιας. Τά νυστέρια τῶν γιατρῶν ἀδιάκοπα δουλεύουν σέ πονεμένες σάρκες, ὁ πόνος βασανίζει καί ὁ πυρετός λιώνει τά θύματα τῆς ἀρρώστιας.

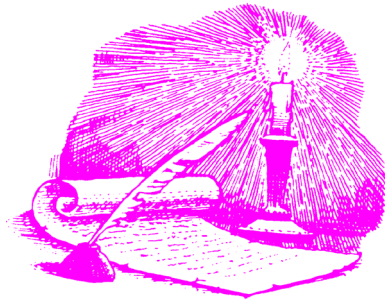
Οἱ αἰτίες εἶναι πολλές. Κάποτε φταῖμε μόνοι μας, ἀπό τήν ἀφροσύνη καί τούς ἐκτροχιασμούς μας. Ἄλλοτε μᾶς φταῖνε οἱ ἄλλοι γύρω μας, οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς καί τό κακό πού βασιλεύει στόν κόσμο. Ἴσως δέν μπορούμε νά βροῦμε πάντα τίς αἰτίες. Ἐνα εἶναι ἀληθινό, πώς ὀτιδήποτε κι ἄν φταίη, ἐκλονίστηκε ἡ υἰεία. Ἐχάσαμε, γιά λίγο ἢ πολύ, τόν πολῦτιμο θησαυρό. Καί τώρα στό κρεββάτι τοῦ πόνου γίνεται πολὺς ἀγώνας νά ξαναβροῦμε τήν υἰεία μας. Ὑπομένομε τά πάντα. Κάνομε ἔξοδα

+

καί θυσίες. Ζητοῦμε τήν υγεία μας. Ὁ ὄργανισμός τοῦ σώματός μας θά κάμη, ὅσο γίνεται, τήν ἀντίδρασί του καί τήν προσπάθειά του νά ἐπιζήση. Ἡ ἐπιστήμη θά προσφέρει τή γνῶσι της, τήν ἐμπειρία της, τά φάρμακα καί τήν ἄλλη θεραπευτική ἀγωγή. Ἐμεῖς θά κάμωμε τήν προσευχή μας γιά τήν καλή διάγνωσι τῶν γιατρῶν καί τήν γρήγορη ἀποκατάστασι τῆς υγείας μας. Κι ὅταν θά ἔχωμε πραγματοποιήσει ὅ,τι περνᾷ ἀπό τό χέρι μας, τότε δέν μένει, παρά μέ πίστι, ὑπομονή κι ἐλπίδα νά ἀναθέτωμε τά πάντα στό χέρι τοῦ Θεοῦ, «*Κύριε γεννηθήτω τό θέλημά Σου*».

Σ' αὐτή τήν προσπάθεια θά θεωρήση ἐπιτυχία του καί τοῦτο τό μικρό βιβλιαράκι, γραμμένο στό κρεβάτι τοῦ πόνου, ἄν θά κατορθώση νά ἀνακουφίση, νά ἐνθαρῦνη καί νά δια φωτίση ἀρρώστους καί πονεμένους ἀναγνώστες του.

† Μητροπολίτης Γορτύνης καί Ἀρκαδίας
ΤΙΜΟΘΕΟΣ



+



ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Μαύρη, βαριά σκιά, ό πόνος συντροφεύει αδιάκοπα τή ζωή των ανθρώπων.

Σάν τά αφρισμένα κύματα, πού νύχτα μέρα μανιασμένα κι ακούραστα, ξεσπούν τήν όρμή των, τό ένα ύστερα από τό άλλο, στά βράχια, στά βότσαλα, στήν άμμο, έτσι οί θλίψεις βασανίζουν τόν κόσμο.

Σύννεφο όλέθρου, μέσα στό πέραςμα του χρόνου, έρχεται ό πόνος ρίχνοντας πύρινες τίς σταγόνες του στίς ψυχές και στά σώματα των ανθρώπων, όπου κι αν βρίσκονται πάνω στή γή, στίς πολιτείες, στά χωριά, στά βουνά και στίς θάλασσες.

Δέν ξεφυγε κανένας από τόν πόνο τής ζωής. Άλλος περισσότερο, άλλος λιγώτερο, όλοι δοκιμάζουν από τό ίδιο ποτήρι τό πικρό φαρμάκι του πόνου.

Δέν ξεχωρίζει μικρούς και μεγάλους, σοφούς και άγράμματους, πλούσιους και φτωχούς. Ό καθένας παίρνει τό μερίδιό του, μικρό ή μεγάλο, έλαφρό ή ασήκωτο. Ό πόνος δέν μιλάει γλώσσες, δέν ξέρει φυλές, δέν έχει σύνορα.

Όλος ό κόσμος είναι ένα άπέραντο νοσοκομείο. Ό πόνος είναι ή βαρύτερη συμφορά στον κόσμο, πού έκανε ένα μεγάλο σοφό νά φωνάξει: *«για σοφίες και για άστρα δέν μιλάω. Πόσο τυραννιέται ό άνθρωπος συλλογιέμαι»*.

Μέσα σέ όλους τούς αιώνες, σέ όλους τούς λαούς, σέ όλες τίς γενεές, κοινό τό όδυνηρό γνώρισμα, ή άρρώστια και ό πόνος. Θα είναι πολύ σπάνια ή περίπτωσις ανθρώπου πού δέν έπέρασε ή ζωή του, λίγο ή πολύ από τό καμίνι τής δοκιμασίας, από τήν όδύνη τής άρρώ-

στιας, ἀπό τό μαρτύριο τοῦ πόνου. Τίς χαρές τοῦ κόσμου, ὅσες κι ἄν εἶναι, τίς σκεπάζει τή βογγητό τῆς ἀρρώστιας. Τά γέλια τῆς εὐτυχίας ἀνακατεύονται μέ τούς στεναγμούς τοῦ πόνου. Ὁ ἄνθρωπος γεννιέται μέ τό κλαυθμῆρισμα καί πεθαίνει μέ τόν στεναγμό. Ἡ ζωή, γιά πολλούς λόγους, γίνεται μία ὀδυνηρή πορεία στήν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος καί τό χαμόγελο τῆς εὐτυχίας σβήνει στό ἀντίκρισμα τοῦ τάφου.

Δέν εἶμαστε μόνο πνεύματα, πού ἐλεύθερα νά πετοῦν στούς καθαρούς οὐρανοῦς. Ζοῦμε δεμένοι καί αἰχμαλωτισμένοι στό γήινο σῶμα, τό ὑλικό, πού μᾶς κρατᾶ κολημένους στή γῆ καί στίς ματαιότητές της. Εἶναι τό ἀσθενικό ὑλικό μας περίβλημα, πού τόσο εὐκόλα συντρίβεται, ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού γεννιέται. Σάν γυπαετοί ἀναμένουν νά πέσουν ἐπάνω του οἱ ἀναρίθμητοι ἐχθροί του. Καί ἀρρωσταίνει καί τραυματίζεται καί ἀδυνατίζει καί πεθαίνει. Ἐνα μικρόβιο, πού δέν τό βλέπουν τά μάτια μας, μιᾶ σφαῖρα, ἕνα πέσιμο, ἕνα δηλητήριο, ἕνα ἀτύχημα καί μύρια ἄλλα ἐνδεχόμενα ἤμποροῦν νά τό συντρίψουν, νά τό καθηλώσουν στό κρεβάτι τοῦ πόνου, νά τό καταστρέψουν σιγά σιγά ἢ βίαια καί νά θέσουν τέρμα στήν ὀδυνηρή πορεία τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀρρώστια καί ὁ πόνος εἶναι οἱ ἀχώριστοι σύντροφοι τῆς ζωῆς. Φαινόμενο ὀδυνηρό, ἀλλά ἀληθινό, παγκόσμιο καί πανανθρώπινο. Μιά πικρή πραγματικότητα, πού κανείς δέν ἤμπορεῖ νά τήν ἀρνηθῆ. Ἐνα πράγμα μόνο χρειάζεται καί ἐξαρτᾶται ἀπό τόν ταλαιπωρημένο καί πονεμένο ἄνθρωπο: νά ὀργανωθῆ γιά ἄμυνα καί νά ἐφοδιασθῆ γιά τόν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ χειρότερου καί ἀπειλητικότερου ἐχθροῦ. Νά βρῆ τήν αἰτία του καί νά τόν πολεμήσῃ.

Ὅμως, μέσα σ' αὐτό τόν ἀγῶνα, ὁ ἄνθρωπος θ' ἀνακαλύψῃ πῶς ἡ ἀρρώστια καί ὁ πόνος ὅσο ἀνεπιθύμητοι καί ἄν εἶναι, ὅμως εἶναι πολύτιμοι ταχυδρόμοι, πού μᾶς φέρνουν σωτήρια θεϊκά μηνύματα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΟΝΟΣ

Πόνος είναι ό,τι μᾶς κάνει νά ὑποφέρουμε στό σῶμα καί στήν ψυχή. Βέβαια πολλές εἶναι οἱ αἰτίες τῶν σωματικῶν καί ψυχικῶν πόνων πού μποροῦμε νά ἀπαριθμήσωμε.

Ἐδῶ ὅμως θά μᾶς ἀπασχολήση κατά πρῶτο καί κύριο λόγο ὁ πόνος, ἡ ὀδύνη, ἡ θλίψις πού μᾶς δημιουργοῦν οἱ διάφορες ἀρρώστιες καί κακοπάθειες τοῦ σώματος· ἡ μεγάλη καί ἀβάσταχτη πληγή, ἡ κάθε ἀσθένεια, πού συντριβεῖ τήν ὑγεία, γεμίζει τή ζωή ἄλγος, ἀνακόπτει τή χαρά καί τή δραστηριότητα, φέρνει τήν ἀτονία καί τόν μαρασμό καί προετοιμάζει τόν θάνατο.

Τά πλήθη τῶν ἀσθενειῶν καί τῶν πόνων δέν μετριοῦνται. Σέ κάθε βῆμα βογκητό, σέ κάθε σπίτι κλάμα. Αὐτός ὁ ἀπέραντος πόνος ἔκαμε τόν Ὅμηρο νά γράψῃ πῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι τό πιό δυστυχισμένο πλάσμα ἀπό ὅσα ζοῦν καί σέρονται πάνω στή γῆ.

Αὐτό εἶναι ἀληθινό, γιατί ὁ ἄνθρωπος δέν αἰσθάνεται μόνο τό δικό του πόνο, ἀλλά πονεῖ καί γιά τούς ἄλλους, συγγενεῖς, φίλους, γνωστούς, γιά κάθε ἄνθρωπο. Ἡ ἀγάπη εἶναι τό ὑγρό τῶν συγκοινωνούντων δοχείων, πού μοιράζει τόν πόνο σέ ὅλους καί κάποτε, ὁ πόνος γιά τούς ἄλλους γίνεται ὀδυνηρότερος, ὅπως μιά μάνα πού πονεῖ περισσότερο γιά τό ἄρρωστο παιδί της, παρά ἂν ἡ ἴδια εἶχε ἀρρωστήσει.

Ἐπάρχουν δύο εἶδη πόνων, πού βασανίζουν τή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ὁ πόνος τῆς ἀρρώστιας καί τῶν ἄλλων δοκιμασιῶν τοῦ σώματος. Καθετί πού κάνει τό σῶμα νά ὑποφέρει. Καί εἶναι πολλές οἱ αἰτίες. Ἡ στέρησις τῶν ἀπαραιτήτων γιά τήν συντήρησί του, ὅπως ἡ δίψα καί ἡ πείνα καί μαζί μέ αὐτά οἱ διάφορες ἀρρώστιες, πού τόσο εὔκολα προσβάλλουν τόν ὀργανισμό τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ δημιουργοῦν νοσηρές καταστάσεις, ὀδυ-

νηρές περιπέτειες και κινδύνους θανάτου. Πόσα δεινά μπορούν να βασανίζουν τό ανθρώπινο σώμα, είναι αδύνατο να μετρηθούν. Για κάθε άνθρωπο ανοίγονται μύριες περιπτώσεις ασθενειών και πολλές άφορμές παρουσιάζονται πάντα στό αδύνατο και εύκολοπρόσβλητο ανθρώπινο σώμα, για να πονᾷ και να υποφέρει. Δέν μπορεί κανείς να μετρήσει τούς ἄρρώστους σέ ὅλο τόν κόσμο, ὅσους για λίγο ἢ μεγαλύτερο διάστημα λιώνουν στόν πυρετό και εἶναι καρφωμένοι στήν ὀδύνη κάποιας ἄρρώστιας, ἢ τούς τραυματίες, τούς ἀνάπηρους και ὅλους ὅσοι ἔχασαν τήν υἰγεία των μέ τόν ἓνα ἢ τόν ἄλλο τρόπο.

Ἄλλά ὁ πόνος δέν εἶναι μόνο στό σώμα εἶναι και ἕνας ἄλλος πόνος, πολλές φορές μεγαλύτερος ἀπό τόν σωματικό πόνο. Εἶναι ὁ ψυχικός πόνος. Ἴσως τό σώμα δέν υποφέρει πάντα. Ὑπάρχουν ὅμως πόνοι τῆς ψυχῆς, πού καίνε σάν καμίνι τά σωθικά και ὁ ἄνθρωπος υποφέρει περισσότερο. Καί ἐδῶ πάλι οἱ αἰτίες τοῦ ψυχικοῦ πόνου εἶναι πολλές και διάφορες. Ἄλλοτε ἀπό τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο και τήν ἐσωτερική του κατάστασι, ἀπό τά προβλήματά του, τίς συγκρούσεις μέσα του και τήν πνευματική του ἀκαταστασία, τούς διχασμούς, τό ἀνικανοποίητο, τήν ἐπαγγελματική και οἰκονομική ἀναποδιά, τήν κοινωνική σύγχυσι και γενικά ἀπό καθετί πού τόν ταραζει, τόν βλάπτει, ἢ και ὅταν δέν μπορῆ να πετύχει τούς σκοπούς του, πού ἴσως δέν εἶναι πάντα ἀγνοί και δίκαιοι. Πολύ περισσότερο ὅταν ἐκδικῆται ἢ καταπιέζεται και βλάπτεται ἀπό τούς ἄλλους.

Σέ πολλούς ἀνθρώπους εἶναι δυνατόν να ὑπάρχουν και οἱ δύο πόνοι μαζί, και τῆς ψυχῆς και τοῦ σώματος, και τότε ἡ θλίψις εἶναι διπλῆ και ἡ ὀδύνη μεγάλη.

Ἡ ἄρρώστια και ὁ πόνος εἶναι οἱ ἀνεπιθύμητοι ἀλλά και οἱ στενώτεροι σκληροί σύντροφοι και συνοδοιπόροι στόν δρόμο τῆς ζωῆς μας.

Τί τάχα ἔρχεται να μᾶς προσφέρει χρήσιμο ἢ ὀδυνηρή αὐτή συντροφιά; Μήπως κάποιους μεγάλους σκοπούς βάλθηκε να ὑπηρετήση ἢ κουραστική αὐτή επίσκεψις;

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Πολλά είπαν και έγραψαν για τήν πρώτη αίτια τής αρρώστιας και του πόνου οί φιλοσοφίες, οί θρησκευτές και οί επιστήμες. Κάθε μιά από τή δική της σκοπιά βλέπει τό πρόβλημα του πόνου. Όλες όμως οί απόψεις ξεκινούν από ένα κοινό σημείον, ότι υπάρχει πολύς πόνος στον άνθρωπο και τον τυραννά. Όποια κι αν είναι ή πηγή του κακού, ένα είναι βέβαιο, πώς όλα τά ποτάμια τής ζωής είναι μολυσμένα και δηλητηριάζουν τήν ύπαρξι του ανθρώπου, πού τήν βλέπει σαν έρμαιο στους ανέμους και στά κύματα τής τύχης, θύμα θλιβερό στή μανία των στοιχείων τής φύσεως. Άκαμπτοι, σκληροί νόμοι στή φυσική νομοτέλεια θρυμματίζουν τον άνθρωπο, χωρίς οίκτο και έλεος.

Άλλοι διέκριναν κάποιο κακό θεό ή δαίμονα, πού χαίρεται στή δυστυχία του ανθρώπου ή είναι ανίκανος νά τον βοηθήση στή συμφορά του. Κι ό πονεμένος, αδύνατος άνθρωπος καλεΐται νά δεχτή αγόγγυστα, μοιρολατρικά, μέ απάθεια, ή νά μαζέψη όλες τίς δυνάμεις του νά παλέψη, νά αμυνθῆ για τή σωτηρία του.

Άνάμεσα από τά πλήθη των θεωριών, πού προσπάθησαν νά έρμηνεύσουν τήν ύπαρξι του πόνου στον κόσμο, αναπηδά όλοφώτεινη και αυθεντική ή φωνή τής θείας Άποκαλύψεως, ό λόγος του Θεού.

Ό πόνος και ή αρρώστια και αυτός ό θάνατος είναι γέννημα και θρέμμα τής άμαρτίας. Η πτώσις των πρωτοπλάστων είναι ή πρώτη αρχή του κακού. Ό διάβολος, πού έξαπάτησε τους πρώτους ανθρώπους, έφερε τήν αρχή. *«Φθόνω του διαβόλου εισήλθεν ή άμαρτία εις τον κόσμον»*. Από τήν άμαρτία αναβλύζουν όλα τά δεινά τής ανθρωπότητος. Οί σωματικές αρρώστιες, οί θλίψεις και τά δεινοπαθήματα βλαστάνουν στον κόσμο τής άμαρτίας. Άμαρτία είναι ή ανομία. Ότι γίνεται έξω από τον νόμο του Θεού.

+

Τοῦτος ὁ φοβερός λόγος δέν γίνεται εὐκόλα παραδεκτός ἀπό τούς ἀνθρώπους, ὅταν μάλιστα θέλουν νά ἐξηγήσουν τά πάντα μέ τούς φυσικούς νόμους καί πέρα ἀπό αὐτούς δέν ἀναγνωρίζουν τίποτε ἄλλο.

Ἡ πίστις εἶναι θέμα μεταφυσικό καί μόνον ὅσοι πιστεύουν σέ Θεό προσωπικό, σέ θεία Πρόνοια, μόνον αὐτοί ἠμποροῦν νά ἐρμηνεύσουν τό πρόβλημα τοῦ πόνου, τήν προέλευσι, τόν σκοπό καί τήν σωστή ἀντιμετώπισί του.

Ὁ Κύριος ἐβεβαίωσε κατηγορηματικά πώς αἰτία τοῦ πόνου καί τῆς ἀρρώστιας εἶναι ἡ ἁμαρτία, τῆς ὁποίας τά ἀποτελέσματα δέν σταματοῦν μόνο στήν ὀδύνη, στά δεινοπαθήματα, ἀλλά φτάνουν ὡς τό θάνατο, *«διά τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος»*.

Στόν παραλυτικό πού ἐθεράπευσε καί πού εἶχε φτάσει σ' αὐτό τό κατάντημα ἀπό τήν ἁμαρτωλή του ζωή, ἔκαμε τή σωτήρια σύστασι: *«μή ἁμαρτάνεις στό ἐξῆς, γιά νά μή πάθης χειρότερα»*. Αἰτία τῆς ἀρρώστιας ἦταν οἱ ἁμαρτίες του καί γι' αὐτό τοῦ εἶπε πρωτύτερα: *«Παιδί μου, σοῦ συγχωρῶ τίς ἁμαρτίες»*. Πρίν νά γιατρέψη τό σῶμα, τοῦ ἐθεράπευσε τήν ψυχή. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀμέτρητες φορές ὀμιλεῖ γιά τούς πικρούς καρπούς τῆς ἁμαρτίας, τόν πόνο, τήν ἀρρώστια, τόν θάνατο. *«Θλίψις καί στενοχωρία ἐπί πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τό κακόν»* καί *«τά ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος»*. Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος ἀπό τήν τυραννία καί τά δεσμά τῆς ἁμαρτίας, δέν εἶναι μόνο χάρα καί εἰρήνη γιά τούτη τή ζωὴ ἀλλά καί προϋπόθεσις γιά τήν ἐξασφάλισι τῆς αἰώνιας ζωῆς: *«εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωὴν αἰώνιον»*.

Ὅσοι θά θελήσουν μέ ἄλλους τρόπους, ἄλλες ιδέες καί θεωρίες νά ἐρμηνεύσουν τό πρόβλημα τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ πόνου, θά βουλιάξουν σέ ιδεολογική σύγχυσι καί σέ πνευματικό ἀδιέξοδο καί χάος.

ΣΩΣΤΗ ΠΙΣΤΙΣ

Ένα πρωταρχικό και εξαιρετικά σοβαρό ρόλο ή-μπορεί να παίξει ή πίστις στη ζωή και στη θεραπεία του άρρώστου. Είναι τό δραστικώτερο φάρμακο και στην ψυχή και στό σώμα. Άρκει να είναι ή σωστή, ή όλόκληρη, ή φωτισμένη πίστις.

Πάνω σ' αὐτή τή σκέψι θά προσθέσω μέ μερικά πράγματα, πού ό κάθε άρρωστος και οί άλλοι γύρω του πρέπει να γνωρίζουν.

Όταν μιλοῦμε για πίστι, δέν έννοοῦμε τήν κάθε εἶδους πίστι, πού μπορεί να δημιουργήσουν οί άνθρωποι και να τήν ὑποστηρίζουν. Άν θά κάμη κανείς μιá σχετική έρευνα στην κοινωνία, θά διαπιστώση πώς σχεδόν όσοι είναι οί άνθρωποι, τόσων ειδῶν είναι και ή πίστις των.

Δέν μιλοῦμε για κείνους πού θέλουν να κάνουν τούς άπίστους και τούς άθέους. Αὐτοί νομίζουν πώς ή θρησκεία είναι κατασκεύασμα ανθρώπινο και καρπός φόβου, άγνοίας, πρωτογονισμού, ὠργανωμένων συμφερόντων και έκμεταλλεύσεως. Θεωροῦν πώς ή θρησκεία είναι μιá πρόληψις, τό καταφύγιον τῶν αδυνάτων και τό ὄπλο τῶν ισχυρῶν, για να κυριαρχοῦν στους μικρούς. Στηριγμένοι στις ὑλιστικές θεωρίες, καυχῶνται πώς ξεπέρασαν τήν ὑπόθεσι τῆς θρησκείας. Πόσο έχουν άδικο, φαίνεται από τήν ἴδια τή φύσι τῆς θρησκείας, πού δέν ξεριζώνεται από τήν ψυχή και ὅταν άκόμη διώκεται, και από τήν άνησι της μέσα στους πολιτισμούς και στις ἐπιστήμες. Τά μεγαλύτερα ἐπιστημονικά ἀναστήματα του κόσμου είναι άνθρωποι, πού πιστεύουν στό Θεό-δημιουργό και στην άξία τῆς θρησκείας. Άπό τό άλλο μέρος φαίνεται καθαρά, πώς όλες οί άθεϊστικές θεωρίες ἐλέγχονται άβάσιμες, και ή μιá ὕστερα από τήν άλλη ἐγκυριαίνονται.

+

Ἐδῶ ὅμως θά μιλήσωμε εἰδικώτερα γιά τή δική μας πίστι, τή χριστιανική, καί μάλιστα τήν Ὁρθόδοξο, πού ἡ ἱστορία δείχνει πῶς ἔμεινε ἀκέραιη καί ἀνόθευτη, καί ἀποτελεῖ τόν πολῦτιμο μαργαρίτη, τόν ἀτίμητο θησαυρό. Εἶναι ἡ πίστις στή θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἡ θεία Ἀποκάλυψις τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως διατηρήθηκε στήν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ χριστιανός ἔχει αὐτή τήν ἀληθινή πίστι ὁδηγό καί πυξίδα στήν πορεία τῆς ζωῆς. Αὐτή τήν πίστι πρέπει νά προσφέρωμε στόν ἄρρωστό μας. Ἰδιαίτερα στή δοκιμασία τῆς ἀσθενείας ἡ πίστις στόν Χριστό εἶναι ἡ δύναμις, ἡ βοήθεια, ἡ καταφυγή καί προστασία. Δυστυχῶς, δέν ἔχουν αὐτή τήν πίστι ὅλοι οἱ χριστιανοί. Γιά πολλούς εἶναι ἕνας τύπος, μιᾶ παράδοσις, μιᾶ ἱστορία παλιά, πού δέν παίζει πιά κανένα ρόλο στή ζωή των. Ὑπάρχουν ἄλλοι πού θυμοῦνται κάπως καί τή θρησκεία στόν πόνο των, ἀλλά τόσο ἐξωτερικά, ὥστε δέν ἐπιδρᾷ βαθύτερα μέσα των. Τό χειρότερο ἀκόμη εἶναι πῶς, ἐπειδή δέν ἔχουν ξεκαθαρισμένη τήν πίστι των, πέφτουν εὐκόλα σέ διάφορα ὑποκατάστατα, θρησκευτικές προλήψεις, δεισιδαιμονίες, μαγεῖες, ἀποκρυφισμούς, πνευματισμούς, ὑπνωτισμούς, μέντιουμ καί θεραπείες γιόγκα, καί σέ διάφορες ψυχοθεραπευτικές, ὄνειρα καί φαντασίες.

Ὅταν αὐτά καί πολλά ἄλλα θά γίνουν ἔμμονες ιδέες καί βιώνονται σάν πεποιθήσεις, παραμερίζουν τή σωστή καί ἀγνή θρησκευτική πίστι, καί γίνεται τότε ἡ πίστις *«λατρεία δαιμονίων»*.

Ἄν κρατήση ὁ ἄρρωστός μας τή φωτισμένη ἀγνή καί ἀγία πίστι στόν Χριστόν, ἄν τόν ἐπικαλῆται καί τόν λατρεύη *«ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ»*, θά ἔχη τή χάρι καί εὐλογία του καί θά βοηθηθεῖ καί στό πρόβλημα τῆς υγείας του.

Ἡ ἀληθινή πίστις εἶναι σωστική δύναμις καί ὄπλο ἀκαταγώνιστο στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, καί μάλιστα στίς δύσκολες καί θλιβερές στιγμές τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ πόνου.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

Ὁ ἄνθρωπος κληρονομεῖ τὴν προπατορική ἀμαρτία καὶ ἔρχεται στὸν κόσμον μὲ τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς καὶ μὲ τὴν κλίση καὶ ροπή στὸ κακό.

Αὐτὴ ἡ ἀδυναμία καὶ στροφὴ πρὸς τὴν ἀμαρτία δὲν ἐξαλείφεται οὔτε μὲ τὸ βάπτισμα. Μόνο ἡ πίστις, πού καλλιεργεῖ τὴν ἀρετὴ στὴν ψυχὴ, ἢμπορεῖ νὰ περιορίσῃ καὶ νὰ κάμῃ ἀκίνδυνη τὴν ροπή πρὸς τὸ κακό.

Μετά τὴν πτώσι ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὴν ἄμεση ἐπαφή καὶ ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἅγιον Δημιουργό του. Κρύβεται ἀπὸ φόβο καὶ σκεπάζει τὸ σῶμα ἀπὸ ντροπή. Στεναγμοὶ καὶ ἰδρώτας ἢ ζωὴ του, πόνοι καὶ ὀδύνες. Τὸ κακό ἔχει περάσῃ στὰ παιδιά. Οἱ ἀρρώστιες ἔχουν ἀπλωθεῖ πάνω στὴ γῆ, οἱ πόλεμοι καὶ οἱ συμφορές. Ὅλη ἡ δημιουργία στενάζει κάτω ἀπὸ τὸν βαρὺ ζυγὸ τῆς ἀμαρτίας. Τριβόλοι καὶ ἀγκάθια φυτρώνουν στὴ γῆ καὶ ὁ θάνατος συμπληρώνει τὸν ὄλεθρον. Ἐνα χωράφι πλημμυρίζει ἄγρια κλαδιά, ὅταν εἶναι ἀκαλλιέργητο, γεμάτο πέτρες, ἀπεριποίητο, ἔρημον. Πολὺ μεγάλος κόπος θὰ χρειασθῇ σὲ κεῖνον πού θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὰ ζιζάνια, τίς ἀγριάδες.

Ἐκεῖ, κάπου κοντά, περιποιεῖσαι μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια ἕνα χωράφι. Βγάζεις πέτρες καὶ κλαδιά, ἀνοίγεις πηγὰδια γιὰ νερό, περιφράττεις, προστατεύεις καὶ φυτεύεις καλοὺς σπόρους, ἡμέρα φυτὰ. Ὑστερα ἀπὸ τόσες περιποιήσεις, ποτίσματα, προφυλάξεις καὶ φάρμακα, ξαφνικά μιὰ ἀρρώστια, ἕνα μικρόβιο, μιὰ ἀνεμοθύελλα καὶ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀναρίθμητους ἐχθροὺς πού караδοκοῦν, μεταβάλλει τὰ πάντα σὲ στάχτη καὶ καπνὸ.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἀμαρτία τὸν συνοδεύει καὶ πρὶν νὰ γεννηθῇ. «*Ἐν ἀνομίαις συνελήφθην καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκίσθησέν με ἡ μήτηρ μου*». Φέρει μέσα του τὸ σπέρμα τοῦ κακοῦ. Ἀπέραντες, κοπια-

στικές διδαχές πρὸς τὸ καλὸ, πρὸς τὴν ἀρετὴ, φροντίδες μὲ σοβαρὴ ἐπιμέλεια, προστασία καὶ περιφρούρησις ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς· ὅμως τὸ παιδί, μὲ ἓνα παράδειγμα ἄσχημο, μὲ μιὰ διδασκαλία πονηρὴ, γίνεται παρανάλωμα. Ρουφᾶ ἀχόρταγα τὸ κακὸ καὶ ἀποστρέφεται καθετί, πού θά τοῦ δείχνη τὸν ἴσιο δρόμο. Δέν ἔχει κἄν ἀνάγκη νά διδαχτῆ τὸ κακὸ. Τοῦ εἶναι γνώριμο, τὸ ἀγαπᾶ, τὸ ἐπιδιώκει. *«Ἐγκεῖται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ»*.

Αὐτὴ ἡ κληρονομικότητα ἔρχεται σάν φορτίο βαρὺ στό σῶμα καὶ στήν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Κακές καὶ πονηρές καταβολές δημιουργοῦν ὅλες τίς προϋποθέσεις γιά μιὰ ἀνώμαλη ζωὴ. Πόσοι ἄνθρωποι, στό πέρασμα τῶν αἰῶνων, ὑποφέρουν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν. Ἐκκληρονόμησαν ἀρρώστιες, ἀναπηρίες σωματικές καὶ πνευματικές, καὶ σέρνονται στή ζωὴ, δυστυχησμένα θύματα ἄτακτων, ἀνήθικων, διεφθαρμένων, ἀλκοολικῶν, ναρκομανῶν γονέων.

Μιὰ μαύρη σελίδα στήν ἱστορία εἶναι τὰ παιδιά πού πληρώνουν τὰ σπασμένα τῆς ἁμαρτίας τῶν γονιῶν τους. Τούτη ἡ ἀδικία τῆς ἁμαρτωλῆς καὶ καταστρεπτικῆς κληρονομικότητος εἶναι ἡ περισσότερὸ ὀδυνηρὴ, γιατί δέν προέρχεται ἀπὸ ξένους κι ἐχθροὺς ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς γονεῖς, πού γίνονται δολοφόνοι στά παιδιά τῶν.

Ἐνα μεγάλο μέρος τῶν ἀνθρώπων ὑποφέρουν ἢ καὶ ὀδηγοῦνται πρόωρα στόν θάνατο ἀπὸ τίς ἁμαρτωλές ἀδυναμίες καὶ τοὺς ἠθικούς ἐκτροχιασμούς τῶν γονέων τῶν, καὶ ἔτσι ἐπικυρώνεται ἡ κλασικὴ ὁμολογία τῆς Ἀγίας Γραφῆς: *«Ἄμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα»*.

Ἄν ὁ κάθε ἄνθρωπος ἐσκέπτετο ὅτι θά εἶναι καὶ γονιός, θά ἐφρόντιζε νά ἀξιοποιήσῃ σωστά τὴ ζωὴ του, γιὰ νά μὴ φέρῃ στόν κόσμο ἄρρωστα καὶ δυστυχησμένα παιδιά, πού νά διαλαλοῦν τὸν πόνο καὶ τὴν ἀδικία, πού ἐκκληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς ἀσύνητους γονεῖς τῶν.

ΑΡΡΩΣΤΙΕΣ ΑΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ

Ένα ιερό προνόμιο και θεϊκό χάρισμα είναι η ελευθερία στον άνθρωπο. Γι' αυτήν γίνονται πολλοί αγώνες και θυσίες. Όμως ο άνθρωπος δεν την εκτιμά όσο πρέπει και δεν την προστατεύει όσο χρειάζεται, γιατί δεν γνωρίζει στο βάθος τί είναι ελευθερία. Νιώθει πολύ πώς είναι ελεύθερος, γιατί δεν βρίσκεται στα σίδερα της φυλακής. Αισθάνεται υπερηφάνεια να πολεμήσει τους εχθρούς, για να μη ζή σε ξενική και τυραννική κατοχή. Όμως, όσο καλές κι αν είναι αυτές και τόσες άλλες ελευθερίες, μιá είναι η βασική, η πολύτιμη και αναντικατάστατη ελευθερία, η ήθικη ελευθερία. Όλες οι ελευθερίες δεν αξίζουν τίποτε, όταν ο άνθρωπος είναι άλυσσοδεμένος, σκλάβος στα πάθη, στην άμαρτία.

Αυτή τη μεγάλη αλήθεια δεν την καταλαβαίνει εύκολα. Αφήνει ελεύθερο τον έαυτό του να κατακυβανιστεί στα πάθη και τη ζωή του να βουλιάζει στην άσωτία, στην κακία και σε κάθε ανομία. Η άμαρτία είναι ο μεγάλος τυραννος. **Η παραστρατημένη ζωή, χωρίς πίστι και φόβο Θεού, είναι η μεγαλύτερη αιτία του πόνου και της αρρώστιας του ανθρώπου.**

Η καθημερινή πείρα είναι τρανός μάρτυρας. Ο άνθρωπος κάνει κατάχρησι της ελευθερίας του και θέτει τά πάντα στην υπηρεσία της άμαρτίας. Νιάτα, πλούτο, θέσεις, αξιώματα, επιστημες, τό σῶμα μέ την υγεία, τό πνεῦμα μέ τή γνώσι, ὅλα τά παραδίδει στην άγκαλιά της άμαρτίας, στα δίκτυα της διαφθοράς και του σκότους.

Τά άποτελέσματα είναι γνωστά. Καί ανάμεσα στίς φριχτές συνέπειες της άποστασίας έρχονται, θλιβεροί καρποί, ή άρρώστια, ὁ πόνος, ή συμφορά. Έκατομμύρια άνθρωποι ύποφέρουν, πάσχουν και πονοῦν από την άμαρτωλή των ζωή. Καταστρέφουν την υγεία των, φορτώνονται άσθένειες και έτοιμάζουν τον θάνατο. Άφάντα-

στη ή συμφορά από τά ναρκωτικά. Νιάτα πού γίνονται φρικτά συντρίμματα. Τά αφροδίσια νοσήματα, όσο κι αν φαίνεται πώς θεραπεύονται, εκατόμβες θύματα σωριάζουν στοῦ θανάτου τίς πύλες. Δεῖτε τούς αλκοολικούς, βουτηγμένους στό πάθος των, πόσο αξιοθρήνητη κατανοῦν τή ζωή των. Ξενύχτια άμαρτωλά, διασκεδάσεις κολασμένες, καταχρήσεις άπάνθρωπες, εἶναι οί παγίδες τῆς άρρώστιας, τοῦ πόνου καί τοῦ θανάτου.

Κοντά στίς άρρώστιες τοῦ σώματος σέρνουν τό χορό τοῦ δλέθρου καί τῆς ψυχῆς, τά πάθη. Πόσους ρημάζει τό μῖσος, ή χαρτοπαιξία, ή φιλαργυρία, ή άπιστία, ή άπελπισία. Ὁ άνθρωπος ἦταν ελεύθερος. Μποροῦσε νά μήν ξεφύγη από τόν καλό δρόμο. Ἐπροτίμησε τήν γλυκιά άμαρτωλή ζωή, πού ετοιμάζει τόν πόνο, τήν άρρώστια καί τόν θάνατο.

Στήν εποχή μας ξεχωριστά καλλιεργήθηκε δλέθρια νοοτροπία. Γίνεται πολὺς άγώνας νά ἐπισημοποιηθῆ ή άμαρτία. Οί αἰσχρότερες παρεκτροπές, οί άνηθικώτεροι έκτροχιασμοί μπαίνουν μέσα στήν εξέλιξι καί τόν πολιτισμό σάν άπαραίτητες φυσικές άνάγκες, σάν ἐπιβεβλημένες κοινωνικές ὑποχρεώσεις.

Οί νεαροί πρέπει νά δοκιμάζουν τά πάντα, όσο γίνεται νωρίτερα κι έντονότερα, χωρίς φραγμούς καί περιορισμούς. Εἶναι μάλιστα έτοιμοι νά θεωρήσουν ὅλες τίς ἠθικές άξίες καί τά ιδανικά ξεπερασμένα πράγματα, άναχρονιστικά, πρωτόγονα καί νά τά διαγράψουν από τήν ζωή των. Δέν θά διστάσουν άκόμα νά ὑποστηρίξουν μέ θρασύτητα πώς εἶναι εἰλικρινεῖς καί δέν ὑποκρίνονται, καθώς διαπράττουν κάθε εἶδους αἰσχροτήτες καί άτιμίες.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί στίς άλλες πλευρές τῆς ζωῆς, στό σπίτι, στήν εργασία, στό ἐπάγγελμα. Πάθη, κακίες, άδικίες, πονηρίες, άγχος, δολιότητες, άγωνίες, ξεβίδωμα ἠθικό, κατρακύλισμα ψυχικό καί σωματικό, καί τό άποτελεσμα: οί προσωπικές άμαρτίες νά συντρίβουν τήν ὑγεία καί ν' άκολουθῆ ὁ πόνος, ή άρρώστια, ή καταστροφή.

+

ΑΡΡΩΣΤΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ

Δέν είναι μόνον οί κακές καταβολές, πού κληρονομούμε από τούς γονεῖς καί πού συνοδεύουν καί τυραννοῦν τή ζωή μας μέ μύριους τρόπους. Ὑπάρχουν πολλές περιπτώσεις, πού οί ἄλλοι μάς δημιουργοῦν καί ἀρρώστιες καί πόνους. Ἡμπορεῖ τό κακό νά γίνη ἀπό ἄγνοια ἢ κακία, ἀπό συμπτώσεις τυχαῖες ἢ ἀπό ἁμαρτωλές ἐπιδιώξεις τῶν ἄλλων, πού ξεσποῦν εἰς βάρος τῆς ὑγείας καί τῆς ζωῆς μας.

Ἀπρόσεχτοι ὁδηγοί ὀχημάτων καί μηχανημάτων, πού δέν γνωρίζουν καλά τόν χειρισμό, ἢ ἀπό μέθη καί ἐπιπολαιότητα, ὑπερβολική ταχύτητα, ἐγωισμό, ἐπίδειξι καί ἄλλες αἰτίες, δημιουργοῦν ἀτυχήματα, ἀκρωτηριά-ζουν καί ἀχρηστεύουν συνανθρώπους των. Μιά νοθεία σέ τρόφιμα ἢ φάρμακα, μέ σκοπό τήν αἰσχροκέρδεια, ἢμπορεῖ νά δηλητηριάση καί νά βλάψη τήν ὑγεία τῶν ἄλλων. Ὑπάρχουν ἀμέτρητες περιπτώσεις, πού ἢμπορεῖ ὁ ἕνας νά βλάψη τήν ὑγεία τοῦ ἄλλου, νά προκαλέση τραύματα καί ἀρρώστιες. Πολλά δημιουργοῦνται ἀπό μίση καί φθόνους, ἐκδικήσεις καί κατατρογμούς.

Γύρω ἀπό τά προβλήματα τῆς ἐργασίας, τῆς διατροφῆς, τῆς κατοικίας, τοῦ περιβάλλοντος, ὑπάρχουν μύριες αἰτίες, πού βλάπτουν τήν ὑγεία καί δημιουργοῦν ἀσθένειες καί πόνους. Ἡ ἐκμετάλλευσις ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπον εἶναι ἡ μεγάλη πληγή καί ὁ βαρῦς πόνος.

Τό κακό κορυφώνεται σέ ὁμαδικές συμφορές, πού καταστρέφουν τήν ὑγεία καί τή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Ἐπιδημίες φοβερῶν ἀσθενειῶν θερίζουν ἀδιάκοπα τούς ἀνθρώπους. Πόλεμοι καί ἐπαναστάσεις καί κατοχές γεμίζουν τίς κοινωνίες ἀρρωστους καί ἀχρηστους ἀνθρώπους. Σεισμοί καί πλημμύρες καί ἄλλες θεομηνίες δέν ἐξολοθρεύουν μόνο μέ θάνατο, ἀλλά ἀφήνουν καί πολλούς νά ζοῦν μέσα στήν ἀρρώστια καί τόν πόνο.

+

Ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη λάθη καὶ γεμάτη κακίες. Αὐτά τὰ δύο εἶναι μεγάλοι ἐχθροὶ τῆς υἰείας καὶ τῆς εὐτυχίας τῶν ἀνθρώπων.

Ὅταν κανεὶς φταίη ὁ ἴδιος, ἔχει τὴν εὐθύνη τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ὅ,τι κι ἂν πάθῃ, ὅσο κι ἂν πονῇ, μόνος του ἐδημιούργησε τὴν ἀρρώστια καὶ τὸν πόνο καὶ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς «*ἄξια ὧν ἔπραξεν ἀπολαμβάνει*». Ὅπως ἐδούλεψε ἐπληρώθηκε καὶ ὅπως ἔστρωσε ἐκοιμήθηκε.

Ἡ μεγάλη ἀδικία εἶναι, ὅταν κανεὶς δὲν φταίη, δὲν ἔχει καμία ἐνοχὴ καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ δημιουργοῦν τὴν συμφορὰ του. Μιὰ πικρὴ καὶ μαύρη σελίδα στό βιβλίον τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Μεγάλος ἐχθρὸς στόν ἄνθρωπον οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, τό περιβάλλον. Ἐπιρεάζει καὶ παρασύρει στό κακό. Εἶναι τό θολό ρεῦμα τῆς κοσμικῆς καὶ ἀμαρτωλῆς κοινωνίας. Ἐλάχιστοι ἄνθρωποι μποροῦν νὰ ξεφύγουν ἀπό τὸν ἐπηρεασμὸ καὶ τὴν ὑποδούλωσι στὶς πονηρὲς συνήθειες τῆς κοινωνίας. Ὅλοι ἀκολουθοῦν τυφλά, ἀδιαμαρτύρητα τὶς ἐξαλλοσύνες, πού αἰχμαλωτίζουν καὶ παρασύρουν σὲ ἄσχημα πράγματα.

Αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐξάπαντος ὁδηγεῖ σὲ θλίψεις καὶ συμφορὲς, σὲ πόνους καὶ ἀρρώστιες. Δὲν ἔχει κανεὶς παρά νὰ ἀναλογισθῇ πόσες συμφορὲς ἀκολουθοῦν τὴν ζωὴν ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὶς κακίες τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι, ἀντὶ νὰ ἐξυπηρετοῦν, ἐκμεταλλεῦνται, ἀντὶ νὰ ἀγαποῦν μισοῦν, ἀντὶ νὰ σώζουσιν σκοτώνουσιν, ἀντὶ νὰ ἀπλώνουσιν γύρω των καλωσύνη, εἰρήνη, εὐτυχία, γίνονται ὄργανα καὶ μέσα ἀδικίας, πολέμου καὶ δυστυχίας. Τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἢ μπορεῖ νὰ βλάψωμε καὶ νὰ συντρίψωμε καὶ μέ τὰ λόγια καὶ μέ τὰ ἔργα, μέ ὅσα διδάσκομε καὶ γράφομε, μέ ὅσα ἐνεργοῦμε καὶ πράττομε ἔξω ἀπὸ τὴν πίστι, τὴν ἀγάπη, τὴν ἀρετὴ. Κανεὶς δὲν γίνεται χρήσιμος ἂν δὲν εἶναι καλός, ἐνῶ πολλές θλίψεις καὶ πόνους καὶ ἀρρώστιες δημιουργοὶ ἢ κακία τοῦ κόσμου, ἢ ἀμαρτωλότητα τῶν ἀνθρώπων.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΠΑΝΤΑ ΘΑ ΥΠΑΡΧΗ

Ἡ ἀρρώστια ποτέ δέν τελειώνει. Εἶναι ἡ μεγάλη πληγή, πού θά βασανίζη τόν κόσμο. Φαίνεται ἀπαισιόδοξη αὐτή ἡ σκέψις καί προκαλεῖ μελαγχολία καί ἀπογοήτευσι.

Ἐπάρχουν βέβαια οἱ αἰσιόδοξοι, πού προσμένουν μιὰ ἐποχή, ὅσο μακρινή καί ἄν εἶναι, ὅπου δέν θά ὑπάρχουν ἀρρώστιες νά τυραννοῦν τούς ἀνθρώπους.

Καθένας θά μπορούσε νά τό εὐχηθῆ αὐτό. Θά ἦταν μιὰ ἐπίγεια λύτρωσις ἀπό τά δεινά τῆς ἀρρώστιας. Δέν εἶναι ὅμως αὐτή ἡ προσδοκία στηριγμένη σέ σωστά θεμέλια. Ἡ ἀρρώστια εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας, προπατορικῆς, προσωπικῆς, πανανθρώπινης. Τό ἠθικό κακό, ὅπως τό λέμε στή θεολογική γλῶσσα, ἔχει σάν ἄμεση συνέπεια, σάν καρπό, σάν ἐκχύλισμα τό φυσικό κακό, πού ἡ τρομερώτερη ἔκφρασις του συγκεντρώνεται στίς ἀρρώστιες καί στούς πόνους τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ πρόοδος, ὁ πολιτισμός, ἡ ἐπιστήμη, μάχονται καί δίδουν ἐλπίδες πώς κάποτε τό κακό θά νικηθῆ. Ἡ αἰσιόδοξία των στηρίζεται στίς ἐπιτυχίες ἐναντίον τῶν ἀσθενειῶν.

Πραγματικά, ἔφτασαν τώρα νά καταπολεμοῦν ἀρρώστιες μέ πολλή εὐκολία, πού παλαιότερα ἐσκότωναν ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Ἡ ἐλονοσία, ἡ φυματίωσις, ἡ γρίπη. Μέ ἓνα ἐμβόλιο, μέ ἓνα φάρμακο, ἓνα χάπι καί ὅλα περνοῦν. Τά ἀόρατα μικρόβια, ἄγνωστα ἄλλοτε, ἐμόλυναν τόν ὄργανισμό καί ὠδηγοῦσαν στό θάνατο ἀμέτρητους ἀνθρώπους.

Ὅμως ἐδῶ πρέπει νά κάμωμε μιὰ σοβαρή διευκρίνισι, πού δέν τήν προσέχουν ὅσοι εἰδικοί καί μή εἰδικοί ἀσχολοῦνται μέ τήν καταπολέμησι τῆς ἀρρώστιας.

Ἡ ἄποψις πού θέλομε νά τονίσωμε εἶναι πώς ὅλοι ἔχουν μολυνθῆ ἀπό τήν πρώτη πηγή τοῦ κακοῦ, τήν ἀ-

μαρτία, καί γνωρίζομε πώς εἶναι ὁ τελευταῖος ἐχθρός, πού θά καταργηθῆ στόν κόσμο, μαζί μέ τήν φυσική του συνέπεια, τόν θάνατο. *«Ἐσχατος ἐχθρός καταργεῖται ὁ θάνατος, τό δέ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία»*. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι θά βρίσκουν τά μέσα καί τά φάρμακα νά γιαιτρεύουν μιά ἀρρώστια, δίπλα της θά φυτρώνη μιά ἄλλη καί θά συνεχίζη νά τυραννᾷ τήν ἀνθρωπότητα, ὥσπου νά πολεμηθῆ καί αὐτή, γιά νά παραχωρήσῃ τή θέσι της σέ ἄλλη.

Αὐτό δείχνει ἡ ἱστορία τῆς ἱατρικῆς καί τῶν ἀσθενειῶν ὡς τώρα. Νομίζει κανεῖς πώς εἶναι ρυθμισμένη καί προκαθορισμένη αὐτή ἡ κατάστασις. Ξεχνοῦμε πώς εἴμαστε, πρὶν ἀπό τό σῶμα, ἀρρωστοί στήν ψυχή. Ἡ ψυχή πρέπει νά γιαιτρευτῆ πρῶτα. Μιά ἠθική καί ἁγία ζωή δέν θά ἀντιμετώπιζε ποτέ τό πρόβλημα τῆς ἀρρώστιας. Ὅταν τό σῶμα ἀρρωσταίνη, δέν εἶναι ἀπλῶς μιά φυσική κατάστασις. Ἔχει πρωτύτερα ἠθική σημασία. Συνδέεται στενά καί ἀδιάρρηκτα μέ τήν υἰεία τῆς ψυχῆς.

Ὁ Κύριος, πρὶν νά γιαιτρέψῃ τόν παραλυτικό στό ἀρρωστημένο σῶμα, ἐθεράπευσε τήν ἀμαρτωλή ψυχή· *«τέκνον μου, ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου»*. Αὐτό ἦταν τό βασικό φάρμακο, ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπό τήν ἀμαρτία. Ὑστερα ἐγιάτρευσε καί τό σῶμα, ἐξωτερικό σημάδι τοῦ μυστηρίου καί τοῦ θαύματος, ἂν καί δέν ἦταν τό σπουδαιότερο αὐτό, ἀφοῦ σέ λίγο καιρό, τό ἴδιο αὐτό σῶμα θά πέθαινε καί θά διελύετο. Θά εἶναι σωτήριο νά μὴ ἀμαρτάνωμε καί νά μὴ ὑποφέρωμε ἀπό τήν ἀμαρτία μας, οὔτε στό σῶμα οὔτε στήν ψυχή. Μιά ὅμως πού δέν ξεφεύγομε ἀπό τήν ἐνοχὴ καί τήν πτώσι στό κακό, ἕνας δρόμος μένει ἀνοικτός καί σωτήριος· νά νιώθωμε τήν ἀρρώστια, πού δέν μποροῦμε νά τήν ξεφύγωμε, ὅσο θά ζοῦμε στήν ἀμαρτωλή τούτη γῆ, σάν ἕνα μέσον γιά νά μετανοοῦμε καί νά ζητοῦμε περισσότερη δύναμι καί χάρι.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ

Τί κάνει ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἀρρωστήσῃ; Πῶς ἀντιμετωπίζει τὸν ἐπικίνδυνον καὶ ὀδυνηρὸ αὐτὸ ἐχθρὸ; Φυσικά, ἀνοίγει μέτωπον, ἀρχίζει πόλεμον, μὲ ὅλα τὰ μέσα καὶ ὅλες τὶς δυνάμεις, γιὰ νὰ σώσῃ τὴν υἰγείαν του.

Σέ καμία ἄλλη περίπτωσι δέν ἐπιστρατεύει τόσο ὁ ἄνθρωπος τὶς δυνάμεις τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος, ὅσο στίς ἀρρώστιες. Γιὰ τὴν υἰγείαν του κάνει τὰ πάντα. Ὑποβάλλεται σέ θυσίας, ὅσο κι ἂν εἶναι ὀδυνηρές, σέ ἔξοδα, δίαιτες, ἐγχειρίσεις. Εἶναι ἀμέτρητα τὰ εἶδη τῶν φαρμάκων, πού κυκλοφοροῦν σέ ἀπίθανες συσκευασίες.

Ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, ἀπὸ τὶς πανάρχαιες ἐποχές, ὀργανώνεται καὶ προοδεύει. Σήμερα, καταμερισμένη σέ πολυάριθμες ἄλλες ἐπιστήμες, σέ κλάδους καὶ εἰδικότητες, δίδει ἀδιάκοπα τὴ μάχην τῆς υἰγείας. Νοσοκομεῖα, κλινικές, ἰατρεῖα, Πανεπιστημιακές ἰατρικὲς καὶ φαρμακευτικὲς Σχολές, σέ ἀδιάκοπον συναγεμὸν, σέ ἐπίπονη σπουδὴ καὶ μόρφωσι, βγάζουν νέους Ἐπιστήμονες καὶ εἰδικούς, πού ρίχνονται στὴ μάχην. Γιὰ κάθε μέλος τοῦ σώματος, γιὰ κάθε περίπτωσι, κόπος πολὺς, σκέψις, ἀγῶνας, μὲ ἕνα σκοπὸν, νὰ προστατευθῇ ἡ υἰγεία. Καὶ ὅταν κλονίζεται ἡ υἰγεία καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀρρωσταίνει, νὰ τὸν βοηθήσῃ, νὰ τὸν ἀνακουφίσῃ, νὰ τὸν γιατρέψῃ, ὅσο γίνεται καλύτερα. Ἐκεῖ πάλι πού δέν μπορεῖ νὰ τοῦ χαρίσῃ ὅ,τι ἔχασε, ἀγωνίζεται νὰ τοῦ παρατείνῃ τὴ ζωὴν, νὰ τοῦ λιγοστεύσῃ τὸν πόνον, νὰ συμπαρασταθῇ στὴ συμφορὰ του.

Δέν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ νὰ πῇ κανεὶς πὼς ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη σήμερον κάνει θαύματα, σάν παθολογία, σάν χειρουργικὴ καὶ σέ ὅλους τοὺς κλάδους. Ἀντικαθιστᾷ μέλη τοῦ σώματος, ἀκόμη καὶ τὰ περισσότερα εὐαίσθητα καὶ λεπτά, καρδιά, νεφροὺς, μάτια. Προχωρεῖ στίς νοσογόνους αἰτίες, στά ἄδυστα τοῦ μικροβιολογικοῦ κόσμου.

+

Προσπαθεῖ νά ἐξουδετερώση καί νά ἐκμηδενίση κάθε φωλέα ἀντιστάσεως, νά ξεκαθαρίση τόν δρόμο ἀπό κάθε ἐμπόδιο, γιά νά κάνη, χωρίς δυσκολίες καί κινδύνους, χαρούμενη καί εὐτυχισμένη τή ζωή τοῦ ἀνθρώπου.

Δυστυχῶς ὅμως συμβαίνει τό ἀντίθετο. Ἡ ἐπιστήμη δουλεύει σκληρά, τά μέσα ἔγιναν ἄφθονα, ἀλλά τό κακό δέν λιγοστεύει. Γιατρεύει τούς ἀνθρώπους καί οἱ ἄνθρωποι πάντα καί περισσότερο ἀρρωσταίνουν. Πολεμᾷ μιά ἀρρώστια καί φυτρώνει μιά ἄλλη. Ξεπερνᾷ μιά δοκιμασία καί ἀρχινᾷ δεύτερη.

Σπάνιο πρᾶγμα νά συναντήσης ἄνθρωπο χωρίς παθήσεις καί ἀκόμα σπανιώτερο νά βρῆς σπίτι χωρίς ἀρρώστιας. Ἀκολουθοῦν τόν ἄνθρωπο σάν τή σκιά του, τόν συνοδεύουν σάν ἀχώριστοι σύντροφοι. Μπαίνουν μέσα στό αἷμα του καί τό κορμί του, μέσα στό πνεῦμα του καί στά βάθη τῆς ψυχῆς του. Τόν περισφίγγουν, τόν βασανίζουν καί φαρμακώνουν τή ζωή του. Ἀγωνίζεται νά γλιτώσῃ. Πετυχαίνει πολλά. Πολλοί ξαναβρίσκουν τήν ὑγεία τους. Μά ἡ ἀρρώστια μοιάζει τῆς Λερναίας Ὕδρας. Τῆς καίνε μιά κεφαλή καί φυτρώνει ἄλλη, καί τό δρᾶμα τελειώνει μέ τήν τελευταία πνοή.

Ἡ ἀρρώστια εἶναι ὁ μέγας καί ὕπουλος ἐχθρός τοῦ ἀνθρώπου. Καιροφυλακτεῖ χωρίς σταμάτημα καί ἐπιβουλεύεται τήν ὑγεία του. Ἀμέτρητα εἶναι τά θύματά της, ὄχι μόνο στίς μεγάλες καί φρικτές ἐπιδημίες πού ξεριζώνει ὁμαδικά πλήθη ἀνθρώπων, ἀλλά καί στήν καθημερινή ζωή, μέ πικρά βέλη τοξεύει, ρίχνει στό κρεβάτι, λιώνει στόν πυρετό καί στέλνει στόν τάφο μικρούς καί μεγάλους.

Τοῦτο τόν ὕπουλο καί ἀδίστακτο ἐχθρό, μέ τά ἀμέτρητα προσωπεῖα, ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται νά τόν ἀντιμετωπίσῃ, νά τόν νικήσῃ, νά τόν ἐξουδετερώσῃ, μέ ὅλες τίς δυνάμεις καί μέ ὅλα τά μέσα. Εἶναι μιά παράξενη καί ὀδυνηρή μάχη, ὅπου ὁ ἄνθρωπος νικᾷ τήν ἀρρώστια, ὅμως βρίσκεται νικημένος.

ΜΟΙΡΟΛΑΤΡΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ

Ἄν καί αὐτή ἡ ἴδια ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, τό αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τόν κινεῖ πάντα νά ἀμύνεται καί νά ἀγωνίζεται γιά τήν υἰγεία του, ὅμως δέν λείπουν καί οἱ περιπτώσεις, πού οἱ ἄνθρωποι μένουν ἀπαθεῖς, ἀδρανεῖς, ἀδιάφοροι καί περιμένουν τή θεραπεία των στήν τύχη.

Αὐτή ἡ μοιρολατρική ἀντίληψις εἶναι βαθιά ριζωμένη ἀπό τά πανάρχαια χρόνια. Στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα ἐπίστευαν στήν εἰμαρμένη, πού ἐσήμαινε πώς θά γίνη αὐτό πού εἶναι νά γίνη. «*Εἰ τό φέρον σέ φέρει...*». Ἦταν βαθιά πίστις, πώς δέν μπορεῖ νά ξεφύγη ἀπό ὅ,τι εἶναι νά γίνη. Τό τυχερό, τό μοιραῖο, τό γραμμένο, πού κανεῖς δέν μπορεῖ νά ἀλλάξη τήν πορεία του καί τήν πραγματοποίησί του. Εἶναι μάταιο νά ἀγωνίζεται κανεῖς, ἀφοῦ τά πράγματα ἐξελίσσονται σύμφωνα μέ τόν ἀδυσώπητο νόμο τῆς εἰμαρμένης, τοῦ τυχαίου, τοῦ γραμμένου.

Στούς μωαμεθανικούς λαούς, πού ἡ πρόληψις αὐτή ἐπῆρε καί θρησκευτικό χρῶμα, τό κισμέτ, τό τυχερό μένει ρυθμιστής τῆς ζωῆς καί πολλή ζημία δημιουργεῖ στούς ἀνθρώπους. Στό ζήτημα μάλιστα τῆς υἰγείας προετοιμάζει εὐκολώτερα τήν καταστροφή καί τό θάνατο.

Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στάσις τοῦ συνετοῦ καί πιστοῦ ἀνθρώπου μπροστά στήν ἀρρώστια; Εἶναι ἐχθρός πού μάς ἀπειλεῖ. Κινδυνεύει ἡ ζωή μας. Θά ἀποτελεῖ ἀφροσύνη καί ἔγκλημα ἡ ἀδιαφορία. Πρέπει νά λάβωμε λοιπόν ὅλα τά μέτρα, πού ἐπιβάλλει ἡ ἀνάγκη τῆς στιγμῆς. Ἴσως θά χρειασθῆ νά ἐπιστρατεύσωμε τίς δικές μας γνώσεις καί νά προσφέρωμε τίς πρῶτες βοήθειες σέ περίπτωση ἀνάγκης. Θά ζητήσωμε μέ ἐμπιστοσύνη τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ γνωρίζομε πώς μέσα στήν ἀγαθή

+

Του Πρόνοια κινούνται και ρυθμίζονται τά πάντα. Ὑστερα ἢ προσοχή μας θά στραφῆ πρὸς τοὺς εἰδικούς. Ὁ γιατρός εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού θά ἀναλάβῃ ὑπεύθυνα τὴν προστασία τῆς υἰείας μας. Ἡ Ἁγία Γραφή τιμᾷ ἰδιαίτερα τὸν γιατρό καὶ τὰ φάρμακα, γιατί προστατεύουν τὸ πολυτιμότερο ἀγαθὸ ἐπάνω στὴ γῆ, τὴν υἰεία. Γιὰ κάθε περίπτωσι πρέπει νά ἀναζητηθῆ ὁ εἰδικός, πού μέ τίς εἰδικές σπουδές του θά εἶναι εὐκολώτερο νά ἀντιληφθῆ τὴν κατάστασι καὶ νά τὴν ἀντιμετώπισῃ ἀποτελεσματικά. Βέβαια καὶ οἱ γιατροὶ εἶναι ἄνθρωποι. Ἦμπορεῖ νά γίνουν λάθη καὶ ὄχι σπάνια σοβαρά, πού νά στοιχίσουν καὶ αὐτὴ τὴ ζωὴ τῶν ἀσθενῶν. Ὅμως ἡ Ἐπιστήμη ἔχει μεγάλες δυνατότητες νά ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκον της καὶ οἱ ἐπιτυχίες της καὶ ἡ προσφορά της φτάνει στὰ ὅρια τοῦ θαύματος.

Γιὰ μιὰ σωστὴ διάγνωσι θά πρέπει νά εἶναι θερμότερη ἢ προσευχή μας. Δέν θά παραμελήσωμε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἐξαρτῶνται ἀπὸ μᾶς καὶ ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα, «*Κύριε, γεννηθῆτω τὸ θέλημά Σου*». Οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ ξέρουں πὼς τά πάντα εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν ἀγαθὴ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος μᾶς ἐβεβαίωσε πὼς νοιάζεται γιὰ τὰ πούλια καὶ τὰ λουλούδια, πού ἔχουν τόσο μικρὴ ἀξία, καὶ δέν θά μεριμνήσῃ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, πού ἔχει μεγαλύτερη ἀξία; Ἄν δέν γίνεται αὐτὸ πού ποθοῦμε, εἴτε μέ τὰ μέσα τῆς ἐπιστήμης καὶ τίς φροντίδες, εἴτε μέ μιὰ ἄμεση θαυματουργικὴ ἐπέμβασι νά νικηθῆ ἡ ἀρρώστια καὶ νά γιατρευτοῦμε, δέν εἶναι ἀδιαφορία ἢ ἀδυναμία τῆς θείας Πρόνοιας, ἀλλὰ κι αὐτό, ὅσο ὀδυνηρό κι ἂν εἶναι, περιλαμβάνεται στὰ σχέδια καὶ στοὺς σκοποὺς τοῦ Θεοῦ, πού ἀποβλέπει στὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς, στὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Στὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμὴ μόνον ἡ πίστις μας δίδει τὴν ἀπάντησι καὶ ἀναπαύει τὸν λογισμό μας καὶ ἡσυχάζει τὴν ἀγωνία μας.

ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

Όταν ή υγεία δοκιμάζεται, είναι πολύ φυσικό νά επηρεάζεται ή ψυχική διάθεση. Η θέλησις εξασθενίζει, τό ήθικό καταπίπτει, ή όρεξις κόβεται και μιά γενική χαλάρωσις τών σωματικῶν και ψυχικῶν δυνάμεων χαρακτηρίζει τή ζωή τοῦ ἀρρώστου.

Μέχρις ενός σημείου όλα δικαιολογούνται και προσπαθοῦμε μέ καλή συντροφιά, μέ καλά βιβλία, μουσική και ἄλλη κατάλληλη ψυχαγωγία νά ἐνισχύσωμε τή θέλησι και νά δημιουργήσωμε στόν ἀρρωστο θάρρος και εὐχάριστες διαθέσεις ή τουλάχιστον νά τόν ἀνακουφίζωμε στόν πόνο, νά τόν παρηγοροῦμε, νά τόν συμβουλευώμε νά ἔχη ὑπομονή και ἐλπίδα, πώς ή δοκιμασία του θά περάση και όλα θά ξεχαστοῦν. Η καλή συντροφιά είναι δύναμις και βοήθεια στόν ἀρρωστο.

Εἶναι μέσα στή φύσι τοῦ ἀνθρώπου ή ἐλπίδα· ἀκόμη στίς πιό δύσκολες στιγμές δίδει θάρρος και προσδοκᾶ ὁ ἀρρωστος τό καλύτερο. Κάποτε μάλιστα και σέ περιπτώσεις πού φυσιολογικά και λογικά ἔχει ἀποκλεισθῆ τό καλύτερο, πάλιν κάτι ἔκτακτο, κάποιο θαῦμα ἐλπίζει ὁ ἀρρωστος πώς θά τοῦ χαρίση τήν υγεία. Εἶναι κι αὐτό ἓνα μέσον, ἓνα ὄπλο νά ἀμύνεται ψυχολογικά ὁ ἀρρωστος, για νά μή παραδοθῆ ἄνευ ὄρων στό πέλαγος τῆς ἀπελπισίας και βουλιάξη στήν ἄβυσσο τῆς ἀπογνώσεως.

Ἄν ἔλειπε ή ἐλπίδα, πολλούς ἀρρώστους θά σκέπαζε για πάντα ή μαύρη νύχτα τῆς ἀπελπισίας.

Ὡστόσο ἀπό τήν καθημερινή πείρα και ζωή δέν λείπουν και τά θλιβερά ναύγια τῆς ἀπελπισίας. Πολλοί λόγοι συντελοῦν σ' αὐτή τήν καταστροφή. Πόνοι ἀνυπόφοροι, ὀδυνηροί, τυραννικοί, ἀδιάκοποι. Ἀσθένειες ἀνίατες, ἀηδιαστικές. Ἐλλείψεις, στερήσεις, φτώχεια, ψυχικές διαστάσεις μέ συγγενικά και ἄλλα πρόσωπα, ἐγκατάλειψις χωρίς στοργή, ἐνδιαφέρον και περιποίηση, ἀδι-

κίες και κατατρεγμοί, ψυχικοί πόνοι για διάφορες αιτίες, όλα αυτά βοηθούν να μεγαλώνη στην ψυχή τό φαρμακερό δένδρο τής απελπισίας.

Πάνω από όλα όμως, τή χαριστική βολή τήν δίνει ή άπιστία. Ποτέ ό πιστός άνθρωπος δέν απελπίζεται, όσο κι άν πονέση, όσο κι άν δοκιμάζεται. Γνωρίζει πώς τίποτε δέν είναι στόν κόσμο τυχαίο, άκόμα και τά θλιβερότερα περιστατικά τής ζωής. Μέσα στην Πρόνοια του Θεού είναι και ή δοκιμασία τής άρρώστιας, πού επιδιώκει άλλους ύψηλούς πνευματικούς και ήθικούς σκοπούς.

Άρκει νά γνωρίσωμε τόν βαθύτερο σκοπό της και νά ύπομείνωμε. Ή πίστις βεβαιώνει πώς πίσω από όλα κρύπτεται τό συμφέρον τής ψυχής, ή σωτηρία μας. Έκεϊνοι πού έλπίζουν μόνο σέ τούτη τή ζωή και τήν περιορίζουν μόνο στίς άπατηλές χαρές τούτου του κόσμου, είναι επόμενο, σάν θά τά χάσουν αυτά, επειδή κλονίστηκε ή ύγεια των, νά φτάσουν στό χειλος τής άπογνώσεως και δέν χρειάζεται παρά μία άφορμή –και τέτοιες έχει πολλές ό άρρωστος– για νά άποφασίση τό πήδημα του όλέθρου, τήν άπόφασι νά θέση τέρμα στή ζωή, νά αυτοκαταστραφεί, νά αυτοκτονήσει.

Αυτό τό διάβημα είναι ή μεγαλύτερη συμφορά, γιατί και ή ζωή καταστρέφεται και ή ψυχή χάνεται. Σ' αυτές τίς περιπτώσεις είναι μεγάλη ευεργεσία νά προλάβωμε τήν απελπισία, πού είναι τό τελευταίο σκαλοπάτι προς τόν όλεθρο. Όταν φτάνη ως εκεί ό άνθρωπος, παύει νά σκέπτεται λογικά. Σκοτίζεται τό πνεύμα και θολώνει. Βρίσκεται στό χειλος τής άβύσσου. Δέν χρειάζεται παρά ένα έλαφρό φύσημα και τό κατρακύλισμα στό χάος εκμηδενίζει τή ζωή. Τούτη ή σατανική άπόφασις είναι τό άνεπανόρθωτο κακό, ή βαρύτερη συμφορά στόν άνθρωπο. Χάνεται για πάντα κάθε έλπίδα σωτηρίας.

Όταν προλάβωμε τόν απελπισμένο άνθρωπο νά μή φτάση στην άπόφασι και στό διάβημα τής αυτοκτονίας, προσφέρομε τήν μεγαλύτερη ύπηρεσία και βοήθεια στόν δυστυχή συνάνθρωπό μας.

+

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑΣ

Πολλά γράφονται και περισσότερα ακούονται σέ συσκέψεις και συνέδρια και στρογγυλά τραπέζια, γιά τό σοβαρό και μεγάλο θέμα τής εϋθανασίας.

Τοῦτο τό θέμα ἀπασχολεῖ πολλούς ἀνθρώπους, δίπλα στούς ἐπιστήμονες και στούς εἰδικούς. Ἔχομε δικαίωμα νά συντομέψωμε τόν θάνατο σέ ἀνθρώπους πού ὑποφέρουν πολύ, χωρίς ἐλπίδα νά θεραπευθοῦν;

Εἶναι πολύ φυσικό νά συγκινηῖ και νά συγκλονίζη τό θέμα αὐτό τής εϋθανασίας, εἴτε γιὰ προσωπικά ἐνδιαφέρονται γιά ἀνίκατους συγγενεῖς και δικούς των, εἴτε γιὰτι ἔχουν μία ἀρμοδιότητα νά μιλήσουν και νά ἐνεργήσουν σάν ὑπεύθυνοι.

Βέβαια, καθώς μελετᾷ κανεῖς τίς διάφορες ἀπόψεις και γνώμες, βγάξει τό συμπέρασμα, πώς οἱ ἀντιθέσεις και διαφορές ὀφείλονται στήν ὀπτική γωνία, ἀπό τήν ὀποία καθένας ἐξετάζει τό πρόβλημα. Καθένας ὀμιλεῖ ἀπό τή δική του σκοπιά. Συνήθως παίρνουν τόν ἀνθρωπο σάν ἓνα βιολογικό φαινόμενο, σάν ἓνα ζῶο, ἔστω και ἐξελιγμένο, χωρίς μεταφυσικό σκοπό και περιεχόμενο. Ἐξετάζουν τίς προϋποθέσεις πού θά τοῦ χάρισουν εϋτυχία, μακροζωία, ἀγαθά και ὄλα τά ἐπί γῆς δικαιώματα. Σ' αὐτό ἀποβλέπουν ὄλες οἱ προσπάθειες τῶν κοινωνιῶν. Ἰδιαίτερα στό θέμα τής υγείας καταβάλλεται ἀσίγαστος ἀγώνας νά νικηθοῦν οἱ ἀσθένειες, οἱ πόνοι, τά δεινά.

Κάτω ἀπό αὐτή τή νοοτροπία, τήν ἀντίληψη περί ζωῆς, ὄλα περιορίζονται στή διάρκεια τής ἐπίγειας ζωῆς, χωρίς καμία ἀναφορά σέ ὑπερκόσμιο και αἰώνιο προορισμό τοῦ ἀνθρώπου.

Πολύ ὄμως διαφέρει τό πρᾶγμα γιά ὄσους δέν σταματοῦν στήν ὕλική μόνο ὑπόστασι τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά πιστεύουν στήν ὕπαρξι τής ψυχῆς και τήν ἀθανασία τής. Εἶναι ἡ πανανθρώπινη πίστις πού δικαιώνεται ἀπό τό

ἔμφυτο αἴσθημα τῆς ἀθανασίας σέ ὄλους τούς λαούς καί σέ ὄλες τίς ἐποχές, καί ἰδιαίτερα ἀπό τήν Ἐποκάλυψη τῆς ἀλήθειας, ἀπό τόν λόγο τοῦ Θεοῦ. «*Τί θά ὠφελήσῃ τόν ἄνθρωπο ἂν κερδίσῃ ὄλο τόν κόσμο καί χάσῃ τήν ψυχή του;*».

Κανείς δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ἀφαιρέσῃ τή ζωή πού ἔδωσε ὁ Θεός. Εἶναι ἐγκλημα νά διακόψωμε τή ζωή τῶν ἀρρώστων ἐπειδή ὑποφέρουν. Ὁ πόνος ἐξιλεώνει καί ἀγιάζει τήν ψυχή. Χρειάζεται μόνο νά τήν βοηθήσωμε νά πιστεῦν, νά προσεύχεται, νά ὑπομένῃ. Ὁ Θεός γνωρίζει γιατί ἐπιτρέπει τό μαρτύριο αὐτό. Ἐμεῖς ξέρομε πώς, ἂν ὑπομένῃ καί δέν ἀπελπισθῇ καί δέν βλασφημήσῃ ὁ ἀρρώστος μας, μπαίνει στήν τάξι τῶν ἀγίων καί τῶν μαρτύρων.

Ἄνοιξι θά τολμήσῃ νά θέσῃ τέρμα στή ζωή τοῦ ἀρρώστου, ἔστω καί μέ τρόπο ἀνώδυνο, δέν θά μπορῇ νά καθησυχάσῃ τή συνείδησί του πώς τόν σκότωσε. Μέ τήν εὐθανασία αὐτή ἀνοίγεται ὁ δρόμος σέ ὁμαδικές ἐκτελέσεις πού δημιουργοῦν τό παράπονο στούς ἀρρώστους πώς δέν τούς ἀγαποῦν οἱ δικοί των καί ἴσως τούς ἐξωθοῦν στήν αὐτοκτονία.

Μέ μία τέτοια ἀντίληψη γιά τή ζωή ὑποτιμᾶται ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεός τόν στέλνει στόν κόσμο καί θέλει τή σωτηρία του. Ἐμεῖς δέν γνωρίζομε τούς σκοπούς τῆς θείας Προνοίας, οὔτε καί τί συντελεῖται μέχρι τέλους στήν ψυχή τοῦ ἀρρώστου, ἔστω καί ἂν δέν ὑπάρχῃ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τῆς ζωῆς. Ὑπάρχει ἡ ἀθάνατη ψυχή, πού ἔχει ἀνάγκη ἀπό μετάνοια καί ἀπό τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Θά εἶναι μακάριοι ὅσοι θά ὑπομείνουν τή δοκιμασία τῆς ἀσθενείας των ὡς τό τέλος. Μεγάλος θά εἶναι ὁ μισθός των στήν ἄλλη ζωή καί ἡ δόξα των αἰώνια. Μακάριοι θά εἶναι καί οἱ δικοί καί οἱ φίλοι των, ἂν θά βοηθήσουν μέ κάθε τρόπο νά εἶναι εἰρηνικό, ὅσο γίνεται, καί χριστιανικό τό τέλος.

ΣΩΣΤΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Λένε πώς λίγες μέρες μόνο μετά τή γέννησι μπορεί νά ἔχη πλήρη καί όλόκληρη υγεία ὁ ἄνθρωπος. Ὑστερα ἀρχίζει νά παρουσιάζη, ἔστω καί ἀκίνδυνα καί ἀνεπαίσθητα, τά πρῶτα συμπτώματα, τίς πρῶτες ἀτέλειες τοῦ ὀργανισμοῦ. Εἶναι πολύ φυσικό, σ' αὐτή τή συνύφανσι τῆς ζωῆς μας μέ τίς ἀρρώστιες, νά γεννηθῆ τό ἐρώτημα: *«γιατί ἡ ἀρρώστια στή ζωή μας;»*.

Καμιά ἀπό τίς λύσεις πού πρότειναν οἱ ἄνθρωποι δέν δίδει τήν τελική ἀπάντησι, οὔτε αὐτή ἡ ἰατρική ἐπιστήμη, πού τῆς δόθηκε ὁ κλῆρος νά παλεύη μέρα - νύχτα μέ τόν τρομερό καί πολύμορφο ἐχθρό τοῦ ἀνθρώπου, τήν ἀρρώστια.

Ἡ σωστή ἀπάντησις εἶναι πέρα ἀπό τά ἐμπειρικά δεδομένα. Ὅλη ἡ δημιουργία εἶναι ἀρρωστη καί συστενάζει καί συνοδίνει μέ τόν ἄνθρωπο. Δέν εἶναι τό φυσικό κακό ἡ αἰτία. Εἶναι τό ἀποτέλεσμα. Δέν εἶναι τό δένδρο, εἶναι ὁ καρπός. Ἡ ρίζα εἶναι πολύ βαθιά. Ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ εἶναι στά βάθη. Εἶναι τό ἠθικό κακό, ἡ ἀποστασία ἀπό τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἡ ἁμαρτία, πού ἀπέκοψε τόν ἄνθρωπο ἀπό τό Δημιουργό του, τήν πηγὴ τῆς ζωῆς, τῆς χαρᾶς καί τῆς υγείας.

Σ' αὐτή τή λύσι φτάνουν ὅσοι πιστεύουν σέ Θεό Πανάγαθο καί Προνοητή καί μόνο αὐτοί ἔχουν σωστό προσανατολισμό στό μεγάλο πρόβλημα τῆς ἀρρώστιας. Μόνο αὐτοί μποροῦν νά ξέρουν τή μεγάλη ἀλήθεια, πώς πίσω ἀπό τήν ἀρρώστια εἶναι κρυμμένοι μεγάλοι καί σωτήριοι σκοποὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ. Ὅσο κι ἂν φαίνεται ἀπίστευτο, εἶναι ἀληθινό. Δυσκολεύεται, ὅποιος ἀρρωσταίνει καί πονεῖ, νά δεχτῆ πώς αὐτή ἡ δοκιμασία του εἶναι θεϊκὴ ἀγάπη. Εἴμαστε τόσο ἀδύνατοι, πού δέν σηκώνομε τέτοια πειράματα. Εἴμαστε τόσο ὑλικοί, πού ζητοῦμε τό πρόσκαιρο καί εὐχάριστο, τό μάταιο, καί βάζομε παρωπίδες, γιὰ νά μὴ δοῦμε τίποτε πέ-

ρα από τήν ἄνεσι τῆς ζωῆς, τῆς ἄσκοπης, τῆς ἄτακτης καί ὕλιστικῆς.

Μᾶς ἀρκεῖ ἡ ζωὴ ὡς τόν τάφο καί αὐτήν θέλομε νά χαροῦμε, δεμένοι μέ τίς ἀδυναμίες της καί τίς ματαιότητές της. Μᾶς βρίσκει ἀναίσθητους ἡ σκέψις γιά τό Θεό, τήν ψυχή, τή σωτηρία μας, τήν αἰώνιο ζωή, τήν ἐνοχή ἀπό τήν ἁμαρτία, τήν ἀξία τῆς ἀρετῆς, τή σημασία τῆς ἀγιότητος.

Ἡ ἀγάπη ὅμως τοῦ Θεοῦ δημιουργοῦ καί Πατέρα μας, ἔρχεται μέ τήν ἀρρώστια νά μᾶς βγάλη ἀπό τήν πλάνη, νά μᾶς ξυπνήσῃ ἀπό τό λήθαργο, νά φωτίσῃ τά σκοτάδια μας, νά θερμάνῃ τήν πίστι, γιά νά γνωρίσωμε τό σκοπό τοῦ πόνου. Ἡ ἀρρώστια μᾶς ἀνοίγει ἓνα παράθυρο τοῦ οὐρανοῦ, γιά νά δοῦμε τόν σωστό προσανατολισμό πρὸς τόν αἰώνιο προορισμό μας.

Ὑπῆρξαν πολλοί ἄνθρωποι πού, ὅσο εἶχαν ὅλα τά ἀγαθά καί τίς ἀνέσεις τοῦ κόσμου, τήν υἰγεία καί τήν εὐτυχία τῆς ζωῆς, ἔμεναν σ' αὐτά χωρίς κανένα ἰδανικό, χωρίς καμιά σχέσι μέ τίς μεγάλες ἠθικές ἀξίες, χωρίς κανένα δεσμό μέ τόν Θεόν. Ὅταν ὅμως ἦλθε ἡ δοκιμασία, ὁ πόνος, ἡ ἀρρώστια, ἀνοιξαν τά μάτια τῆς ψυχῆς. Εἶδαν τήν ματαιότητα τοῦ κόσμου καί τῶν ἀγαθῶν του. Ἐκατάλαβαν πόσο ἀπατηλές εἶναι οἱ ἀπολαύσεις τῆς γῆς, πόσο εὐκόλα φεύγουν καί χάνονται ὅλα καί μᾶς ἀφήνουν καί τά ἀφήνομε....

Δέν μπορεῖ νά εἶναι πλασμένος ὁ ἄνθρωπος γιά τά πρόσκαιρα. Ἀρχίζει νά ποθῇ τά αἰώνια. Ζητᾷ νά ἀνακαλύψῃ τό βαθύτερο νόημα τῆς ὑπάρξεως. Θέλει νά γνωρίσῃ τόν Θεόν του. Ὡς τώρα ἐλάτρευε τά κτίσματα, τά δημιουργήματα· τώρα θέλει νά ἀνακαλύψῃ τόν Δημιουργό. Ἀπό τή στιγμή αὐτή ἡ ἀρρώστια καί ὁ πόνος γίνονται σκαλοπάτια, πού ἀνεβάζουν τήν πονεμένη ψυχὴ στήν εἰρήνη καί στή χαρά τοῦ Θεοῦ. Ἡ θλίψις καί ἡ δοκιμασία ἀνοιξαν τά μάτια τῆς ψυχῆς, γιά νά βλέπουν καθαρά τόν ὀρίζοντα στούς φωτεινοὺς κόσμους τῆς μετανοίας καί τῆς ἀρετῆς.

+

Η ΠΙΣΤΙΣ, ΣΩΤΗΡΙΑ ΔΥΝΑΜΙΣ

Διαφέρει πολύ ό πιστός από τον άπιστο, και τοϋτο έχει μεγάλη σημασία για την κατάσταση του άρρώστου. Η πίστις είναι δύναμις άκατανίκητη και σωτήρια. Γίνεται ένα όπλο φοβερό. Άναπτρώνει τό ψυχικό σθένος, διαλύει τίς σκοτεινές σκέψεις της άπελπισίας. Προσανατολίζει σωστά στό σκοπό της άρρώστιας και χαρίζει έλπίδα κι ύπομονή. Ό πιστός άρρωστος δέν μένει μόνο μέ την ιδέα της ιατρικής έπιστήμης, πού αγωνίζεται να τον θεραπεύση, ούτε σταματά στίς δικές του άνησυχίες και μελαγχολίες και τούς άλλους λογισμούς, πού μπορεί να τον όδηγήσουν σε άγχος και απόγνωσι.

Η πίστις έρχεται να δροσίση τό πνεϋμα, να γλυκάνη την πίκρα της ζωής, να λιγοστέψη τούς πόνους. Χαρίζει παρηγοριά και άνοίγει ένα διάλογο μέ τον οϋρανό. Ό Χριστός, ό πρώτος πονεμένος, δέν είναι μακριά από τον άρρωστο. Έκεϊνος «διήλθεν εύεργετών και ίώμενος».

Κι αν άκόμη δέν κάνη θαύματα σε κάθε άρρωστο, για λόγους πού γνωρίζει ή πανσοφία Του, όμως ζητά ένα θαϋμα να γίνη: ή άρρώστια να φέρη τον άρρωστο πιο κοντά στον Θεόν. Να γιατρευτή ή ψυχή πριν από τό σώμα. Αν αυτό δέν γίνη, ό σκοπός της άρρώστιας δέν πέτυχε. Η άπιστία κλείνει τό δρόμο και αφήνει τον ταλαίπωρο άρρωστο χωρίς έλπίδα, χωρίς Θεό, χωρίς μετάνοια.

Υπάρχουν όμως και τόσα πολλά πού μπαίνουν μέσα σ' αυτό τό θεϊο μυστήριο. Η έλπίδα της σωτηρίας είναι τό μεγάλο άγκίστρι του Θεού, πού μας ανεβάζει στα οϋράνια. Όμως αυτό τό άγκίστρι δέν κατορθώνει να μας πιάση, όταν, σαν άγριοκάτσικα πηδάμε στίς έρημιές της άμαρτίας, της άταξίας, της άσωτίας και σε όλες τίς σκοτεινές κατοπιές της χωρίς φόβο Θεού άμαρτωλής ζωής. Η άρρώστια είναι τό δόλωμα του Θεού και τό άγκί-

στρι τῆς ἀγάπης του μᾶς σύρει κοντά του. Ὅσοι θά καταλάβουν αὐτή τή μεγάλη ἀλήθεια θά μακαρίζουν τήν ὥρα πού ἀρρώστιασαν. Τό εἶδαμε σέ πολλούς. Τό ἐπικυρώνει ἡ καθημερινή πείρα σέ πολυάριθμους ἀρρώστους, πού ἡ ἀσθένειά των ἔγινε ἀφορμή νά γνωρίσουν τόν Θεό, νά βροῦν τήν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, νά ἀκολουθήσουν μιά νέα τακτική στή ζωή των, μετά τήν δοκιμασία, καί ἄλλους νά διδάξουν μέ τήν πείρα των καί σέ ἄλλους νά μεταδώσουν τή χαρά καί τόν ἐνθουσιασμό ἀπό τήν ἀλλαγὴ τῆς ζωῆς των. Πόσο διαφέρει ἡ παλιά ζωή τῆς ἀπιστίας ἀπό τήν τωρινή ζωή τῆς πίστεως! Τότε ἦταν ὅλα μαῦρα καί ἡ μεγαλύτερη συμφορά ἦταν ὁ κλονισμός τῆς υἰγείας. Τώρα καταλαβαίνει ὁ πιστός πώς ἡ μεγάλη δυστυχία γιά τόν ἄνθρωπο εἶναι νά ζῆ χωρίς Θεό καί ἐλπίδα. Τότε ἦταν ἔτοιμος νά εἰρωνευθῆ τήν πίστι, νά περιφρονήσῃ τήν ἐξομολόγησι, τή λατρεία, τή θεία κοινωνία, τόν ἐκκλησιασμό, τήν ἱερωσύνη, τήν προσευχή. Τώρα ὅλα αὐτά τοῦ ἔγιναν φῶς, χαρά καί εἰρήνη, πραγματική ἀνάστασις καί ἀληθινή ζωή.

Φαίνεται καθαρά ἡ δύναμις τῆς πίστεως στήν ὑπομονή καί τή χαρά τοῦ ἀρρώστου.

Ἄρρώστια καί χαρά εἶναι δύο ἀντίθετα πράγματα. Στήν ἀρρώστια εἶναι πόνος, στενοχωρία, ἀπογοήτευσις. Καθελώνει τόν ἄνθρωπο στό κρεβάτι, τόν ψήνει ὁ πυρετός. Ἐγχειρίζεται, δέν τρώγει, δέν κοιμᾶται, ὑποφέρει καί κινδυνεύει ἡ ζωή του. Ποῦ νά βρῆ τή χαρά καί τήν εἰρήνη μέσα σέ τόση θλίψι καί ταλαιπωρία;

Καί ὅμως εἶναι καταπληκτικό τό φαινόμενο. Ἄρρωστοι μέσα στή δοκιμασία των παρουσιάζονται χαρούμενοι καί εὐτυχισμένοι. Εἶναι ὁ καρπός τῆς πίστεως. Ἐχουν τήν πεποίθησι πώς ὁ Κύριος «*παιδεύει ἐπί τό συμφέρον*».

Ἀπό τή θλίψι αὐτή ἀναπηδᾷ ἡ χαρά τῆς ἀγιότητος καί τῆς σωτηρίας. Τό σῶμα ὑποφέρει ἀλλά ἐξαγιαζεται καί ἡ ψυχή τελειοποιεῖται. Ἡ θεία χάρις ὑπερνικᾷ τόν πόνο καί ἡ πίστις τήν ἀρρώστια.

ΥΠΟΜΟΝΗ, ΤΟ ΔΡΑΣΤΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΟ

Ἡ ὑπομονή δέν εἶναι ἡ ἀναγκαστική ὑποταγή στό κακό πού μᾶς βρίσκει, ἀλλά ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς, πού γιγαντώνεται, γιά νά τό ἀντιμετώπιση καί νά τό νικήση. Δέν εἶναι ἀδυναμία καί καταφύγιο ἀπελπισίας, ἀλλά ἡρωισμός καί νίκη.

Σέ κάθε περίστασι θλιβερή, ἀλλά ξεχωριστά στίς περιπτώσεις ἀρρώστιας, ἡ ὑπομονή εἶναι μοναδικό φάρμακο. Γίνεται ἕνα ὄπλο παντοδύναμο, τό δραστικότερο μέσον γιά τή σωστή ἀντιμετώπισι τῆς δυσκολίας καί τῶν προβλημάτων τῆς ἀρρώστιας.

Ἡ ὑπομονή φέρνει τήν ἐμπιστοσύνη σέ κάποιο ἀνώτερο σκοπό τῆς θεϊκῆς Πρόνοιας, πού ἐξυπηρετεῖ ἡ δοκιμασία μας. Ἀναπερῶνει τό ἠθικό καί συγκεντρώνει, σάν σέ ἀσφαλισμένο φρούριο, τίς ψυχικές δυνάμεις, τίς συσπειρώνει μπροστά στόν ἐχθρό, δηλ. τήν ἀρρώστια, καί δίδει τή μάχη, κρατᾷ τήν ἄμυνα καί πιστεύει στή νίκη.

Ἡ ὑπομονή χαρίζει φτερά ἐλπίδας, παρηγοριᾶς καί ἡρεμίας. Διώχνει τό ἄγχος, τήν ἀγωνία, τήν ταραχή καί τή σύγχυσι. Φέρνει μία ἰλαρότητα στήν ψυχή, μία εἰρήνη στή συνείδησι, μία γαλήνη στόν ἐσωτερικό κόσμο, μία ἀνάπαυσι στό κουρασμένο σῶμα.

Μόνο ὅσοι ἔμαθαν νά χρησιμοποιοῦν σωστά τήν ὑπομονή, ἐκεῖνοι γνωρίζουν ἀπό τήν πείρα των πόσο πολύτιμος θησαυρός εἶναι καί ἀπό πόσα δεινά ἐπακόλουθα σώζει.

Ὅταν χάνεται ἡ ὑπομονή, ἕνας κόσμος ὀλόκληρος γκρεμίζεται μέσα μας. Ὅλα φαίνονται μαῦρα, καί ἡ ἀντίστασις στό κακό παραλύει. Καταρρέει τό μέτωπο καί τίποτε δέν ἀναχαιτίζει τήν καταστροφή. Ἐρείπια θά σωριαστοῦν καί συντρίμματα. Ἐπιδεινώνεται ἡ κατάστασις τῆς ἀρρώστιας καί γίνεται προβληματική ἡ ἀνάρρωσις.

Όταν χαθῆ ἡ ὑπομονή, πρέπει νά περιμένωμε καί χειρότερες ἐξελίξεις. Ἡ ἀγωνία καί ἡ ἀπελπισία κτυποῦν τήν πόρτα τῆς ψυχῆς. Όταν μάλιστα ἡ ἀπελπισία θά φτάσῃ στό ἀποκορύφωμα, κανένα ἀπονενοημένο διάβημα δέν ἀποκλείεται. Τό μυαλό σκοτίζεται, ἡ δύναμις κόβεται καί ἡ ὄρεξις ὑποχωρεῖ. Κάποια στιγμή φουντώνει ἡ διάθεσις νά ἐκμηδενίσωμε τή ζωή καί δέν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι πού, μέ ἄργό ἢ βίαιο ρυθμό, συντρίβουν, μέ πολλούς τρόπους, τήν πρόσκαιρη καί πονεμένη ζωή τους.

Πόσο μεγάλη ἀρετή καί κέρδος ἀναφαίρετο εἶναι ἡ ὑπομονή! Δέν εἶναι ἀπαραίτητη μόνο γιατί θά ὠφελήσῃ στόν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς ἀρρώστιας, ἔχει καί πολλά ψυχικά ὠφελήματα. Ὑπομένει ὁ πιστός ἄνθρωπος, γιατί ξέρεي πῶς, λίγο ἢ πολύ, φταίει καί ὁ ἴδιος στήν ἀρρώστια του, ὅσο κι ἂν δέν εὐθύνεται ἄμεσα καί κατ' εὐθεΐαν στή δική του περίπτωση. Ἡ ζωή εἶναι γεμάτη λάθη καί ἡ ἀρρώστια ἔρχεται σάν ἐξιλέωσι ἠθική, σάν κάθαρσι ψυχική. Ὑπομένει, γιατί γνωρίζει πῶς, πίσω ἀπό τήν ὀδύνη τῆς ἀρρώστιας, μιά πανάγαθη παιδαγωγική ζητᾶ τή μετάνοιά μας καί μέ κάθε τρόπο, ὅσο ὀδυνηρός καί ἂν εἶναι, θέλει τή σωτηρία τῆς ψυχῆς. Συνθλίβεται τό σῶμα στόν πυρετό, γιά νά ἀνέβῃ τό θερμόμετρο τῆς ψυχῆς, ἡ προσευχή καί ἡ κραυγή τῆς ἐπιστροφῆς.

Αὕτη εἶναι ἡ παραγγελία τοῦ Κυρίου: *«ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τάς ψυχάς ὑμῶν»*· δηλαδή, μέ τήν ὑπομονή θά σώσετε τήν ψυχή σας, καί αὐτό δείχνει τή μεγάλη ἀξία αὐτῆς τῆς ἀρετῆς καί τή σημασία της καί γιά τούτη τή ζωή καί γιά τήν αἰώνια. Αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Θεός ὀνομάζεται στήν Ἁγία Γραφή Θεός τῆς ὑπομονῆς. Αὐτή τήν ὑπομονή ἔδειξε καί ὁ Κύριός μας καί ὡς τήν ὥρα τοῦ θανάτου στόν σταυρό. Αὐτή ἐστόλιζε τήν ψυχή τῶν Μαρτύρων καί ὄλων τῶν ἁγίων καί κάθε ἀληθινοῦ χριστιανοῦ στίς θλίψεις, στίς ἀσθένειες, στίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς. Γι' αὐτό τονίζει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ: *«Ὑπομονῆς ἔχομεν χρεῖαν»*, καί *«ὁ ὑπομείνας ἕως τέλους σωθήσεται»*.

Η ΨΥΧΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΙΣ

Εἶναι βιολογικά δεδομένο πὼς οἱ ἰσχυρότεροι ὄργανισμοὶ ἀντιδροῦν καὶ ἀντέχουν περισσότερο στὶς δοκιμασίες καὶ στὶς ἀντιξοότητες. Αὐτὸ δὲν γίνεται μόνο στὸ καθαρὰ βιολογικὸ, σωματικὸ, ὑλικὸ στοιχεῖο, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο στὸν ψυχικὸ κόσμον, στὸ ἠθικὸ πεδῖον.

Ἡ καλὴ ψυχικὴ διάθεσις, ἡ ψυχικὴ ἐπιβολή, ἡ αὐτοκυριαρχία, εἶναι στοιχεῖα βασικά καὶ πολὺ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν καταπολέμησι τῆς ἀρρώστιας.

Συμβαίνει ὅ,τι μὲ ἓνα καράβι πού κινδυνεύει στὸ πέλαγος. Ἄν ὁ καπετάνιος ἀφήσῃ τὸ τιμόνι, καὶ ἀπελπισμένος σταυρώσῃ τὰ χέρια, χωρὶς καμιά προσπάθεια, τότε ἐξάπαντος τὸ ναυάγιο εἶναι ἐξασφαλισμένο.

Ὁ καλὸς στρατιώτης δὲν παραδίδει εὐκολὰ τὰ ὄπλα, δὲν τὰ πετάει, δὲν λιποτακεῖ. Μένει ἐπάνω στὶς ἐπάλξεις καὶ ἀγωνίζεται. Πάντα ὑπάρχουν ἐλπίδες καὶ νὰ σωθῆ καὶ νὰ νικήσῃ.

Ἄν δὲν ὑπάρχῃ αὐτὸ τὸ κουράγιο, ἡ ἐλπίδα, κανεὶς δὲν θὰ ἔκανε ἀγῶνα νὰ πετύχῃ τὸ καλύτερο στὴ δουλειά του, στὸ χωράφι, στὶς ἐπιχειρήσεις, σὲ κάθε προσπάθεια, πού ἔχει σκοπὸ νὰ καλυτερέψῃ τὴ θέσι του. Αὐτὴ ἡ ψυχικὴ διάθεσις εἶναι ἀπαραίτητη στὸν ἄρρωστο. Ὁ Δημιουργὸς ἔχει βάλει στὴ φύσι τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις τρομερές, πού ἂν τίς χρησιμοποίησῃ σωστὰ καὶ ἀποφασιστικά, θὰ δημιουργήσῃ τίς ὠραιότερες προϋποθέσεις στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν υἰγεία του. Ἐπιβάλλεται στὸν ἑαυτὸ του. Πιστεύει πὼς θὰ γίνῃ καλά. Μὲ τὴ δύναμη τῆς ὑπομονῆς πού ἀντλεῖ ἀπὸ τὸ Θεό, μέσα του κυκλοφοροῦν ψυχικὰ ρεύματα καὶ πνευματικοὶ χυμοί, πού καθαρίζουν τὸν ἐσωτερικὸ του κόσμον ἀπὸ τίς ἄχρηστες τοξίνες τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς κάθε ψυχικῆς ἀτονίας. Ἀναπτύσσεται στὴ συνείδησι μιά αἰσιοδοξία, μιά δύναμις τόσο ἰ-

σχυρή, πού μπορεί νά ἐπιδράση εὐεργετικά καί στίς δυσκολώτερες ἀρρώστιες. Καί ἡ ἱατρική ἐπιστήμη, πού ἐξετάζει τόν ἄνθρωπο, σάν ψυχοσωματική ὑπόστασι, ἐρχεται καί τονίζει πάντα τή σημασία τοῦ ψυχικοῦ παράγοντος.

Εἶναι (ἡ ὑπομονή) ἡ δύναμις πού κρατᾷ τό εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Παίζει τόν ρόλο τῶν νεύρων στόν ὀργανισμό. Ἐνα δένδρο δέν μπορεί νά ζήσει χωρίς τίς ρίζες, ὅσο κι ἂν πρός στιγμή ὑψώνεται περήφανο καί ὠραῖο. Σέ λίγο τά φύλλα κιτρινίζουν καί πέφτουν, τά κλαδιά μαραίνονται, τό δένδρο ὀλόκληρο ἀρχίζει νά ξηραίνεται. Ἐάν οἱ ρίζες εἶναι γερές καί βαθιά ἀπλωμένες στό χῶμα, καί τά κλαδιά κι ἀκόμα ὁ κορμός ἂν σπάσουν, πάλι θά φουντώση καί θά ζήσει τό δένδρο. Λένε οἱ εἰδικοί πώς ἀκριβῶς λόγω τοῦ κινδύνου ἀπό τούς ἀνέμους, τίς θύελλες καί τά χιόνια τό δένδρο ἀπλώνει βαθύτερα τίς ρίζες του, γιά νά μή ξεριζωθῆ, νά ἀντέξῃ καί νά ζήσει.

Τό πρῶτο καί βασικώτερο καθῆκον τοῦ ἀρρώστου εἶναι νά ἀναπτερωθῆ τό ἠθικό του, νά μή ἀπογοητευθῆ, νά μή κατακυλίση στό χάος. Αὐτό τό καθῆκον ἀπέναντί του ἔχουν καί οἱ δικοί του καί οἱ φίλοι του. Βέβαια, ἀπό τήν πείρα γνωρίζομε ὅλοι πόσο καλό κάνει νά δίδωμε θάρρος στούς ἀρρώστους, γιατί εἶναι ἕνα δραστικό καί σωτήριο φάρμακο, καλύτερο πολλές φορές ἀπό τά γιαιτρικά τῆς ἐπιστήμης.

Ἐάν ψυχικά δέν σταθῆ ἀκλόνητος ὁ ἄρρωστος, ἴσως τά φάρμακα δέν θά φέρουν τά εὐεργετικά τῶν ἀποτελέσματα. Εἶναι βεβαιωμένο καί κλινικά, πώς ἄρρωστοι, μέ ἰσχυρή θέλησι ἐσυντόμεψαν πολύ τόν χρόνο τῆς θεραπείας τῶν καί πολλές φορές σέ σημεῖο πού φτάνει στά ὅρια τοῦ θαύματος. Ὑπάρχει ὀλόκληρη ψυχοθεραπευτική ἐπιστήμη, πού ἀσχολεῖται μέ τή θεραπεία ἀσθενῶν καί πού τά φάρμακά της εἶναι ἡ ψυχική τόνωσις τοῦ ἀρρώστου. Δίδετε θάρρος στούς ἀρρώστους, καί οἱ ἄρρωστοι νά ἔχετε κουράγιο καί αἰσιοδοξία. Εἶναι τό καλύτερο φάρμακο.

+

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Μόνο όσοι πιστεύουν γνωρίζουν τή δύναμι και τήν αξία τής προσευχῆς. Κινεῖ τά ὄρη καί ἀλλάζει τήν πορεία τής ἱστορίας. Ἐπηρεάζει τή ζωή καί φτάνει στό ὑπερφυσικό. Κατορθώνει τό ὑπερανθρώπινο καί κατεργάζεται τό θαῦμα.

Ὅσοι πιστεύουν στόν ἀληθινό Θεό, ξέρουν τί σημαίνει νά κρατοῦν γερά τό σχοινί, πού τούς ἐνώνει μέ Ἐκεῖνον. Ὁ σύνδεσμος τοῦ θνητοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἀθάνατο Δημιουργό εἶναι ἡ γέφυρα τής ἀθανασίας, ὁ ἀγωγός τής ζωῆς.

Πάντα ὁ ἄνθρωπος προσεύχεται, ἀπό τά πρῶτα βήματα τής ἱστορίας του, καί τώρα, στά ὕψη τοῦ πολιτισμοῦ του, πάλι ὑψώνει ναούς, χέρια καί πνεῦμα καί καρδιά στόν Πλάστη του. Ἀκόμα καί ἐκεῖνοι πού νομίζουν πώς δέν πιστεύουν, βρίσκουν ὑποκατάστατα καί τοῦ Θεοῦ καί τής προσευχῆς.

Ἰδιαίτερα ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη σέ στιγμές πόνου, ἀσθένειας καί κινδύνου, νά καταφεύγη στήν προσευχή, γιά νά ἀντλήσει δυνάμεις, φωτισμό, παρηγοριά καί ἐλπίδα. Πιστεύει στήν ἐπέμβασι καί παρουσία τοῦ Θεοῦ καί προσδοκᾷ ἀπάντησι στήν κραυγή τοῦ πόνου του. Ἡ προσευχή ἔχει μεγάλη δύναμι κι ὅταν γίνεται ἀπό ἄλλους κι ὅταν ὁ ἴδιος ὁ ἄρρωστος ἐπικαλεῖται μέ πίστι καί ὑπομονή τή χάρι καί βοήθεια τοῦ Κυρίου.

Θυμόμαστε πώς ἡ θερμή προσευχή τής πιστῆς Χαναναίας ἔδωσε τή θεραπεία στό ἄρρωστο παιδί της. Δέν λησμονοῦμε τούς τυφλούς στήν Ἱεριχώ καί τούς δέκα λεπρούς, καθώς γοερά προσηύχοντο: «*Ἰησοῦ, υἱέ Δαβίδ, ἐλέησον ἡμᾶς*» καί ἡ θεραπεία ἔγινε.

Ἔχει μεγάλη σημασία γιά τόν ἄρρωστο ἡ προσευχή. Πρῶτα γιατί τοῦ δίδει τή δύναμι νά συνδεθῆ μέ τόν

Θεόν. Νά πιστέψη πώς θά τόν βοηθήση ὡς παντοδύναμος καί θά τόν θεραπεύσῃ ὡς φιλόανθρωπος καί πολυέλεος. Νιώθει τήν παρουσία Του κοντά του καί δέν λησμονεῖ τήν ὑπόσχεσί Του: «Ζητεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν». Ἄποκτᾶ ἓνα ἀσάλευτο στήριγμα, μιᾶ πυξίδα στό πέλαγος, μιᾶ βάσι σταθερή στό χάος τῆς ζωῆς.

Ἐπί τό ἄλλο μέρος ἡ προσευχή θυμίζει στόν ἄρρωστο τί εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος. Συγκεντρώνεται στόν ἑαυτό του. Ἐναλογίζεται τά λάθη του. Παίρνει ἀποφάσεις καλύτερες γιά μέλλοντική διόρθωσι καί καλύτερη πορεία στό σωστό δρόμο τῆς ζωῆς. Ἴσως θά ἀνακαλύψῃ πώς τά σφάλματα καί οἱ παραλείψεις του ἐδημιούργησαν τή θλιβερή κατάστασι τῆς υἰγείας του.

Τελικά ἔχει πολύ νά ὠφεληθῆ ἀπό τήν προσευχή ὁ ἄρρωστος, γιατί ἐνῶ θά ζητᾶ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, γιά τήν υἰγεία του, τήν ἴδια στιγμή τό καλό πηγαίνει βαθύτερα, στήν υἰγεία τῆς ψυχῆς, στή διόρθωσι καί τόν ἐξαγνισμό, στήν ἀγιότητα, γιατί ὁ Θεός δέν ἔχει δραστικώτερο φάρμακο γιά τήν ψυχή, ἀπό τόν πόνο καί τήν ἀρρώστια τοῦ σώματος. Εἶναι τό σωτήριο χαλινάρι, τό φρένο στόν κατήφορο τῆς ἀμαρτίας.

Τό μάθημα τῆς προσευχῆς ἐδίδαξε μέ τή ζωή του, μέ τό παράδειγμά του ὁ Κύριος, ἀλλά καί οἱ Ἀπόστολοι καί ὅλη ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ προσευχή λοιπόν εἶναι ἀπαραίτητη στήν ἀντιμετώπισι ὅλων τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς καί ιδιαίτερα στόν πόνο καί στήν ἀρρώστια.

Ἡ θερμή καί σωστή προσευχή ἀνοίγει τόν δρόμο γιά τή θεραπεία καί τοῦ σώματος καί τῆς ψυχῆς.

Ὅσοι δέν ἔμαθαν νά προσεύχωνται χάνουν τή γλυκιά παρηγορία στόν πόνο καί τήν σωτήρια ἐλπίδα νά ξεπεράσουν τίς δυσκολίες καί νά νικήσουν στή μάχη ἐναντίον τῆς ἀρρώστιας καί κάθε δοκιμασίας.

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΡΡΩΣΤΙΑ

Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που έγιναν χριστιανοί μέ το ἅγιο βάπτισμα, ἴσως πᾶνε κάποτε καί στήν ἐκκλησία, ἀλλά πού δέν ἐπῆραν ποτέ τήν Ἁγία Γραφή στά χέρια των. Διάφοροι ἐπηρεασμοί καί οἱ μέριμνες τοῦ κόσμου, ἀλλά πρό παντός ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπό τόν Θεό καί ἡ ἀμαρτωλή ζωή, τούς κρατοῦν ξένους στό λόγο τοῦ Θεοῦ. Εἶναι μεγάλη παράλειψις καί ζημία πνευματική νά μή ὑπάρχη γνωριμία μέ τήν Ἁγία Γραφή.

Τώρα στήν ἀρρώστια μας, ὅσο τό ἐπιτρέπει, εἶναι μιᾶ ἀφορμή νά πάρουμε στά χέρια μας τό αἰώνιο βιβλίο. Ἐάν κάνουμε τήν καλή ἀρχή, τό ξεκίνημα, καί τότε ἐξάπαντος θά ἀνοίξουν τά μάτια τῆς ψυχῆς, θά ἀστράψη θεῖο φῶς στή σκέψι, θά πλημμυρίσωμε ἱερά συναισθήματα. Ἐνας ἄλλος κόσμος ἀποκαλύπτεται στή σκέψι μας καί στή ζωή μας. Δέν εἶναι ἀνθρώπινο κατασκεύασμα. Εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Θεός ὁμιλεῖ στόν ἄνθρωπο. Ἀποκαλύπτεται ὁ Δημιουργός καί Πατέρας. Ἐπικοινωνεῖ μέ τά πλάσματά Του, τά παιδιά Του. Τονίζει τίς μεγάλες καί αἰώνιες ἀλήθειες. Στήν Ἁγία Γραφή φανερόνεται τό μυστήριον τῆς δημιουργίας, ἡ πανσοφία καί παναγαθότητά Του.

Ἐδῶ ἀναπτύσσεται τό δράμα τῆς πτώσεως καί τῆς ἀμαρτίας, ἀλλά καί τό μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας, ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἡ διδασκαλία, ἡ ζωή, τά θαύματα, τό πάθος καί ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἐκκλησία καί τά Μυστήρια, ἡ χάρις καί ἡ σωτηρία.

Στήν Ἁγία Γραφή βλέπομε τήν ἄπειρη ἀξία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, τή σημασία τοῦ ἁγίου βίου, τήν ἀνάγκη τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καί τῆς ἠθικῆς τελειοποιήσεως. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς δίδει τή σωστή ἀπάντησις ὅλα τά προβλήματα τῆς ζωῆς καί διδάσκει μέ βεβαιότητα τήν πορεία τοῦ βίου μας. Εἶναι λύχνος πού φωτίζει

τά βήματά μας, αλλά και παρηγορεῖ στίς θλίψεις. Διαλύει τά σκοτάδια στίς ἀπελπιστικές στιγμές τῶν θλίψεων καί τῶν ἀσθενειῶν. Ποτέ ἄλλοτε δέν εἶναι τόσο πολύτιμη ἢ συντροφιά μέ τήν Ἁγία Γραφή, ὅσο στόν ἄρρωστο, πού τόν τριγυρνᾷ ἢ ἀπογοήτευσίς, τόν ταλαιπωρεῖ ὁ πόνος, τόν βασανίζει ἢ ἀρρώστια.

Φίλος ἀληθινός ἢ Ἁγία Γραφή γίνεται στήριγμα καί θεμέλιο τῆς ζωῆς. Ἔρχεται νά παρηγορήσῃ στή θλίψι, νά στηρίξῃ στίς τρικυμίες, νά ἐνθαρρύνῃ στόν ἀγῶνα καί γίνεται ὄπλο θριάμβου καί νίκης. Πόσο ἡρεμεῖ καί εὐχαριστεῖται καί οἰκοδομεῖται ἡ ψυχή στό διάβασμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς!

Δέν εἶναι ὅλοι οἱ ἄρρωστοι βαριά, πού νά μή γίνεται λόγος γιά Ἁγία Γραφή. Οἱ περισσότεροί μένουν γιά λίγο ἢ περισσότερο στό κρεβάτι τοῦ πόνου, ἀλλά μποροῦν νά σκέπτονται, νά συζητοῦν, νά μελετοῦν ἐφημερίδες, περιοδικά, βιβλία. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις οἱ ἴδιοι οἱ ἄρρωστοι, ἀλλά πιότερο οἱ δικοί των συγγενεῖς καί φίλοι, ἔχουν ἱερό καθῆκον νά φέρουν κοντά στό κρεβάτι τοῦ πόνου καί τήν Ἁγία Γραφή, τό πνευματικό φάρμακο τῆς ψυχῆς, τή θαυματουργό ἔνεσι τῆς παρηγοριᾶς. Ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς γίνεται στόν ἄρρωστο πηγὴ χαρᾶς καί ζωῆς.

Δυστυχῶς ὑπάρχει πολλή προκατάληψις, γιατί λείπει ἡ πίστις καί ἡ ἐπίγνωσις. Ὁ ἄνθρωπος ἔτσι, καταπλακώμενος καί ἀπό τίς μέριμνες ἢ τήν εὐδαιμονιστική ζωή, δέν βρῆκε ἀκόμη τόν καιρό καί τή διάθεσι νά ἀσχοληθῇ μέ τά ἱερά γράμματα. Τώρα ὅμως, μέσα στή δοκιμασία τῆς ἀρρώστιας, ἄς δοκιμάσῃ καί τόν λόγο τοῦ Θεοῦ.

Ἐκεῖ θά δῆ πόσο κοντά στόν ἄρρωστο εἶναι ὁ Χριστός. *«Ἐκεῖνος τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καί τὰς νόσους ἐβάστασε»*. Ἔρχεται ὡς ἰατρός τῶν ψυχῶν καί σωμάτων καί ἡ πρώτη του συνταγή εἶναι ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Η ΠΟΛΥΤΙΜΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Οί άνθρωποι συνηθίζουν νά κάνουν επισκέψεις ό ένας στον άλλο, γιά νά περάσουν τήν ώρα, νά διασκεδάσουν, νά χορέψουν, νά παίξουν, νά συζητήσουν, νά χαρούν. Άλλοτε πάλιν οί επισκέψεις έχουν μιά άλλη αποστολή. Είναι επισκέψεις συμπροσευχής, συνεργασίας, συμμελέτης, βιοπάλης, αγώνων, επιδείξεων. Ή έρχονται νά συμπαρασταθούν σέ πόνους καί αρρώστιες, σέ πένθη καί θανάτους. Ολιβερές επισκέψεις, πού όμως είναι τόσο συνηθισμένο καί απαραίτητο καθήκον.

Πέρα από τίς ανθρώπινες επισκέψεις υπάρχουν καί άλλες, πού δέν τίς νιώθουν όλοι οί άνθρωποι, γιάτί ξεφεύγουν από τά ανθρώπινα μέτρα. Είναι πνευματικές καί άόρατες, θείες καί υπερέκσμιες. Είναι οί επισκέψεις του Θεού στον άνθρωπο. Φαίνεται παράξενο, αλλά είναι πολύ αληθινό. Δέν επισκέφτηκε ό Θεός τον άνθρωπο μόνο στις περιπτώσεις πού διηγείται ή Άγία Γραφή, καί μάλιστα στις μεγάλες στιγμές της θείας Άποκαλύψεως, όπως στη βάτο μέ τον Μωυσή, στη Βηθλεέμ κατά τή Γέννησι του Κυρίου, στον Ίορδάνη κατά τή βάπτισί Του, στο όρος της Μεταμορφώσεως, στους Μαθητές Του μετά τήν Άνάστασι, στην Πεντηκοστή σαν πύρινες γλώσσες.

Έχει μύριους τρόπους ή αγάπη του Θεού νά επισκέπτεται τους ανθρώπους καί νά επικοινωνή μαζί τους, ζητώντας τή μετάνοια καί τή σωτηρία των. Οί τρόποι αυτοί της επικοινωνίας του Θεού μέ τον άνθρωπο πού ό Άπόστολος Παύλος τίς όνομάζει μεθόδους του Πνεύματος, είναι μέ τόση πανσοφία καί βάθος, ώστε καί αυτοί οί άγγελιοι νά διδάσκωνται γιά τό μέγεθος της εϋσπλαχνίας καί φιλανθρωπίας του Θεού. Άγαθά, χαρά, υγεία, εϋτυχία, είναι οί χαρούμενες επισκέψεις.

Ό Θεός μέσα στην αγάπη του έχει καί άλλες επισκέψεις, πού τίς χρησιμοποιεί γιά τό καλό μας. Ήπισκέψεις

μέ μαστίγιο, μέ τήν εϋεργετική ράβδο του. Ἔρχεται κοντά μας σάν γιατρός νά δώση φάρμακα, νά μᾶς ἐγχειρίση, νά μᾶς πονέση. Εἶναι ἡ παιδεία Κυρίου. Ἐπισκέψεις δοκιμασιῶν καί θλίψεων. Ὁ λόγος εἶναι πῶς δέν προχωροῦμε στόν ἴσιο δρόμο. Λησμονοῦμε τό καθήκον, παραμελοῦμε τήν ἀρετή, τραυματίζομε τήν ψυχή μας. Τό μικρόβιο τῆς ἁμαρτίας μολύνει τόν ἐσωτερικό μας κόσμο, ὁ πυρετός τῆς κακίας ἀνεβαίνει, οἱ πνευματικές δυνάμεις ἐξασθενοῦν. Σ' αὐτή τή θλιβερή κατάστασι ἔρχεται ὁ γιατρός. Εἶναι ὁ στοργικός Πατέρας καί Δημιουργός. Πάνω ἀπ' ὅλα θέλει νά σώση τήν ψυχή, νά τήν ἐλευθερώση ἀπό τά δεσμά τῆς ἁμαρτίας, νά κόψη τίς ἀλυσίδες τῶν παθῶν, νά καθαρῖση τίς μολυσματικές ἐστίες, νά βάλῃ στά βάθη μας τό καθαρό ὄξυγόνο τῆς ψυχικῆς ὑγείας.

Τοῦτες οἱ ἐπισκέψεις εἶναι οἱ πολυτιμότερες στή ζωή τῶν ἀνθρώπων, γιατί ὅλοι εἴμαστε ἁμαρτωλοί, ἔχομε ἄρρωστη τήν ψυχή καί ὑπάρχει ἀνάγκη θεραπείας.... Ὅσοι δέν καταλαβαίνουν ἀπό τήν πνευματική αὐτή παιδεία τοῦ Θεοῦ, τά βάζουν μαζί Του καί εἶναι ἔτοιμοι, μέσα στόν πόνο των, νά ἀπελπιστοῦν καί νά βλασφημήσουν.

Ὅσοι ὅμως θά πάρουν τόν φωτισμό καί τή χάρι νά μποῦν μέσα στό πνεῦμα καί στό βαθύτερο σκοπό τῆς δοκιμασίας, θά καταλάβουν πῶς αὐτή ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ἀγάπης του, ἡ ἐκδήλωσις τῆς εὐσπλαχνίας του, ὅπως καί ὁ συνάνθρωπός μας γιατρός μᾶς παιδεύει μέ τά ἐργαλεῖα του καί μέ τό νυστέρι, ἀλλά γιά νά ἀποκαταστήσῃ τήν ὑγεία μας.

Πόσο μεγάλη εἶναι αὐτή ἡ ἀλήθεια δείχνει ἡ πείρα πολλῶν ἀνθρώπων, πού μέσα σέ δόξες καί χαρές καί ἀγαθά εἶχαν ξεχάσει καί τόν Θεό τους καί τήν ψυχή τους. Ἦλθε ἡ πικρή ἐπίσκεψις τοῦ Θεοῦ μέ μιά θλίψι, μέ ἓνα πόνο, μέ μιά ἀρρώστια καί ἐγνώρισαν τόν προορισμό των. Αὐτή εἶναι ἡ πολυτιμότερη, ἡ χρησιμότερη ἐπίσκεψις τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο.

+

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΡΟΣΕΥΧΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Κάθε άνθρωπος έχει καθήκον να προσεύχεται για τον εαυτό του και για τους άλλους.

Υπάρχουν πολλοί, που θεωρούν περιττό αυτό τον κόπο, είτε γιατί θέλουν να μη πιστεύουν είτε γιατί νομίζουν πως ο Θεός είναι παντογνώστης και δεν υπάρχει ανάγκη να Τόν παρακαλούν. Όσοι όμως έχουν σωστή πίστι ξέρουν και τη δύναμη και την αξία της προσευχής. Κι αν η προσευχή έχει μεγάλη δύναμη, σάν γίνεται χωριστά από τον καθένα, καταλαβαίνομε πόσο δραστηκότερη είναι, όταν γίνεται από πολλούς μαζί, μέ τό ίδιο πνεύμα, τον ίδιο ζήλο, την ίδια πίστι.

Πραγματικά ή Έκκλησία, ακολουθεϊ την έντολή του Κυρίου και θεωρεϊ ως πρώτο και βασικό καθήκον να προσεύχεται. Αυτή ή προσευχή της Έκκλησίας παίρνει ξεχωριστή σημασία, γιατί συνδέεται μέ τον κυριότερο φορέα της, την ιερωσύνη, την τέλεση των μυστηρίων και την άλλη άγιαστική χάρι.

Η Έκκλησία προσεύχεται για τά παιδιά της, τους πιστούς, αλλά και τους παραστρατημένους. Προσεύχεται σε λύπες και χαρές και σε όλα τά περιστατικά της ζωής.

Ξεχωριστή είναι ή μέριμνα και ή προσευχή της Έκκλησίας για τους άρρώστους. Γνωρίζει πόσο κουράζει ο πόνος και απογοητεύει ή άρρώστια. Έπάνω σ' αυτή τή δοκιμασία έρχεται να συμπαρασταθῆ, να παρηγορήση και, πρό παντός, να επικαλεσθῆ τή βοήθεια του Κυρίου για τή θεραπεία των άρρώστων παιδιών της.

Άν θά προσέξει κανείς, θά διαπιστώση πως σε κάθε περίπτωση προσευχής ή Έκκλησία μνημονεύει τους άρρώστους. «*Υπέρ νοσούντων, καμνόντων...*», «*υπέρ των εν ασθενείαις κατακειμένων*», «*τους νοσούντας ίασαι*».

+

Υπάρχουν ειδικές εϋχές για τούς ασθενείς. Σύμφωνα μέ τήν έντολή τοῦ Κυρίου, οἱ Ἀπόστολοι ἄλειψαν τό σῶμα τῶν ασθενῶν μέ ἅγιο ἔλαιο καί προσηύχοντο γιά τή θεραπεία τῶν. Ἀργότερα δέν παρέλειψε ἡ Ἐκκλησία νά δημιουργήσῃ ειδικές Παρακλήσεις καί ἀκολουθίες γιά τούς ἀρρώστους καί προσεύχεται: *«Ἐξέγειρον ἀπό κλίνης ἀσθενείας καί ἀπό στρωμνῆς κακώσεως».*

Εἶναι πολύ χαρακτηριστικό τό μυστήριο γιά τούς ἀρρώστους, τό ἅγιο εϋχέλαιο. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τό ἐνομοθέτησε καί ἡ Ἐκκλησία, ἀπό τά πρῶτα της βήματα, τό ἔθεσε σέ ἐνέργεια. Ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων Ἀπόστολος Ἰάκωβος, εἰσηγήθηκε ἕνα εἶδος Ἀκολουθίας τοῦ μυστηρίου τῶν ἀρρώστων καί στήν ἐπιστολή του περιγράφει πῶς πρέπει νά τελεῖται, ἀλλά καί ποιὰ εἶναι τά ἀποτελέσματά του. Οἱ ἱερεῖς, λέγει, νά προσκληθοῦν κοντά στόν ἄρρωστο, νά διαβάσουν τίς εϋχές καί νά ἀλείψουν μέ ἅγιον ἔλαιον τόν ἄρρωστο καί ἡ εϋχή πού γίνεται μέ πίστι θά τόν σώσῃ καί θά τοῦ χαρίσῃ τήν υἰεία κι ἀκόμα θά τοῦ συγχωρήσῃ τά ἁμαρτήματά του. Δέν πρέπει νά διστάζουν οἱ συγγενεῖς νά προσεύχωνται, ἀλλά καί νά ζητοῦν ἀπό τούς ἄλλους, καί μάλιστα ἀπό τήν Ἐκκλησία, νά προσεύχωνται γιά τούς ἀρρώστους τῶν. *«Πολύ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη».*

Ὅσο εἶναι δυνατόν καί ἐπιτρέπει ἡ κατάσταση τοῦ ἀρρώστου, πρέπει νά τόν παρακινούμε νά προσεύχεται, ἀλλά καί νά αἰσθάνεται πῶς δέν εἶναι μόνος στόν ἀγῶνα του καί στή δοκιμασία του. Εἶναι μεγάλη ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό θά κάμῃ τόν ἄρρωστο νά ἔχῃ περισσότερη ἐμπιστοσύνη στή χάρι, πού ἔδωσε στήν Ἐκκλησία του ὁ Κύριος, ἔστω κι ἂν οἱ ἄνθρωποι της παρουσιάσουν ὀρισμένες ἀτέλειες. Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς καί ἡ χάρις τῆς Ἐκκλησίας θά βοηθήσουν τόν ἄνθρωπο στή δοκιμασία του, ἀλλά καί θά τοῦ δώσουν τή δυνατότητα νά εἶναι ἕνας ζωντανός καί συνειδητά ἀφωσιωμένος πιστός.

ΑΡΡΩΣΤΟΙ ΚΑΤΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ

Υπάρχουν πολλές και διάφορες αρρώστιες, πού βασανίζουν τούς ανθρώπους στό σῶμα και στήν ψυχή. Ἀπέραντη και ἀπροσμέτρητη ἡ ποικιλία των. Καταπολεμοῦνται μέ ὅλα τά μέσα. Ἐξαφανίζονται και ξαναπαρουσιάζονται. Λησμονοῦνται παλιές και φυτρώνουν καινούργιες. Μιά ἀλυσίδα θλίψεων οἱ αρρώστιες. Ὁ ἄνθρωπος μέ τήν ἐπιστήμη του και ἡ φύσις μέ τίς μυστικές δυνάμεις της ἀγωνίζονται.

Ἀνάμεσα στά εἶδη τῶν ἀσθενειῶν ὑπάρχει και μία ἀκόμη, πού τήν ὀνομάζομε «κατά φαντασίαν». Δέν εἶναι ὀργανική ἢ ψυχική συγκεκριμένη πάθησις. Εἶναι στή φαντασία. Ὡστόσο βασανίζει τόν ἄνθρωπο περισσότερο ἀπό τήν πραγματική αρρώστια. Τήν δημιουργεῖ ἡ νοσηρῆ φαντασία, ἡ ἀρρωστημένη ψυχολογία. Γίνεται μία ἔμμομη ἰδέα, πού καρφώνεται στήν ψυχή, κυριαρχεῖ και καταπνίγει κάθε ἀντίστασι. Μικρά, ἀσήμαντα πράγματα, γίνονται ἀφορμή μεγάλης ψυχικῆς και σωματικῆς ἀναταραχῆς. Μεγαλοποιοῦνται ἀκόμα και μηδαμινές λεπτομέρειες τῆς ζωῆς, σέ θλιβερά ἢ ἄλλα ἐπεισόδια. Μιά λύπη, ἕνα περιστατικό ἀπίθανο, δημιουργοῦν ἐστία ἀνωμαλίας. Ἀναπτύσσονται μέ ταχύτητα φόβοι αρρώστιας, πού μεγαλοποιοῦνται και κάνουν τή ζωή ἀξιοδάκρυτη.

Οἱ συνέπειες εἶναι τρομερές. Ἡ ὑποθετική αρρώστια μπορεῖ νά γίνη πραγματική. Ἡ ὑποβολή ἐπιδρᾷ ὀλέθρια. Ἔχομε τόν ψυχικά και σωματικά ἄρρωστο, χωρίς νά εἶναι ἄρρωστος. Τώρα ταράζεται, εἶναι ἀνήσυχος. Τόν ἐνοχλοῦν τά πάντα, τόν μολύνουν, τόν ἀπειλοῦν. Δέν ἀνέχεται οὔτε νά τοῦ μιλήσουν. Τό περιβάλλον τόν ἐπηρεάζει τρομερά. Αἰσθάνεται πώς πονεῖ, ἔχει ζαλάδες, πέφτει τό ἠθικό του, πλησιάζει ὁ θάνατος. Μικρόβια, μόλυνσις, κακές ἀσθένειες. Ὅλα περνοῦν ἀπό τή σκέψη του, ὅλα τά κοσκινίζει. Δέν ἀκούει τούς γιατρούς. Δέν προσέχει

τούς δικούς του. Αυτό πού ή νοσηρή φαντασία του έσφήνωσε στά βάθη του, είναι τό μόνο σωστό καί πραγματικό. Αίχμάλωτος τής φανταστικής άρρώστιας καίγεται στό καμίνι μιᾶς δοκιμασίας, πού μόνος του, χωρίς λόγο, έδημιούργησε.

Τό πρόβλημα τώρα είναι πῶς θά σβήση αυτή ή πυρκαϊά, πῶς θά ξεριζωθοῦν αυτές οί προκαταλήψεις, οί έμμονες ιδέες, πού βασανίζουν περισσότερο από τίς πραγματικές άρρώστιες. Ὑπάρχει μιᾶ δυσκολία μεγάλη, όταν έχουν κυριεύσει τόν ψυχικό κόσμο. Ἐπρεπε από τήν άρχή νά γίνη συστηματική καί μεθοδική προσπάθεια. Θά συναντήσωμε μιᾶ γρανιτένια αντίστασι.

Τόν πρώτο ρόλο θά παίξουν οί γιατροί. Νά κάμουν τόν άρρωστο νά κλονίζεται στήν ιδέα πῶς είναι πραγματικά άρρωστος. Μιά συνεχής καί μεθοδική έπιβολή θά άρχιση τότε νά διαλύη τά άπελπιστικά καί μαῦρα σύννεφα. Θά είναι μιᾶ ψυχοθεραπευτική. Τό ίδιο θά κάνουν καί οί γύρω του. Θάρρος καί αυτοπεποίθησι νά έμπνεύσουν, ὥστε νά άποκτήση τόνωσι καί ένθουσιασμό. Αυτά είναι τά ανθρώπινα μέσα. Πιο πάνω ὅμως άπ' αυτά, δραστηκώτερα είναι τά πνευματικά μέσα τής πίστεως. Ὅταν θά κατορθώσωμε νά κάμωμε τόν άρρωστο νά προσεύχεται, τότε πετύχαμε τό καλύτερο φάρμακο.

Εἶδαμε ανθρώπους, οί ὅποιοι δέν ήθέλησαν νά ανοίξουν τήν καρδιά των στή χάρι τοῦ Θεοῦ, στήν εὐλογία τής Ἐκκλησίας, στή δύναμι τής προσευχῆς καί ὡδηγήθηκαν στήν άπόγνωσι καί στό θάνατο.

Στό ίδιο άποτέλεσμα φτάνει καί όταν ύπάρχη ύπερβολική άγάπη στόν ίδιο τόν έαυτό του, μιᾶ φιλαντία, πού κάνει είδωλο τό έγώ του, τό λατρεύει, θέλει νά έχη πάντα ύγεία καί ὅλα τά αγαθά, καί τρομάζει στή σκέψι πῶς θά τά χάση. Ἡ ιδέα αυτή τόν βασανίζει καί τόν κάνει άρρωστο κατά φαντασίαν. Στό βάθος, αίτία είναι ή έλαττωματική πίστις. Ὅταν ή πίστις θά γίνη άληθινή, διαλύει τή σύγχυσι τοῦ πνεύματος, τήν ταραχή καί τούς φόβους....

+

Η ΜΑΓΕΙΑ ΚΑΙ Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ

Όλοι ξέρομε πώς υπάρχουν άνθρωποι πού, μέ περιωπή καί έπισημότητα ή κατά τρόπο άγροϊκο καί πεζοδρομιακό, καταγίνονται μέ τά διάφορα είδη τής μαγείας. Εϊναι ό πόνος του άνθρώπου νά επικοινωνήση μέ τό μυστήριο του άγνώστου καί νά μάθη τά μέλλοντα. Δέν φεύγει εύκολα ή ιδέα πώς όλα εϊναι γραμμένα καί πώς υπάρχουν οί μεσάζοντες. Οί έξωτερικοί τύποι, κινήσεις, λόγια καί ύλικά παίζουν καί αυτά τό ρόλο τους, ξεκινώντας από τά άπλούστερα, σάν τόν καφέ, τίς γραμμές τής παλάμης, τή χαρτοτράπουλα.

Ότι σέ όλους τούς αιώνες καλλιεργείται συστηματικά καί σέ όλα τά πλάτη τής γής ή μαγεία, σημαίνει πώς κρύβεται κάτι μυστικό σ' αυτή τήν ύπόθεσι καί πώς ή πίστις των λαών σ' αυτά δέν έσταμάτησε. Καί τώρα, στήν έποχή τής πυρηνικής φυσικής καί τής τεραστίας έπιστημονικής εξέλιξεως, ή βιομηχανία τής μαγείας συνεχίζεται άπτότητα....

Οί πολλοί πιστεύουν πώς εϊναι μιá καθαρή πρόληψις ή τέχνη έπιτηδειών εκμεταλλευτών καί άγυρτών, πού ή ταχυδακτυλουργική των άσκησις καί έμπειρία τούς επιβάλλει στους άφελείς, πού πέφτουν εύκολα θύματα του πόθου των, νά μάθουν τά μέλλοντα καί μάλιστα τή λύσι των προβλημάτων, πού τούς άπασχολούν.

Άλλοι θά πούν πώς οί μάγοι διαθέτουν δικές των μυστηριώδεις δυνάμεις ύποβολής, διαισθήσεως, ψυχοβολίας, πού επιδρούν άποτελεσματικά.

Η Έκκλησία θά μπορη μέ πολλή παρηρησία νά βεβαιώση ότι πρόκειται για μεσολάβησι πονηρών πνευμάτων, σκοτεινών δυνάμεων, πού πιστεύει πώς υπάρχουν καί πώς επηρεάζουν τή ζωή μας.

Τό γεγονός εϊναι πώς ύπάρχει ένας μυστηριώδης πνευματικός, άόρατος κόσμος, έξω από τήν όρατή δη-

μιουργία πού μᾶς περιβάλλει. Ὅλες οἱ ἀπόκρυφες ἐπι-
στῆμες ὅπως καί ὁ πνευματισμός, ὁ ὑπνωτισμός, τά μέ-
ντιουμ, μέ τόσα ἄλλα ψυχοθεοσοφίλοσοφικά παρακλά-
δια, λυμαίνονται ἐπίσημα καί ἀνεπίσημα τόν πνευματικό
χώρο τῆς ζωῆς.

Ἐκεῖνο πού θέλομε νά τονίσωμε, σχετικά μέ τούς
ἀρρώστους μας, εἶναι νά ἀποφεύγουν καί ἐκεῖνοι καί ἐ-
μεῖς κάθε ἀνάμειξι μέ τή μαγεία, σέ ὅλες τίς μορφές καί
τίς ἐνέργειες. Τά μάγια δυστυχῶς καί γίνονται καί ἐνερ-
γοῦν, «πιάνουν». Ἐχομε πλούσια καί θλιβερή πείρα ἀπό
πολυάριθμους ἀνθρώπους, μέ ἀποδείξεις ἀδιάσειστες,
καί στίς περισσότερες περιπτώσεις τά ἀποτελέσματα εἶ-
ναι ὄχι εὐεργετικά ἀλλά κακοποιά καί ὀλέθρια μέχρι κα-
ταστροφῆς καί θανάτου.

Στό ἐρώτημα, γιατί τά ἐπιτρέπει ὁ Θεός, ὑπάρχει ἡ
ἀπάντησις, ὅπως συμβαίνει μέ ὅλα τά ἄσχημα καί ἁμαρ-
τωλά, πού ἐνεργοῦνται ἀπό τήν κακία τῶν ἀνθρώπων, ὅ-
τι εὐθύνεται ἡ κακή χρῆσις τῆς ἐλευθερίας καί ἡ συνερ-
γασία μέ πονηρά πνεύματα. Εἶναι θλιβερό τό φαινόμενο,
πού παρουσιάζει ὁ λαός μας. Πρὶν ἀπό τήν Ἐκκλησία,
πρὶν ἀπό τήν ἐπιστήμη, τόν γιατρό, τρέχουν στούς μά-
γους καί στά μέντιουμ. Καί δέν συμβαίνει αὐτό μόνο μέ
τούς ἀπλούς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ. Πλήθη μορφωμένων
καί κατά τά ἄλλα συνετῶν καί καλῶν ἀνθρώπων, ἀλλά
μέ ἐλαττωματική χριστιανική πίστι, ἀνακατωμένη μέ
προλήψεις καί δεισιδαιμονίες, ζητοῦν καταφύγιο στή
μαγεία.

Ἡ Ἐκκλησία καταδικάζει ὅλες αὐτές τίς ἐνέργειες
ὡς παγίδες τοῦ διαβόλου, πού φανερόνουν ἔλλειψι τῆς
σωστῆς καί θαυματουργικῆς πίστεως. Ἡ μαγεία μπορεῖ
νά ἐπενεργήσῃ σέ ἄτομα, πού δέν ἔχουν σωστή πίστι καί
δέν θωρακίζονται μέ τή θεία χάρι. Οἱ πιστοί ἔχομε ὅπλα
παντοδύναμα, ἀρκεῖ νά τά χρησιμοποιήσωμε, τήν προ-
σευχή, τήν ἐξομολόγησι, τή θεία κοινωνία, καί ὄχι μαγι-
κά φυλακτά. Ὁ σταυρός εἶναι τό φυλακτό μας καί ἡ προ-
σευχή.

ΨΥΧΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ

Ἐνάμεσα στά πλήθη τῶν ἀσθενειῶν, πού βασανίζουν τούς ἀνθρώπους ξεχωρίζουν καί οἱ ψυχικά ἀσθενεῖς ἀδελφοί μας. Τοῦτες οἱ ψυχοπάθειες προέρχονται ἀπό πολλές αἰτίες καί εἶναι πολλῶν εἰδῶν.

Ἡ ἐπιστήμη, μέ τούς εἰδικούς ψυχιάτρους, γνωρίζει καί κάνει τή διάκρισι, καί δίδει τήν κατάλληλη θεραπευτική ἀγωγή, τά φάρμακα. Ἕνας ὀλόκληρος ξεχωριστός, ἰδιόρρυθμος κόσμος ἀσθενῶν. Μερικοί ἀπό αὐτούς δέν εὐθύνονται στή συμφορά των. Ἔχουν κληρονομήσει ἀπό γονεῖς ἢ καί προγόνους τίς προϋποθέσεις τῆς ἀσθενείας, πού κάποια στιγμή ἐκδηλώνεται καί ἀχρηστεύει τή ζωή.

Σέ πολλές περιπτώσεις φταίει ἡ κακή, ἄτακτη, ἁμαρτωλή ζωή, χωρίς περιορισμούς σέ ἐξαλλοσύνες, πού καταλήγουν νά καταστρέψουν τήν ψυχική ἰσορροπία. Καταχρήσεις σέ ἄσπυνη ζωή, χρήσις ἀλκοόλ, ναρκωτικῶν καί ἄλλων οὐσιῶν, πού δηλητηριάζουν ψυχή καί σῶμα καί δημιουργοῦν ψυχικά ἐρείπια. Πολλές ψυχικές παθήσεις προέρχονται ἀπό στέρησι, πείνα, τυραννική ζωή, ἀσθένειες σωματικές πού δέν γιαιτρεύτηκαν κανονικά, ἀπό στενοχώριες διάφορες, ἀπό τό ἄγχος προπαντός καί τήν ἀγωνία, τήν ὑπερβολική μέριμνα, τούς φόβους καί τρομακτικά γεγονότα, σεισμούς, πολέμους, σφαγές, κινδύνους καί πολλά ἄλλα.

Ἐκτακτα γεγονότα πού τρομάζουν, καί ἄλλες περιπέτειες τῆς ζωῆς, ἀποτυχίες σέ σχέδια, ζημιές καί καταστροφές στήν περιουσία, στήν ὑπηρεσία, στόν ἀγῶνα τῆς βιοπάλης, ἄτακτη καί στενόχωρη ζωή στό σπίτι καί στήν κοινωνία καί τόσες ἄλλες αἰτίες μπορεῖ νά διασπάσουν τήν ἐνότητα, τήν ὁμαλότητα καί ἁρμονία στήν ψυχή καί στό σῶμα, ὁπότε ἔχομε ἕνα συντρίμμα ψυχικό, ἕνα ράκος σωματικό.

+

Στίς περιπτώσεις τῶν ψυχοπαθῶν ἀδελφῶν μας οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες ἐφαρμόζουν διαρκῶς καί νέες μεθόδους, νέα φάρμακα, καί προσπαθοῦν νά ἐπαναφέρουν τήν ἡρεμία καί τήν υἰγεία στούς ἀσθενεῖς. Ἐπίπονο τό ἔργο καί μακρά ἡ προσπάθεια καί ὄχι σπάνια χωρίς θετικά ἀποτελέσματα σέ περιπτώσεις σοβαρῶν καί ἀδιόρθωτων καταστάσεων. Ἡ ψυχική ἀρρώστια εἶναι χειρότερη ἀπό τή σωματική. Ὁ νοῦς, κανονικά, κυβερνᾷ τό σῶμα καί τή ζωή, εἶναι ὁ καπετάνιος στό καράβι. Ὅταν ἐκεῖνος εἶναι ἀρρωστος τό πλοῖο βαδίζει στήν καταστροφή. Ὅταν ὁ ψυχικός κόσμος κλονίζεται, ὅλα τά ἄλλα γίνονται σκύβαλα. Ἡ δύναμις καί τό σωματικό κάλλος, ὁ πλοῦτος καί τά ἀγαθά, ἡ σοφία καί ἐπιστήμη, οἱ δόξες, οἱ τιμές καί τά μεγαλεῖα δέν ἔχουν καμιᾶ ἀξία. Πρῶτα ἀπό ὅλα χρειάζεται ψυχική υἰγεία.

Πονοῦμε ὅσους δοκιμάζονται στά νεῦρα, στό νοῦ, στήν ψυχή των. Μέ ὀδύνη καί στοργή σταματοῦμε μπροστά στούς ψυχοπαθεῖς ἀδελφούς μας. Κάποτε ἡ κατάστασίς των δέν εἶναι ἀπελπιστική. Ξαναβρίσκουν τόν ἑαυτό τους, καί συνεχίζουν μέ χαρά καί δύναμι τή ζωή των στό σπίτι, στήν κοινωνία, στήν ἐργασία καί ὑπηρεσία των.

Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις μπορεῖ νά συμβάλῃ εὐεργετικά ἡ παρουσία μας καί ἡ προσπάθειά μας. Ἄρκεῖ νά ἔχωμε τή διάκρισι σέ ὅ,τι λέμε καί νά προσέχωμε πῶς τό προσφέρουμε. Βέβαιο πάντως εἶναι πῶς καί ἐδῶ θά εἶναι πολύ ὠφέλιμο νά ἐμφυσήσωμε, ὅσο γίνεται καλύτερα, πνοή αἰσιοδοξίας, πίστεως καί ἐλπίδος. Νά ἀναπτερώσωμε τό φρόνημα, νά ἀνοίξωμε ἕνα δρόμο φωτεινό καί χαρούμενο στούς ψυχικά ἀσθενεῖς. Οἱ ἀρρώστιες τῆς ψυχῆς εἶναι πνευματικές καί τά μέσα, τά φάρμακα μέ τά ὁποῖα θά πολεμηθοῦν, εἶναι κατά κύριο λόγο πνευματικά. Πέρα ἀπό τίς ἐπιστημονικές προσπάθειες κάτι μεγάλο, ψυχικό καί πνευματικό κρύβει μέσα του ὁ ἄνθρωπος. Πόσο θά εἶναι ὠραῖο ἂν ὁ ἴδιος ὁ ἀρρωστος καί ἐμεῖς γύρω κατωρθώναμε νά τό ἀξιοποιήσωμε.

+

ΟΙ ΟΧΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Ἐκτός ἀπό τίς κατηγορίες τῶν ἀσθενῶν πού ὑποφέρουν σωματικά ἢ ψυχικά ἢ καί ἀπό τά δύο μαζί, ὑπάρχει μιᾶ ἄλλη κατηγορία ἀρρώστων, πού γι' αὐτούς δέν γίνεται πολὺς λόγος ἀπό τοὺς εἰδικούς. Εἶναι οἱ «ὀχλούμενοι ὑπό πνευμάτων ἀκαθάρτων», οἱ ἐπηρεαζόμενοι, οἱ «κατεχόμενοι» ἀπό τόν σατανᾶ, οἱ δαιμονιζόμενοι.

Πολλή συζήτησις καί ἀντιγνωμία ὑπάρχει σχετικά μέ τό πρόβλημα αὐτό. Γιά πολλοὺς δέν ὑπάρχει πρόβλημα, γιατί τίς περιπτώσεις αὐτές τίς θεωροῦν φυσικές ἀρρώστιας, ψυχοσωματικές, σάν τίς ἄλλες. Δέν παραδέχονται τήν ὕπαρξι ἄλλου πνευματικοῦ κόσμου, ἔξω ἀπό τά ὕλικά στοιχεῖα καί τά ἐμπειρικά δεδομένα. Ἐρμηνεύουν λοιπόν τήν ἀρρώστεια ὡς ἄγνοια τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου καί τήν ἀποδίδουν σέ ὑπολείμματα δεισιδαιμονίας καί θρησκευτικῶν προλήψεων τοῦ παρελθόντος. Μιᾶ βαθύτερη ὁμῶς ἔρευνα ἀκριβῶς στά ἐπιστημονικά πορίσματα θά μᾶς δείξῃ πῶς σέ ὅλες τίς ἐποχές καί σήμερα, μέ ὅλη τήν πρόοδο καί τήν ἐπιστήμη, ὑπάρχουν ἰατροί, ψυχίατροι καί παράλληλοι ἐπιστήμονες πού παραδέχονται καί πιστεύουν στήν ὕπαρξι πνευματικῶν ὄντων, πού μποροῦν νά ἐπιδρᾶσουν καί νά ἐπηρεάσουν τήν ψυχική ἰσορροπία καί τήν ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀκόμα θά βεβαιωθοῦμε πῶς ὑπῆρξαν καί πολλὰ ἐπίσημα ἰατρικά Διεθνή Συνέδρια, πού παραδέχτηκαν τήν πραγματική ὕπαρξι δαιμονιζομένων.

Γνωρίζομε πῶς τούτη ἡ τοποθέτησις εἰδικῶν ἀσθενειῶν ἀπορρίπτεται ἀπό πολλοὺς ἰατρούς, πού πιστεύουν μόνο στά ἐπιστημονικά μέσα καί φάρμακα. Ἴσως θά βρεθοῦν καί ἄλλοι πού θά γελάσουν καί θά εἰρωνευτοῦν. Ὅμως ἄς μή κομπάζουν. Δέν εἶναι μόνο ὁ ὕλικός κόσμος τό σύμπαν. Εἶναι ἄπειρος καί ἀνεξιχνίαστος. Ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστα γνωρίζει ἀπό τά μυστήρια τῆς δημιουργίας καί εἰ-

ναι κατόρθωμα τοῦ διαβόλου νά πείση τόν ἄνθρωπο πώς εἶναι (τά περί δαιμονισμένων) φαντασία καί πλάνη καί προσωποποιήσις τοῦ κακοῦ καί μεσαιωνική πρόληψις.

Οἱ ἐπιστήμονες ὅμως πού μέ σύνεσι σταματοῦν μπροστά στό πρόβλημα τῆς πίστεως δέν εἶναι δύσκολο νά παραδεχτοῦν μαζί μέ τήν ὕπαρξι τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ καί τήν ὕπαρξι τοῦ ὑπολοίπου πνευματικοῦ κόσμου, ὅπως διδάσκει ἡ πίστι μας. Ἀπό πρακτικῆς ἐμπειρικῆς πλευρᾶς θά μπορούσαμε, μέ ἀπειρία παραδειγμάτων, νά βεβαιώσωμε τήν ὕπαρξι ἀνθρώπων «κατεχομένων» ὑπό πνευμάτων πονηρῶν. Εἶναι οἱ δαιμονιζόμενοι.

Ἐπάρχουν πολλές ἐνδείξεις γιά τήν ὄντοτητα, τίς ιδιότητες καί τίς ἐνέργειες των. Ἡ δαιμονολογία βέβαια εἶναι ὀλόκληρη ἐπιστήμη, πού προσπαθεῖ νά ἐξηγήσῃ πῶς καί γιατί ἐνεργοῦν σέ ὠρισμένους ἀνθρώπους τά πονηρά πνεύματα. Γεγονός εἶναι πώς στίς περιπτώσεις αὐτές δέν πιάνουν τά φάρμακα, οἱ ἐνέσεις καί τά ἄλλα ἰατρικά μέσα. Ἀντίθετα μάλιστα, συναντοῦν (οἱ ἰατροί) ἐπίμονη ἀντίδρασι σάν ἀπό κάτι δυνατώτερο, ξεχωριστή ἀντίνομη δύναμι, πού λογικά καί μεθοδικά ἐνεργεῖ καί βασανίζει τόν ἄνθρωπο.

Ἡ πίστις στήν ὕπαρξι τῶν πονηρῶν πνευμάτων, τῶν δαιμόνων, εἶναι πανανθρώπινη, σέ κάθε ἐποχή. Οἱ ὑλιστικές θεωρίες ἀρνοῦνται ἄλλον κόσμο, ἔξω ἀπό τήν ὕλη καί τήν ἐμπειρία. Αὐτό ὅμως εἶναι πλάνη. Ὑπάρχει ὁ διάβολος, ὁ σατανᾶς, «ὁ κοσμοκράτωρ τοῦ αἰῶνος τούτου, ὁ πλανῶν τήν οἰκουμένην». Ἡ Ἁγία Γραφή, καί μάλιστα ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, σάν γιατρός πού ἦταν, κάνει σαφῆ διάκρισι ἀνάμεσα στίς ἀρρώστιες τοῦ σώματος καί στούς δαιμονιζόμενους.

Στίς περιπτώσεις αὐτές τόν λόγον ἔχει ἡ Ἐκκλησία καί μάλιστα μέ ειδικούς, χαρισματούχους πνευματικούς, πού μποροῦν νά ξεχωρίζουν τίς πνευματικές ψυχικές παθήσεις ἀπό τήν δαιμονοληψία καί μέ τά μέσα τῆς χάριτος καί τούς ἐξορκισμούς χαρίζουν τήν υἰεία. Ἐδῶ χρειάζεται πολλή σύνεσις, ὥστε κάθε ἀσθένεια νευρική νά μή θεωρηται δαιμονοληψία ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἐκκλησίας.

Η ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ ΚΑΙ Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ

Φαίνεται πώς είναι δύο πράγματα αντίθετα ή ψυχαγωγία και η αρρώστια. Ψυχαγωγία θά πῆ γέλιο, χαρά, ἀστεῖα, διασκεδαστική συμπεριφορά, ἐνῶ ἡ ἀρρώστια εἶναι πόνος, κατῆφεια, συντριβή, ἀπαισιοδοξία, ὀδύνη. Ἄν ὅμως προσέξῃ κανεὶς βαθύτερα, θά βρῆ μιά πολύ οὐσιαστική καὶ ὀργανική σχέσι. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ Θεοῦ, τὴν αἰσιοδοξία, τὸν ἐνθουσιασμό.

Ἡ ἀρρώστια ἔρχεται νὰ τὰ βομβαρδίση ὅλα καὶ νὰ τὰ μεταβάλῃ σέ ἐρείπια. Σέ ἓνα μεγάλο ποσοστό τό πετυχαίνει. Τώρα λοιπόν ἀντί νὰ καθόμαστε, σάν τὸν Προφήτη Ἱερεμία, στὰ ἐρείπια τῆς Ἱερουσαλήμ νὰ θρηνοῦμε τὴν καταστροφή, εἶναι συνετώτερο καὶ ὠφελιμώτερο νὰ ἀρχίσωμε τὴν ἀνοικοδόμησι, τὴν ἀνανέωσι, τὴν ἀνασυγκρότησι. Μόνο πού θά χρειασθῆ νὰ διαλέξωμε τὰ ὑλικά πού θά ταιριάζουν στό κτίσιμο, τοὺς σπόρους πού θά χρησιμοποιοῦσῃμε στή νέα καλλιέργεια. Ὑπάρχει ψυχαγωγία, πού εἶναι ψυχοκτονία, γιατί δέν βοηθᾷ τὸν ἄρρωστο νὰ βρῆ ἓνα ἀνώτερο σκοπὸ στήν ἀρρώστια του καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ ἓνα καινούργιομα στό σωστό, ἔξω ἀπὸ τὰ ἄσχημα καὶ ἄχρηστα ὑλικά τῆς παλιᾶς ζωῆς, πού μπορεῖ νὰ ἦταν ἔξω ἀπὸ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀρετή, ἔξω ἀπὸ τὴν πίστι καὶ τὴν ἀγιότητα. Φαντάζεται κανεὶς νὰ ἀρχίσουν τὴν ψυχαγωγία σέ ἓνα ἄρρωστο μέ τό νὰ τοῦ ἀραδιάζουν σκέψεις καὶ αἰσθήματα καὶ ἐπιδιώξεις κοσμικές, ἁμαρτωλές, βρόμικες, καὶ νὰ ζητοῦν νὰ γίνῃ καλά ὁ ἄρρωστος, γιὰ νὰ ριχτῆ στό βόρβορο καὶ στήν ἀσωτεία. Ζητοῦν πολλές φορές νὰ παρηγορήσουν καὶ νὰ ψυχαγωγήσουν μέ μάταιες ἐλπίδες, μέ ὑλιστικές ἀντιλήψεις, πού κλείνουν τὴ ζωὴ σέ μιά αἰσθησιακὴ ζωὴ ἀπελπιστικοῦ ὕλισμοῦ.

Ἡ ψυχαγωγία ἢ καλύτερη στόν ἄρρωστο εἶναι ἐκείνη πού θά τὸν κάμῃ νὰ γνωρισθῆ μέ τὸν Χριστόν. Ἐκεῖνος ἔ-

πλασε τήν ψυχή μας καί Ἐκεῖνος μπορεῖ πραγματικά νά τήν ψυχαγωγήσῃ. Νά φέρῃ τήν εἰρήνην του στήν ψυχή καί τή χαρά τῆς μετανοίας. Τίποτε ἄλλο δέν μπορεῖ τόσο νά ψυχαγωγήσῃ τόν ἄρρωστο, ὅσο νά δῇ στήν ἀρρώστια καί στόν πόνο του τό ἀόρατο στοργικό χέρι, τό πληγωμένο καί ματωμένο χέρι τοῦ Χριστοῦ, νά τοῦ σπογγίξῃ τόν ἰδρῶτα τῆς ἀγωνίας καί τά δάκρυα τοῦ πόνου. Μιά γλυκιά ἠρεμία θά ἀπλωθῇ τότε στό κουρασμένο πρόσωπο. Ὁλοφώτεινες σκέψεις καί ἐνθουσιαστικά αἰσθήματα παρηγορίας καί ἐλπίδας θά καταυγάσουν καί θά καταπλημμυρίσουν τά βάθη του καί νέες δυνάμεις θά ἀναβλύσουν στήν ψυχή του. Πῶς θά γίνῃ αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τό περιεχόμενο τῆς δικῆς μας ψυχῆς, ἄν εἶναι ποτισμένη στήν πίστι καί στήν εὐσέβεια, στήν ἀγάπη καί στήν ἀρετή. Ὑστερα, χρειάζεται ὁ διακριτικός τρόπος τῆς προσφορᾶς μέ μέθοδο χριστιανική, μέ ρυθμό καί μέτρο πνευματικό, μέ πρόγραμμα συνετό καί φωτισμένο.

Μεγάλη σημασία θά ἔχουν καί τά μέσα πού χρησιμοποιοῦμε. Κάποτε ἕνα καλό βιβλίο, κατά περίστασι, μία εἰκόνα, ἕνα δωράκι, μία ἐπικοινωνία μέ ἕνα κληρικό πεπειραμένο ἢ καί μέ καλούς πιστούς ἀνθρώπους. Ἄν ὁ ἄρρωστός μας εἶναι πιστός ἀνθρώπος, θά εἶναι εὐκολώτερο νά ἐγκλιματίζεται, νά προσαρμόζεται καί νά δημιουργῇ βιώματα ἐμπιστοσύνης στόν Θεό. Ἡ μεγάλη δυσκολία εἶναι σέ κείνους πού δέν εἶχαν ποτέ σκεφθῇ τόν Θεό καί τήν ψυχή των καί τώρα θαλασσοδέρνονται, χωρίς παρηγορία καί ἐλπίδα στό πέλαγος τῆς ἀρρώστιας, πού μπορεῖ νά τή θεωρήσουν ἀδικία καί μάστιγα, ἀλλά ποτέ σάν σωτήρια ἐπίσκεψι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὡσπου νά φτάσουν σ' αὐτό τό εὐχάριστο σημεῖο, θά χρειασθῇ πολὺς κόπος καί θά ἀντιμετωπισθοῦν ποικίλα ἐμπόδια. Σ' αὐτό τόν ἀγῶνα ἡ χριστιανική ψυχαγωγία θά ἔχῃ νά προσφέρῃ πολλά. Κάποτε τό κρεβάτι τοῦ πόνου γίνεται ἕνα χαρούμενο ἄρμα, πού ἀνεβάζει τόν ἀνθρώπο στήν ἐπίγνωσι τῆς ἀληθινῆς ζωῆς καί στοὺς φωτεινοὺς, χαρούμενους κόσμους τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου.

+

ΗΣΥΧΙΑ ΣΤΟΝ ΑΡΡΩΣΤΟ

Στά Νοσοκομεία και στις κλινικές και όπου υπάρχουν άρρωστοι βάζουν μία επιγραφή, τόν Έρυθρό Σταυρό και τη λέξι «ήσυχία».

Γιά τόν άρρωστο ή λέξις αυτή είναι μεγάλης σημασίας, παίρνει μία ιερότητα και εξυπηρετεί μεγάλους σκοπούς. Είναι ανάγκη νά υπάρχει μεγάλη ήσυχία στόν άγωνα για τήν υγεία και τή διάσωσι τοῦ άρρώστου. Ό κυριώτερος παράγων, ύστερα από τίς διαγνώσεις και τά φάρμακα, είναι ή ήσυχία. Ό άσθενής πρέπει νά είναι ήρεμος, ήσυχος, τίποτε νά μή τόν ταράζη γύρω του. Ό όργανισμός του θα δουλέψη μέσα στην ήσυχία, για νά άναπληρώση και νά διορθώση όσα λείπουν και όσα χάλασαν από τήν υγεία. Η ήσυχία τοῦ άρρώστου μπορεί νά χαλάση από τόν ίδιο, από τά νεύρα του, τούς πόνους, τήν ψυχική ή σωματική άκαταστασία και από άλλες διάφορες άνωμαλίες πού προκαλεϊ ή άρρώστια. Σκέψεις πού τόν συγχύζουν, φαντασίες πού τόν ταράζουν πρέπει νά ξεχνιοῦνται, νά παραμερίζωνται. Όδύνες πικρές και σωματικές πληγές διώχνουν τόν ύπνο, δημιουργοῦν ύπερδιέγερσι και κάνουν τήν ψυχή φουρτουνιασμένο πέλαγος. Θα ήταν ευχής έργον νά κατώρθωνε ό ίδιος ό άρρωστος νά επιβληθῆ στόν έαυτό του, νά σκεφθῆ ήρεμα, νά διώξη κάθε άγωνία και μέριμνα, όλα τά προβλήματα πού τόν άπασχολοῦν.

Αυτό δέν είναι πάντα κατορθωτό, γιατί ή άρρώστια επιδρά άρνητικά στό ήθικό του και ύποβαθμίζεται ή αντίδρασις, έξασθενεί ή θέλησις. Γι' αυτό χρειάζεται έμεις οί άλλοι νά βοηθήσωμε σ' αυτό. Νά δώσωμε μέ τήν παρουσία μας και μέ τήν άπουσία μας στόν άρρωστό μας τήν ευκαιρία και τή δυνατότητα νά βρῆ τήν ήσυχία του. Χρειάζεται τέχνη και σύνεσις.

Άλλά και στις άπλές σχέσεις και επικοινωνίες μέ

τόν ἄρρωστο, ὅσοι πραγματικά τόν ἀγαποῦν, δέν πρέπει νά κάμουν τίποτε, πού νά χαλάσῃ τήν ἡσυχία του. Θά ἀποφύγουν νά λένε πράγματα πού μπορεῖ νά τόν στενοχωρέσουν. Σπίτια, καταστήματα, χρήματα, ἐργασίες, οἰκογένεια, παιδιά, φίλοι καί ἐχθροί, προβλήματα καί ὑποθέσεις, θά φέρουν σκέψεις καί ἀγωνία στόν ἄρρωστο.

Ἄκόμα καί νέα τρομακτικά, μεγάλα γεγονότα, ἐπεισόδια, ἀνωμαλίες, ἐγκλήματα, ἀτυχήματα, πού ἔρχονται νά τά ἀνακοινώσουν σάν νέα καί νά ἐνημερώσουν τόν ἄρρωστο, ἀπαγορεύονται.

Ἐπισκέψεις μακρές, κουραστικές νά ἀποφεύγονται, ὅπως καί ἄσκοπες φλυαρίες καί θέματα, πού δέν προσφέρουν τίποτε καλό, ἀλλά κουράζουν καί ἐκνευρίζουν. Οἱ πολλές καί ἄσκοπες καί ἀνεπιθύμητες ἐπισκέψεις στόν ἄρρωστο, ὅσο κι ἂν δείχνουν ἀγάπη καί ἐνδιαφέρον, ἀποτελοῦν μιά μάλιστα. Ἄρκεϊ νά ξέρῃ πώς τόν ἀγαποῦν καί ἐνδιαφέρονται γιά τήν υἰεία του. Ἡ ἡσυχία δέν εἶναι ὠφέλιμη μόνο στό σῶμα ἀλλά πολύ περισσότερο στήν ψυχή. Εἶναι τό πολυτιμότερο καταπραῦντικό. Φεύγουν οἱ ἄνεμοι καί οἱ καταιγίδες πού δημιουργοῦν τήν τρικυμία καί ἔρχεται ἡ γαλήνη καί ἡ ἡρεμία στόν ἀνήσυχο καί φουρτουνιασμένο ψυχικό κόσμο.

Ἐλόκληρες φιλοσοφίες ἐτόνισαν τήν ἀξία τῆς ἡσυχίας. Ἡ ἐπιστήμη τῆς Ἰατρικῆς βεβαιώνει τή χρησιμότητά της. Ἡ θρησκεία διδάσκει τήν ὠφελιμότητα τοῦ ἡσυχου καί εἰρηνικοῦ βίου, ἰδιαίτερα μάλιστα ὅταν ἡ ζωὴ μας «σέ πειρασμούς περιπέση ποικίλους».

Οἱ συγγενεῖς καί φίλοι, πού θέλουν τό καλό τοῦ ἀρρώστου των, πρέπει μέ εὐλάβεια νά κάνουν ἔργο τήν ἱατρική προσταγή «Ἡσυχία».

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Η ΣΤΕΝΟΧΩΡΙΑ

Ἐκεῖνο πού μπορεῖ πολὺ νά στοιχίση στὸν ἄρρωστο εἶναι ἡ στενοχώρια. Πάντα, στή ζωὴ δέν λείπουν οἱ στενοχώριες. Μᾶς συνοδεύουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τοῦ πολυστένακτου αὐτοῦ κόσμου. Ὁ ἄνθρωπος κάνει μεγάλο πόλεμο καὶ χρησιμοποιεῖ τὰ πάντα, γιὰ νά ξεφύγη ἀπὸ τὴν ὑπαρξί καὶ τὴν παρουσία τῆς στενοχώριας. Δυστυχῶς εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ αὐτὴ τῆς ἠθικῆς ἀνωμαλίας τοῦ κόσμου. Ἡ ἁμαρτία φέρνει ἀναστάτωση στὰ βάθη μας καὶ στό περιβάλλον. Πολλές στενοχώριες δημιουργεῖ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος στὸν ἑαυτό του. Δέν τοποθετεῖται σωστά μπροστά στὰ προβλήματα τῆς ζωῆς. Δέν μπορεῖ νά τὰ ρυθμίση καὶ νά τὰ ξεπεράση. Ἀπὸ τίς μικρότερες αἰτίες, πού τοῦ δημιουργοῦν θλίψη, ὡς τίς βαριές ὑποθέσεις πού τὸν συγκλονίζουν, πάντα βρίσκεται σέ ἄτακτο ψυχικὸ συναγερό. Αὐτό βέβαια ἔχει ἔπειτα ἀντίκτυπο καὶ στή σωματικὴ καὶ ὑγιεινὴ του κατάστασι καὶ λέμε πὼς ἡ στενοχώρια δηλητηριάζει καὶ σκοτώνει τὸν ἄνθρωπο. Θὰ λέγαμε πὼς εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ χειρότερη ἀρρώστια. Κατατρῶγει ἐσωτερικά σὰν σαράκι τὴν ὑγεία καὶ τὴ ζωὴ, πελεκᾷ τὸν κορμὸ τῆς καὶ σέ λίγο πέφτει κάτω συντρίμματα. Εἶδαμε ἀνθρώπους πού πῆραν βαθιὰ τίς στενοχώριες, τοὺς ἔγιναν ἐφιάλτης καὶ ἄγχος, τοὺς διαπέρασαν σὰν φαρμάκι καὶ τοὺς ἐξωλόθρευσαν σέ μικρὸ διάστημα χρόνου. Ἄλλοι μποροῦν νά ἀκολουθήσουν ἄλλους δρόμους, πού ὀδηγοῦν καὶ αὐτοὶ σταθερὰ στὴν καταστροφή. Ἄν ἦταν δυνατόν, ποτέ νά μὴ στενοχωριέται κανεὶς. Αὐτό εἶναι μᾶλλον μιά εὐχή ἀλλὰ καὶ μιά ἀφορμὴ νά πολεμοῦμε τίς αἰτίες πού δημιουργοῦν τὴ στενοχωρία. Καὶ οἱ αἰτίες δέν λείπουν, καὶ ὅταν ἀκόμα οἱ ἴδιοι δέν τίς προκαλοῦμε μέ τὰ δικά μας λάθη. Ὑπάρχουν πολλές αἰτίες ἀπ' ἔξω. Ἡ ζωὴ δέν εἶναι ἐρημικὴ καὶ ἀπομονωμένη. Ὑπάρχουν οἱ ἄλλοι γύρω μας, ἡ οἰκογένεια

+

νεια, τό ἐπάγγελμα, ἡ ὑπηρεσία, ἡ κοινωνία, ἡ βιοπάλη καί μαζί μέ ὅλα αὐτά οἱ ἀδικίες τοῦ κόσμου, οἱ ἀρρώστιας, τά ἀτυχήματα καί ἕνας ὀλόκληρος κόσμος βουτηγμένος στήν ψευτιά, στό βόρβορο, στό ἔγκλημα. Στενάζει ὁ πιστός καί δίκαιος ἀνάμεσα στά πλήθη καί στήν κακότητα τῆς κοινωνίας, πού μολύνει τά πάντα καί θέτει τά πάντα στήν ὑπηρεσία τοῦ κακοῦ.

Ὡς τόσο ὑπάρχουν καί περιθώρια πού ἐπιτρέπουν νά λιγοστεύωμε τή στενοχώρια. Δέν ἐννοοῦμε τά καταπραϋντικά, τίς ἐλαφρές ψυχαγωγίες, τά πιοτά, τά σπόρ, τά ναρκωτικά, τή φυσιολατρία ἢ τό ξέσπασμα στίς ἡδονές τῆς γλυκιάς, τῆς ἐπιπόλαιης σαρκικῆς ζωῆς. Ὑπάρχει τρόπος νά ἀντιμετωπίζεται ἡ στενοχώρια. Νά μή τήν μεγαλοποιῶμε. Νά τήν περιμένωμε καί νά εἴμαστε προετοιμασμένοι νά τήν πολεμήσωμε μέ τήν προσευχή, τήν πίστι, τήν ὑπομονή, τήν ἐλπίδα. Νά κάνωμε σοβαρότερες σκέψεις πάνω στίς αἰτίες, πού μᾶς δημιουργοῦν τήν στενοχώρια. Νά βλέπωμε τή ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίων καί νά τονίσωμε τά πνευματικά καί ἠθικά μας διαφέροντα.

Στόν ἀρρωστο ξεχωριστά πρέπει νά μή δίδωμε ἀφορμή νά στενοχωρηῆται γιά τίποτε. Εἶναι πολύ βλαβερό. Ὅσο θά τόν κάνωμε νά ξεφύγη ἀπό τά πρόσκαιρα, τόσο θά ξεκολλᾷ ἀπό τίς θλίψεις τῆς ζωῆς. Σ' αὐτό πρέπει καί ὁ ἴδιος νά ἐπιβληθῆ καί ἐμεῖς οἱ ἄλλοι νά βοηθήσωμε. Σύνθημα, «ἔξω ἡ στενοχώρια».

Πολλοί τρόποι ὑπάρχουν πού ἔρχονται νά διαλύσουν τή στενοχώρια τοῦ ἀρρώστου. Αὐτά εἶναι ἀνάλογα μέ τό εἶδος τῆς δοκιμασίας του, τήν ἡλικία, τή μόρφωσι, τίς ἰδιαίτερες κλίσεις καί συνήθειες. Πολλή τέχνη χρειάζεται καί ψυχολογική ἰκανότητα γιά νά μή κάνωμε μεγαλύτερο τόν πόνο τοῦ ἀρρώστου.

Αὐτή μόνη τῆς ἡ στενοχώρια εἶναι ἀρρώστια, πού λιώνει καί συντρίβει τόν ἄνθρωπο καί τότε πού σωματικά δέν ἔχει ἀκόμα ἀρρωστήσει. Τό δραστικώτερο φάρμακο θά εἶναι ἀνάμεσα σέ ὅλα τά ἄλλα νά δυναμώσωμε τήν πίστι τοῦ ἀρρώστου μας σέ Κεῖνον, πού εἶναι ἡ ἀληθινή χαρά.

ΔΩΣΕΤΕ ΣΤΟΝ ΑΡΡΩΣΤΟ ΧΑΡΑ

Ἀντίθετα πράγματα φαίνονται ἡ ἀρρώστια καὶ ἡ χαρά. Καὶ πραγματικά ἡ ἀρρώστια εἶναι πόνος. Ἡ χαρά εἶναι ὑγεία καὶ εὐτυχία, χωρὶς βάσανα καὶ πικρίες. Πῶς θὰ μπορούσαν νὰ συμβιβαστοῦν δύο τόσο διαφορετικὲς καταστάσεις; Καὶ ὅμως ὑπάρχει τρόπος.

Ἄν προσέξουμε μιὰ ἄλλη πλευρὰ τῆς ζωῆς, μιὰ ἀλλὰ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς θὰ βεβαιωθοῦμε πῶς μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χαρά καὶ στίς δυσκολώτερες στιγμὲς καὶ στίς βαρύτερες δοκιμασίες. Εἶναι οἱ περιπτώσεις πού περνᾷ δοκιμασίες καὶ ἀρρώστιες ὁ ἀληθινὸς πιστὸς καὶ πνευματικὸς ἄνθρωπος. Τί εἶναι αὐτὸ πού τὸν κάνει καὶ μέσα στὸν πόνου του νὰ χαίρεται; Ὁ πραγματικὸς πιστὸς ἄνθρωπος γνωρίζει μὲ βεβαιότητα πῶς τὰ πάντα γίνονται κάτω ἀπὸ τὴν πανάγαθη Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ἔχει ἐμπιστοσύνη καὶ ἐπαναπαύεται νὰ κάμῃ μόνο ἐκεῖνο πού περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι του. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα μένουν στὴν παντοδυναμία καὶ πανσοφία τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος μπορούσε νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν δοκιμασία ἢ νὰ τὴν ἐξαλείψῃ ἀμέσως. Γιὰ νὰ τὴν ἀφήσῃ, γιὰ ὅποιο λόγο Ἐκεῖνος γνωρίζει, ἐμεῖς ἔχομε τὸ καθῆκον νὰ ὑπακούσωμε, νὰ ὑπομείνωμε, ἀλλὰ καὶ νὰ ὠφεληθοῦμε. Τίποτε δὲν κάνει ὁ Θεὸς γιὰ τὸ κακὸ μας, καὶ τότε ἀκόμη πού ἡ ζωὴ μας πλημμυρίζει ἀπὸ πόνου.

Ὁ πιστὸς τότε προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο. Βλέπει πίσω ἀπὸ τὴν δοκιμασία τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀρρώστιας τὸ φάρμακο τῆς ψυχῆς, τὴν πρόσκλησι σὲ μετάνοια, τὴν εἰδοποίησι πῶς δὲν πᾶμε καλά καὶ πῶς πρέπει νὰ προσέξωμε. Ἡ ἀρρώστια εἶναι τὸ κόκκινο φωτάκι, πού φανερώνει πῶς μᾶς ἀπειλεῖ κίνδυνος. Τότε ὁ πόνος μας γίνεται ἀφορμὴ σωτηρίας. Ἄν δὲν ὑπῆρχε, δὲν θὰ ξέραμε πῶς ὑποφέρει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέλος τοῦ σώματος. Θὰ πεθαίναμε ξαφνικά χωρὶς νὰ ἀντιληφθοῦμε τὸ

πῶς καί γιατί. Ὑπάρχει ὁ πόνος πού εἰδοποιεῖ ὅτι ἐδῶ ἢ ἐκεῖ ἡ ὑγεία κλονίζεται, ὁ ὀργανισμός ὑποφέρει, γιά νά λάβωμε τά μέτρα μας καί νά προλάβωμε τήν καταστροφή.

Ἐπίσης ἀπό τήν ἄποψη αὐτή κάθε δοκιμασία καί ἀρρώστια γίνεται ἕνα πολύτιμο ξυπνητήρι ἀπό τόν λήθαργο τῆς ἀμαρτίας, γιά διόρθωσι καί ἀρετή. Τότε ὁ πιστός ἀντιλαμβάνεται τήν ἔννοια, πού ἔχουν τά λόγια του θεοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου: *«Πᾶσαν χαράν ἠγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις»*, καί τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: *«Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου»*. Εἶδαμε πολλούς ἀσθενεῖς καί σέ βαριές ἀρρώστιες, πού ὁμῶς ἦσαν πλημμυρισμένοι ἀπό μιᾶ οὐράνια χαρά, μιᾶ θεία ἀγαλλίασι, πού τούς ἐχάρισε ἡ βαθιά καί δοκιμασμένη πίστις.

Αὐτή τήν πίστι νά δυναμώσωμε στούς ἀρρώστους μας, γιά νά μποροῦν νά βλέπουν πίσω ἀπό τήν δοκιμασία τῶν τῶν γλυκούς καρπούς τῆς ὑπομονῆς τῶν καί στά πικραμένα χεῖλη τῶν νά ἀρχίσῃ νά ροδίξῃ τό σεμνό χαμόγελο τῆς μυστικῆς οὐράνιας χαρᾶς. Μιλοῦμε γιά τή χριστιανική χαρά, πού ἀναπηδᾷ ἀπό τή βαθιά πίστι γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο, γιά τή λύτρωσι καί τή σωτηρία του. Ὑστερα ἔρχεται ἡ χαρά ἀπό τή γαλήνη τῆς συνειδήσεως, τήν μετάνοια καί τήν εἰρηνική ζωή.

Στόν ἄρρωστό μας μποροῦμε νά προσφέρωμε καί ἄλλες μικρές ἀλλά πολύτιμες γιά τήν ὑγεία του χαρές. Εὐχάριστη συζήτησι μέ τήν ἀδελφική μας ἐπίσκεψι. Τό ζωηρό ἐνδιαφέρον, πού τόσο πολύ εἶναι ἀπαραίτητο στήν ψυχολογία τοῦ ἀρρώστου. Ἐνα χαμόγελο, ἕνα γλυκό ἀστεῖο, ἕνα δωράκι, ἕνα καλό βιβλίο. Μέ ὅποιο τρόπο μποροῦμε, συνετό καί χρήσιμο, ἄς προσφέρουμε χαρά, παρηγοριά καί ἐλπίδα στούς πονεμένους ἀδελφούς μας.

Ἄς τονώσωμε τήν πίστι στόν ἄρρωστό μας. Τότε ἡ πονεμένη καρδιά του θά πλημμυρίσῃ ἀπό θεία ἀγαλλίασι καί τά πικραμένα χεῖλη του θά ψιθυρίζουν *«Ἰησοῦ, ἀγία μου χαρά»*.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΥΜΑ

Πάντα ο άνθρωπος πιστεύει στο θαῦμα. Κι όταν ἀκόμα ἀραδιάζει «λογικούς» δισταγμούς και ἀμφιβολίες, πάντα μένει ἕνα περιθώριο ἀγνώστου και μυστηρίου. Σ' αὐτό τό διάστημα τοῦ ἀνεξιχνίαστου μένει ἀδύνατη ἡ λογική μας και ἡ ἐμπειρία μας.

Ὅμως γιά τήν πίστι πού ξεπερνᾷ τίς ἀνθρώπινες δυνατότητες και φτάνει νά ἀποσπᾷ και νά ἀξιοποιῆ ὑπερφυσικές θεϊκές πνευματικές δυνάμεις, τίποτε δέν εἶναι ἀδύνατον. **«Πάντα δυνατά τῷ πιστεύοντι»**. Τό θαῦμα εἶναι μιᾷ ἐπέμβασις, παράκαμψις τῶν φυσικῶν νόμων ἀπό τήν παντοδυναμία Ἐκείνου πού ἔθεσε και τούς φυσικούς νόμους και τήν τάξι τοῦ σύμπαντος. Εἶναι ἕνα ἔκτακτο γεγονός τό θαῦμα γιά λόγους πού ὁ Κύριος γνωρίζει ἢ και πού ἐπιτρέπει ἐμεῖς νά διδασκώμεθα.

Γιά θαύματα ὁμιλεῖ ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως ὁμιλεῖ και γιά τόν πόλεμο ἐναντίον τῶν θαυμάτων. Ὅμως ὅσο κι ἄν θεωρηθοῦν ψεύτικα ἢ ταχυδακτυλουργικά ἢ ἀπάτες και δόλοι, φαντασίες, ὑποβολές, ἀγυρτίες, πάντα μένει μεγάλος ἀριθμός θαυμάτων πραγματικῶν και ἀδιαμφισβήτητων.

Ἡ πίστις μας ὁμιλεῖ γιά τά θαύματα τοῦ Κυρίου. Καθαρά, κρυστάλλινα, μαρτυρημένα ἀπό ἐχθρούς και φίλους. Θαύματα στή φύσι, στούς ἀνθρώπους, στούς ἀρρώστους, στούς νεκρούς. Εἶναι κατωχυρωμένα ἔτσι, ὥστε ὅλες οἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον των μέ ὅλες τίς σατανικές ἐπινοήσεις ὑλιστικῶν και παραψυχολογικῶν και ἀλχημιστικῶν και πνευματιστικῶν θεωριῶν νά παραμείνη μόνη ἐρμηνεία σωστή και ἀναμφίβολη ἢ ἐνέργεια τῆς θείας χάριτος και δυνάμεως τῆς παναγαθότητος τοῦ Κυρίου. Ὑστερα ἡ πίστις μας ὁμιλεῖ γιά θαύματα τῶν ἁγίων. Διά μέσου ὅλων τῶν αἰώνων οἱ ἅγιοι ἐνεργοῦν θαύματα. Μερικοί μάλιστα μέ ξεχωριστό τό χάρισμα τῆς θαυματουργίας.

+

Ἄκόμα, στήν ἐποχή μας σύγχρονοι Ἅγιοι, ὅπως ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἐνεργοῦν θαύματα ἀποδειγμένα. Εἶναι γνωστό πῶς περισσότερο ἀπό τούς Ἅγίους ἢ Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου ἐνεργεῖ ἀδιάκοπα καί κάθε εἶδους θαύματα. Ἔχει τήν παρρησία τῆς μεγάλης ἀγνότητος καί τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου. Ἐκείνη εἶναι ὑπεράνω πάντων τῶν ἁγίων ἀλλά καί τῶν ἀγγέλων, *«τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καί ἐνδοξότερα τῶν Σεραφεείμ»*. Ἡ χάρις της καλύπτει τήν οἰκουμένη. Εἶναι ἡ προστασία καί σκέπη καί καταφυγή. Σέ μερικά ἰδιαίτερα προσκυνήματά της, ὅπως στήν Τήνο, εὐδόκησε νά ἐκχύνεται πλούσια ἡ χάρις της. Σ' αὐτό συντελεῖ καί ἡ ἐντονώτερη καί θερμότερη πίστις τῶν χριστιανῶν καί ἡ ἐκτενέστερη προσευχή.

Τό θαῦμα εἶναι δυνατόν. Ἀπό διαίσθησι τό ἀναμένει ὁ ἄνθρωπος. Ὁ πιστός προσεύχεται. Ξεχωριστά στήν περίπτωση τῶν ἀσθενῶν ἢ προσδοκία γιά τό θαῦμα εἶναι πολύ ζωντανή. Στόν πόνο μας ἀσθενεῖς καί συγγενεῖς καί φίλοι καταφεύγομε στόν Κύριο, στήν Παναγία καί στούς Ἅγίους καί ζητοῦμε τήν ἐπέμβασι, τή βοήθειά των. Καθένας εἶδε ἓνα ἢ πολλά θαύματα στή ζωή του.

Μιά ὅμως βασική προϋπόθεσις εἶναι ἀπαραίτητη. Ἡ σωστή καί θερμή καί ζωντανή πίστις. Προσευχή χωρίς διάκρισι καί ταλαντεύσεις, ἀμφιβολίες καί ὀλιγοπιστίες. Δέν συναντᾶται εὐκόλα ἡ θαυματουργός αὐτή πίστις. Βέβαια δέν ἐκβιάζομε τόν Θεόν. Παρακαλοῦμε. Ἐκεῖνος γνωρίζει τό συμφέρον τῆς ψυχῆς μας. Τό πῶς καί πότε γίνεται τό θαῦμα εἶναι στή δική του ἐξουσία. Τοῦτο τό τελευταῖο πρέπει νά προσέξωμε. Ὅταν δέν γίνεται τό θαῦμα καί δέν γιαντρεύεται ἡ ἀρρώστία μας, νά μή ἀπογοητευτοῦμε. Ζητοῦμε στήν προσευχή μας *«γενηθήτω τό θέλημά Σου»*. Μέ αὐτό τόν τρόπο τό νόημα τῆς ἐλευθερίας καί ἡ ἀξία τῆς ἀρετῆς βεβαιώνονται. Ἀλλά κι ὅταν τό θαῦμα δέν γίνεται, πετυχαίνομε τό μέγα θαῦμα τῆς μετάνοίας καί τῆς σωτηρίας μας.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΕΙ

Ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἀνυπότακτη, ἀθαιρέτη, ἀπειθήρη, ἐγωιστική, δύσκολα ἀκολουθεῖ τοὺς καλοὺς δρόμους τοῦ Θεοῦ, ἂν καὶ γνωρίζει πὼς αὐτό πού κάνει δέν εἶναι σωστό. Ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὕλικά καὶ πνευματικά, γίνονται, συχνά, στὰ χέρια καὶ στὴ διάθεσι τοῦ ἀπίστου ἀνθρώπου ἐργαλεῖα ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ θανάτου. Γίνεται ἕνας κακὸς διαχειριστὴς τῶν θείων δωρεῶν. Σάν τόν ἄσωτο τῆς παραβολῆς δέν θέλει καμιά κηδεμονία, κανένα ἀφεντικό νά τόν διδάξη. Φεύγει σέ μακρινή χώρα, σέ ἄλλους τρόπους ζωῆς. Δέν σκέπτεται τόν στοργικό πατέρα, πού τόσο Τόν πίκρανε ἡ ἀνταρσία τοῦ ἄτακτου παιδιοῦ. Δέν λογαριάζει τὴν περιουσία πού σπαταλᾷ τόσο ἄσωτα. Ἱστορία πού ἐπαναλαμβάνεται τόσο συχνά στοὺς περισσοτέρους ἀνθρώπους. Δίδει ὁ Θεὸς ἀγαθὰ καὶ ὁ ἀνθρώπος μέ αὐτὰ δέν Τόν δοξάζει ἀλλὰ σ' αὐτὰ φθείρεται. Εἶναι εὐκόλο νά διαπιστώσῃ κανεὶς αὐτὴ τὴν θλιβερὴ ἀλήθεια. Ὑπάρχει ἡ ὑγεία, τό πολύτιμο ἀγαθὸ ἐπάνω στὴ γῆ. Ὁ ἀνθρώπος, καὶ μάλιστα ὁ νέος, τὴν κάνει σημαία ἀνταρσίας καὶ ἀσωτείας. Ὑπάρχουν πλούτη καὶ ἀλλὰ ἀγαθὰ πού μπαίνουν στὴν ὑπηρεσία τῆς ἁμαρτίας. Διαθέτομε θέσι, ἀξίωμα, ἐπιστήμη, ἀλλὰ αὐτὰ δέν στέκονται ἱκανὰ νά μᾶς κρατήσουν στὴ συνετή, ἀγνή καὶ πιστὴ ζωὴ. Τό πιθανώτερο στὴ ζωὴ εἶναι ἡ ἀταξία, ἡ ἁμαρτία, ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἀποστασία ἀπὸ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Μέ τὰ ἀγαθὰ του, μέ τίς δωρεές του, μέ τὰ μέσα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας δέν μᾶς φέρνει ὁ Θεὸς κοντά του· διότι βάζομε ὅλα τὰ δυνατά, μέ ὅλη τὴν ὁρμὴ καὶ τὴν ταχύτητα νά φύγωμε μακρύτερα, νά Τόν ξεχάσωμε, νά χαροῦμε τὴ ζωὴ χωρὶς τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀγιότητα.

Τότε δέν μένει παρά ὁ πόνος, ἡ δοκιμασία, ἡ θλίψις, ἡ ἀρρώστια σάν μοναδικό φάρμακο. Ὄταν ἀσθενήσῃ τό σῶμα, ἀκολουθοῦν ἐγχειρίσεις. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θέλει

νά μᾶς σώση. Ὅσο πικρά κι ἂν εἶναι τὰ φάρμακα, θά μᾶς τὰ προσφέρει ἡ ἀγαθή του Πρόνοια. Ἔρχεται ἡ σωτήρια ἐπίσκεψις μέ τόν ἕνα ἢ ἄλλο τρόπο. Ὁ ἄτακτος καί ἀπερίσκεπτος ἄνθρωπος στό κρεβάτι τοῦ πόνου. Ἄν καταφέρει νά νιώση τόν ἐπισκέπτη καί τή σημασία τῆς ἐπισκέψεως, ἐσώθηκε. Ἴσως νά ἔχη πορωθῆ ἀπό τήν ἀπιστία καί τήν κακία, καί τότε ἡ θλίψις του τόν κάνει ἀσεβέστερο καί δυστυχέστερο. Συνήθως ὅμως ἐπιδρᾷ εὐεργετικά στήν ψυχή τοῦ ἀρρώστου ὁ πόνος καί ἡ περιπέτεια τῆς ἀσθένειας.

Εἶδαμε πολλούς ἀνθρώπους πού ποτέ δέν εἶχαν σκεφθῆ τόν Θεόν. Τώρα στήν ἀσθένειά των προσεύχονται, παρακαλοῦν, μετανοοῦν, συνετίζονται.

Ὅταν σέ ἕνα μικρό μερμιγκάκι, βάζομε μπροστά του ἕνα ἐμπόδιο, ἀλλάζει δρόμο. Ξανά τοποθετοῦμε τό ἐμπόδιο μιά καί δύο φορές καί τέλος κάνομε τό μερμιγκάκι νά φτάση ἐκεῖ πού ἐμεῖς θέλομε. Αὐτό κάνει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Στό δρόμο τῆς ζωῆς μας βάζει τό πετραδάκι, τήν ἀρρώστια, γιά νά μᾶς ὀδηγήση στό δρόμο του, στή σωτηρία.

Στήν ἀδύνατη καί ἀμαρτωλή φύσι μας δέν εἶναι κανένα μέσον δραστικώτερο νά μᾶς συνετίση ἀπό τή θλίψι, καί μάλιστα τήν ἀρρώστια. Τότε ἔρχεται ἄφθονη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὅπως μᾶς βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: *«Μέ χαρά πολλή καυχῶμαι γιά τίς ἀρρώστιες μου γιά νά μέ πλημμυρίση ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ»*.

Δέν ὑπάρχει στόν κόσμο σοφώτερος ὀδηγός καί διδάσκαλος ἀπό τήν ἀρρώστια. Πίσω της κρύβεται ἡ ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πού ζητᾷ τή σωτηρία μας. Ἡ ἀρρώστια τοῦ σώματος γίνεται εὐεργέτης τῆς ψυχῆς, γιατί παιδαγωγεῖ καί συνετίζει. Δέν γνωρίζομε γιατί ἐπιτρέπει ὁ Θεός νά δοκιμάζωνται σκληρά καί ὀδυνηρά πολλοί ἄνθρωποι καλοί, ἐνάρετοι καί εὐσεβεῖς, ὅπως ὁ Ἰώβ στήν Π. Διαθήκη καί ὁ τυφλός ἐκ γενετῆς τοῦ Εὐαγγελίου. Μιά ἀπάντησις ὑπάρχει πού ἀναπαύει τήν ἀγωνία, ὅπως τονίζει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ: *«ἡ θλίψις τῆς ζωῆς αἰώνιο βάρος δόξης κατεργάζεται»*.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Η ΑΜΑΡΤΩΛΟΤΗΤΑ

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανθρώπου είναι η εξωστρέφεια. Θέλει να δῆ, να γνωρίσει, να κατακτήσει, να κυριεύσει τὰ πάντα, να χαρῆ. Σάν πουλί γεμᾶτο ὄρεξι, δύναμι καί ὀρμή πετάει ἀπό τό ἓνα κλαδί στό ἄλλο, ἀπό τή μιᾶ χαρά καί ἀπόλαυσι στήν ἄλλη. Θέλει να εἶναι εὐτυχησμένος μέσα στά ἀγαθά του, στίς δόξες καί στίς ἀπολαύσεις του.

Αὐτή ὁμως ἡ τακτική, ὅσο κι ἂν εἶναι μέσα στήν πορεία τῆς ζωῆς, ἔχει καί ἓνα θλιβερό ἐπακόλουθο. Ὁ ἄνθρωπος μαθαίνει τὰ πάντα, χαίρεται καί ἀπολαμβάνει, προοδεύει καί ἐξελίσσεται, ἀλλά λησμονεῖ οὐσιαστικά τόν ἑαυτό του. Ἄγνοεῖ στό βάθος τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Προπαντός ξεχνᾷ τήν ψυχική του κατάστασι. Λησμονεῖ τόν βαθύτερο σκοπό τῆς ζωῆς, πού εἶναι να διαθέσει ὁ ἄνθρωπος ὅλες τίς σωματικές καί ψυχικές του δυνάμεις, ὥστε να τελειοποιηῖται ἠθικά, να ἐξαγιαζέται, να ἐκπληρώσει τὰ καθήκοντά του στόν κόσμον τοῦτο καί να γίνῃ ἅγιος. «*Γίνεσθε ἅγιοι*», εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Ἡ μέριμνα τῆς ζωῆς, οἱ ἀναθυμιάσεις τῶν ἀτάκτων ἀπολαύσεων, οἱ κοσμικοὶ πειρασμοί, ἡ ρηχὴ καί ἐπιπόλαιη τακτική, ἡ ἀδιαφορία γιά τὰ πνευματικά πράγματα, ἡ ἄγνοια ἢ καί ἡ ἀπιστία γιά τήν ψυχή καί τίς ἀνάγκες τῆς δέν ἄφησαν περιθώρια γιά ἐπιστροφή στόν ἐσωτερικό κόσμον, γιά ξαναγύρισμα στά μεγάλα καί σοβαρά θέματα τῆς σωτηρίας καί τοῦ ἀληθινοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ καθήλωσις στό κρεβάτι τοῦ πόνου, ἡ δοκιμασία τῆς ἀρρώστιας ἔρχεται να δώση ὅ,τι δέν ἔδωσαν ὅλα τὰ ἀγαθά καί οἱ χαρές τῆς ζωῆς. Ἡ ἀσθένεια εἶναι μοναδικό μέσον να καταλάβῃ ὁ ἄνθρωπος τόν πραγματικό του προορισμό. Ἡ ἀρρώστια γίνεται ἓνας καθαρὸς καθρέπτης να δῆ ὁ ἄνθρωπος τόν ἑαυτό του, να ἐρευνήσῃ τὰ βάρη του, να ἀναμετρήσῃ τούς ἐκτροχιασμούς, να πονέ-

ση για τὰ λάθη του, νά ζητήση τήν ἀπαλλαγή καί τή λύτρωσι ἀπό τό βάρος τῆς συνειδήσεως, ἀπό τήν ὀδύνη τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἀρρώστια γίνεται ἕνας κριτής, ἕνας δικαστής πού ἀναγνωρίζει ὅλες τίς ἀφροσύνες, τίς ἐπιπολαιότητες, τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος. Ἡ ἀρρώστια κάνει τόν ἀπολογισμό τῆς ζωῆς καί παρουσιάζει τὰ χρέη, πού μέ τόση ἀπερισκεψία σωριάσαμε στό παθητικό μας. Μέγα κέρδος καί μοναδικό σωτήριο μέσον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, γιά νά προσέξωμε, νά βοηθήσωμε καί νά σώσωμε τήν ψυχή μας. Νά πάρωμε καινούργιες ἀποφάσεις, νά ἀλλάξωμε πορεία ζωῆς, νά βροῦμε τόν πραγματικό ἑαυτό μας καί νά τόν θέσωμε στήν ὑπηρεσία τῆς ἀρετῆς καί στή χάρι τοῦ Κυρίου.

Ἡ ἀρρώστια γίνεται τό κόκκινο φωτάκι, πού ἀνάβει στίς μηχανές, γιά νά δείχνη πώς ἔγινε λάθος καί πώς δέν πάει ἡ λειτουργία των καλά. Συνήθως στήν εὐτυχία μας ξεχνοῦμε τί ἀξίζει ἡ υἰγεία τῆς ψυχῆς, πού τόσο εὐκόλα τήν πληγώνομε καί τήν στραγγαλίζομε.

Οἱ ἄνθρωποι πού δέν σκέπτονται πνευματικά καί χριστιανικά δίδουν ἄλλες ἐρμηνεῖες στίς ἀρρώστιες καί στίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς. Παλεύουν βέβαια νά τίς νικήσουν, νά τίς ξεπεράσουν. Δέν θέλουν φυσικά νά πονοῦν, νά ὑποφέρουν, καί εἶναι εὐχαριστημένοι, ὅταν λυτρωθοῦν ἀπ' αὐτή τήν τυραννία. Ἔχουν ἕνα κέρδος, ὅτι γιὰ τρεῦτηκαν. Εἶναι ὅμως δυνατόν νά βρῆ καί τήν υἰγεία τοῦ σώματος χωρίς κανένα ὄφελος τῆς ψυχῆς, χωρίς καμιά συναίσθησι γιά μετάνοια καί διόρθωσι. Ὁ πιστός ὅμως ἄνθρωπος, κι ἂν θά βρῆ ἢ δέν θά βρῆ τήν υἰγεία του, ἐξάπαντος ἔχει μεγάλο ψυχικό ὄφελος καί ἠθική ἀμοιβή.

Ἡ πιό εὐτυχισμένη στιγμή τῆς ζωῆς εἶναι ἐκείνη πού, ἔστω καί μέ ὀδυνηρό τρόπο, μάς κάνει νά ἐργαστοῦμε γιά τήν ψυχή μας καί τή σωτηρία μας.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

Στή συνείδησι πολλῶν ἀνθρώπων δημιουργεῖται συχνά ἓνα πικρό παράπονο, γιατί νομίζουν πῶς ὑποφέρουν ἄδικα. Τούς ἀκοῦμε νά λένε: Δέν βλάπτομε κανένα, δέν κάνομε κακό. Δέν μᾶς ἐλέγχει ἡ συνείδησίς μας γιά παλιανθρωπιές, κλεψιές, ἀδικίες, ἀτιμίες, ἐγκλήματα. Πηγαίνομε στόν ἴσιο δρόμο. Ἀγαποῦμε καί βοηθοῦμε, ὅσο μᾶς εἶναι δυνατόν. Ἐξυπηρετοῦμε στίς ἀνάγκες ἄλλους. Γιατί σέ μᾶς ἔρχονται τόσες θλίψεις; Γιατί οἱ ἀρρώστιες μαζεμένες σέ μᾶς; Ἐνῶ, κοιτάξετε αὐτούς πού ζοῦν ἄτιμα, ἁμαρτωλά, φορτωμένοι μέ τοῦ κόσμου τά ἐλαττώματα καί τίς κακίες, πού δέν λογαριάζουν οὔτε τόν Θεό τους οὔτε τό καλό τῆς κοινωνίας, πόσο καλά τούς πᾶνε ὅλα. Χαίρονται τή ζωή των, χωρίς βάσανα καί ἀρρώστιες καί τίς πικρίες, πού τήν δική μας ζωή ἔχουν κάμει ἓνα καμίνι πόνου καί ὀδύνης.

Σ' αὐτούς θά εἶχαμε νά ποῦμε πῶς εἶναι δύσκολο νά δικαιώση κανείς ὀλότελα τόν ἑαυτό του. Ἐμεῖς μετροῦμε μέ τά δικά μας ἀνθρώπινα κριτήρια, μέ τίς δικές μας ἀδυναμίες, μέ τούς δικούς μας πόθους. Τά πράγματα ὅμως εἶναι διαφορετικά μπροστά σ' Ἐκεῖνον πού ἐρευνᾷ τά βάθη μας καί γνωρίζει τίς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς μας. Κανείς ἄνθρωπος δέν εἶναι ἀπόλυτα δίκαιος καί τέλειος. Ὑπάρχουν πολλά πράγματα πού μᾶς βαραίνουν. Ἡ συνείδησις, ὅταν εἶναι ἐξαγιασμένη καί φωτισμένη, ἐρευνᾷ καί ἀνακαλύπτει πολλά σκοτεινά σπήλαια καί βαθιές χαράδρες στή ζωή, πού τή μολύνουν, τή σκιάζουν, τήν ἐλέγχουν γιά παραλείψεις καί σφάλματα.

Ὅσο γιά τούς ἄλλους, πού δῆθεν πᾶνε καλά καί χαίρονται τή ζωή, χωρίς νά δοκιμάζονται, ἢ νά τιμωροῦνται, πού ζοῦν τή ζωή τοῦ κόσμου καί τῆς ἁμαρτίας, αὐτοί εὐρίσκονται στήν ἀνοχή καί τή μακροθυμία τοῦ Θεοῦ. Κάνουν κακή, ἁμαρτωλή χρῆσι τῆς ἐλευθερίας των

καί τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος «ἀνατέλλει τόν ἥλιον ἐπί πονηροῦς καί ἀγαθοῦς» καί βρέχει «ἐπί δικαίους καί ἀδίκους». Στήν παραβολή τοῦ πλουσίου καί τοῦ Λαζάρου τονίζεται αὐτή ἡ διαφορά. «Ἀπέλαυες τά ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου», εἶπε στόν πλούσιο. Ἐάν ἀνταποδώσῃ ὁ Θεός στόν καθένα κατά τά ἔργα του, κανείς δέν θά ζοῦσε, καί μάλιστα οἱ πονηροί καί ἁμαρτωλοί. Ἐάν πάλιν ἀντάμειβε μέ ὑλικά ἀγαθά τήν εὐσέβεια καί τήν ἀρετή, ὅλοι θά συμφωνοῦσαν μέ ἓνα τέτοιο ἐμπόριο.

Ἄλλά στήν πίστη μας δέν εἶναι σπουδαῖο ἄν ἀπολαύσωμε τά ἀγαθά τοῦ κόσμου ἢ ἄν θά τά στερηθοῦμε. Ἡ ζωή καί ὑπαρξίς μας στόν κόσμο κρίνεται ἀπό τήν ἐξασφάλισι τῆς ἀγιότητος καί τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς. «Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται». Μέσα σ' αὐτό εἶναι ἡ ἔννοια τῆς δοκιμασίας. Ὁ Κύριος μέ κάθε θλιψί καί πόνο δοκιμάζει ἄν εἴμαστε ἄξιοι τῆς ἀγάπης καί τοῦ ἐλέους Του. Σέ πολλές περιπτώσεις μέσα στήν Ἁγία Γραφή παρουσιάζεται αὐτή ἡ θλιβερή πραγματικότητα. Καλοί ἄνθρωποι, δίκαιοι, ἐνάρετοι καί ἅγιοι καίγονται μέσα στό καμίνι τῆς ἀρρώστιας καί τῆς δοκιμασίας, ὅπως τόσο χαρακτηριστικά μᾶς διδάσκουν οἱ περιπτώσεις τοῦ Ἰώβ, τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ καί τόσες ἄλλες. Γιά τόν πραγματικό χριστιανό ἡ δοκιμασία εἶναι, «παιδεία Κυρίου», ὁ ὁποῖος «παιδεύει ἐπί τό συμφέρον, εἰς τό μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ».

Χωρίς δοκιμασίες κανείς ποτέ δέν ἔγινε ἅγιος. Μέσα σ' αὐτόν τόν σκοπό ὑπάρχει ἡ δύναμις στόν ἀγῶνα καί ἡ θυσία καί τότε ἡ κάθε «θλιψίς ὑπομονήν κατεργάζεται, ἡ δέ ὑπομονή δοκιμήν, ἡ δέ δοκιμή ἐλπίδα, ἡ δέ ἐλπίς οὐ καταισχύνει».

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Η ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος μέ τό σῶμα του ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ὕλι-
κοῦ κόσμου. Ἄπ' αὐτόν τρέφεται, ποτίζεται, ἀναπνέει.
Τόν βλέπει, τόν χρησιμοποιεῖ, τόν ἀπολαμβάνει. Εἶναι
πολύ φυσικό νά ἔχη πολλούς δεσμούς, νά τόν ἀγαπᾶ καί
νά προσκολλᾶται στά ἀγαθά του. Τόν κυριεύει ἡ ἐπιθυ-
μία νά ἀποκτήσῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερα χρήματα ἢ
κτήματα. Θέλει νά κυριαρχήσῃ σέ ὅλα. Αὐτό εἶναι μέσα
στή φύσι του. Ἔχει τό λογικό, ἀποτελεῖ τήν κορωνίδα
τῶν δημιουργημάτων καί μέ τά ἐξαιρετικά προσόντα του
γίνεται ὁ κύριος τῆς δημιουργίας. Αὐτό θά ἦταν μεγάλη
εὐλογία καί εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου, ἂν τά κυριαρχικά
του δικαιώματα ἐπάνω στή γῆ μποροῦσε νά τά ἐναρμονί-
σῃ μέ τό θεῖο θέλημα. Δυστυχῶς ἡ ἁμαρτία κατέστρεψε
τήν ἄρμονία καί τήν τάξι. Ὁ ἄνθρωπος ὑπέκυψε στή μα-
ταιότητα καί ὀλόκληρη ἡ δημιουργία δουλεύει στή φθο-
ρά. Ὁ ἄρχοντας καί κύριος τῆς γῆς ἔγινε δοῦλος καί
σκλάβος τῆς ὕλης καί τῆς ματαιότητος. Ὁ ἐγωισμός καί
τά πάθη ἐσκότησαν τόν νοῦν καί διέστρεψαν τήν καρδιά.
Ὁ ἄνθρωπος, αἰχμάλωτος στή ματαιότητα τοῦ κόσμου.
Ὁ λογικός ἄνθρωπος φτάνει στόν παραλογισμό τοῦ ἐγ-
κλήματος καί τῆς ἀδικίας. Ὁ προωρισμένος γιά τήν ἁ-
γιότητα ξεπέφτει στό ἐπίπεδο τοῦ κτήνους καί στή δια-
φθορά. Ὁ δυνατός γίνεται ἄχυρο τιποτένιο μπροστά
στis κακές ὁρμές καί στά χαμηλά πάθη. Τό φῶς γίνεται
σκοτάδι, ἡ ἀλήθεια ψεῦδος, ἡ ζωή θάνατος. Τό σῶμα καί
ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου συντρίμματα κάτω ἀπό τό βάρος
τῆς ἁμαρτίας. Καμιά λογική δέν τόν συγκρατεῖ, ἀφοῦ
αὐτό τό λογικό του ἔγινε σατανικό ὄργανο πονηρίας καί
ἀπάτης. Ἡ καρδιά του, πλασμένη νά ἀγαπᾶ, φορτώνεται
μῖσος καί πάθη καί δουλεύει στήν καταστροφή.

Τί θά μποροῦσε νά συγκρατήσῃ, νά συνετίσῃ καί νά
βοηθήσῃ ὥστε νά καταλάβῃ ὁ ἄνθρωπος τό χάος, πού

τόν χώρισε από τήν σωστή ζωή καί τήν ύποταγή του στό θέλημα τοῦ Θεοῦ; Μοναδικό μέσον, ἐξαιρετικά δρα-
στικό καί σωτήριο, εἶναι ἡ ἀρρώστια, πού ἔρχεται νά
δείξη στόν ταλαίπωρον ἄνθρωπο πώς ἄδικο καυχᾶται
γιά τά ἀγαθά του καί γιά τά προσόντα του καί γιά τήν
κυριαρχία του στόν ὕλικό κόσμο.

Μέ τήν ἀρρώστια του βλέπει ὅτι ὅλα πολύ σύντομα
καί χωρίς ἀμφιβολία θά τόν ἀφήσουν καί θά τά ἀφήση.
Δέν ἔχει τίποτε στήν πραγματικότητα δικό του ὁ ἄνθρω-
πος. Ἄς μή πλανᾶται. Ἐνα μικρόβιο ἀόρατο, μιά ἀσθέ-
νεια, ἕνα ἀτύχημα τόν ρίχνουν στό κρεβάτι τοῦ πόνου κι
ἂν δέν τόν στείλουν ἀμέσως στόν τάφο, ἔρχονται νά τόν
τραντάξουν καί νά τοῦ θυμίσουν τόν τρομερό λόγο τοῦ
Εὐαγγελίου: *«Ἄφρον, αὐτή τή νύχτα πεθαίνεις»*. Τά πά-
ντα παρέρχονται. Ματαιότης ματαιοτήτων.

Ὅσο βρίσκεται ὁ ἄνθρωπος στήν παραζάλη καί
στήν αἰχμαλωσία τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου καί τῶν ἡδο-
νῶν τῆς ζωῆς, δέν μπορεῖ νά ἀναλογισθῇ τήν πλάνη του
καί τή ζημία του. Ἡ ἀσθένεια ἔρχεται νά διαλύσῃ τήν
καταχνιά τῆς ψυχῆς, νά φωτίσῃ τό πνεῦμα καί νά δείξη
σέ ὅλη τή γυμνότητα τήν τραγική ἀλήθεια πώς ὁ κό-
σμος περνᾷ καί ἡ ἐπιθυμία του.

Διαβατάρικα πουλιά, δέν σταματοῦμε γιά πολύ σέ
τοῦτο τόν κόσμο. Ἡ αὐλαία κλείνει. *«Γίνεσθε ἔτοιμοι.
Γρηγορεῖτε»*. Ἡ ἀρρώστια ἔρχεται νά σημάνη τό ἐγερ-
τήριο. Πολλοί τό ἀκοῦνε καί σώζονται καί μεταπηδοῦν
ἀπό τή ματαιότητα τοῦ κόσμου στή χαρά καί στή δόξα
τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι βέβαιο πώς ὅσο βαθύτερα θά νιώσῃ ὁ ἄνθρω-
πος τήν ματαιότητα τοῦ κόσμου, τόσο περισσότερο θά
ποθήσῃ καί θά ἀναζητήσῃ τά ἀληθινά καί αἰώνια, θά ἀ-
κούσῃ τήν θεία παραγγελία, *«τά ἄνω ζητεῖτε, τά ἄνω
φρονεῖτε»*, γιατί ὁ κόσμος παρέρχεται καί ἡ ἐπιθυμία
του, *«ὁ δέ ποιῶν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τόν αἰῶ-
να»*.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Πολλά περιστατικά τῆς ζωῆς μπορεί νά μᾶς θυμίζουν τόν θάνατο, ἀλλά χωρίς ἀμφιβολία ἢ ἀσθένεια εἶναι τό κοντινότερο σκαλοπάτι πρὸς τό τέλος τῆς ζωῆς. Εἶναι πολύ φυσικό ὁ θάνατος νά προέρχεται, κατὰ κανόνα, ἀπό ἀσθένειες. Μέσα στόν πόνο τῆς ἀρρώστιας ξεπροβάλλει ὀδυνηρό τό δρεπάνι τοῦ θανάτου. Δέν μένει κανεῖς ἀθάνατος καί αἰώνιος στόν κόσμο.

Σημασία ὅμως μεγάλη ἔχει πῶς τοποθετούμεθα μπροστά στό θάνατο. Πολλοί ἄνθρωποι τρομάζουν στήν ἰδέα πὼς θά πεθάνουν. Γνωρίζουν πὼς ἔρχεται ἀργά ἢ γρήγορα γιά τόν καθένα, ἀλλά σάν νά μή θέλουν νά τό πιστέψουν. Ὁ ἄνθρωπος θέλει νά ζῆ καί ἀγαπᾷ τή ζωή, ἀκόμα κι ὅταν βλέπη νά περνοῦν τά χρόνια, νά τόν ἐγκαταλείπουν οἱ δυνάμεις, νά ὑποφέρη καί νά ἀντιλαμβάνεται, πὼς μάζεψαν τά σχοινιά τῆς ζωῆς καί ὁ ἥλιος πάει νά βασιλέψη. Ὅμως δέν θέλει νά τό σκέπτεται. Δέν ὀμιλεῖ οὔτε θέλει νά ἀκούει γιά θάνατο. Ἀποφεύγει πένθη καί κηδεῖες, νεκροταφεῖα καί μνημόσυνα καί ὅ,τι θυμίζει θάνατο.

Πολλοί ἄνθρωποι λοιπόν, προσκολλημένοι σάν ὄστρακα σέ τούτη τή ζωή, δέν πιστεύουν σωστά, δέν σκέπτονται πνευματικά καί μένουν μέ ὅσα τούς δίδει τοῦτος ὁ κόσμος. Νά χαροῦν, νά ἀπολαύσουν ὅσο γίνεται περισσότερο, μέ τήν ὕλιστική ἀντίληψη *«φάγωμεν, πίωμεν, αὐριον γάρ ἀποθνήσκομεν»*. Φαίνεται δέν τούς ταράζει ὁ θάνατος, ἀλλά τό πῶς θά προλάβουν νά χαροῦν περισσότερο τά ἀγαθά των. Εἶναι ἡ ὕλιστική ἀντίληψις τῆς ζωῆς, πού τούς ἐπαναπαύει στή σκέψι πὼς μετά τόν θάνατο δέν ὑπάρχει τίποτε. Κάποτε ἡ πόρωσις καί διαστροφή φτάνει νά πολεμοῦν κάθε πνευματική ἰδέα, πού θυμίζει ἄλλη ζωή, μέ ἀλήθεια, δικαιοσύνη, κρίσι καί ἀνταπόδοσι.

+

Ἔστίοσο εἶναι ριζωμένη στά βάθη τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἰδέα τῆς ψυχῆς καί τῆς ἀθανασίας. Κι ἂν πολλοί θέλουν νά ἀδιαφοροῦν ἢ νά ἀπιστοῦν, μέσα των ὑπάρχει τό κενό, τό μεγάλο ἐρώτημα, ἡ τραγική ἀγωνία, τί κρύπτεται πίσω ἀπό τόν θάνατο τοῦ σώματος. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος θά ἔχη ἔστω καί μιά σταγόνα πίστι, θά σταθῆ μέ σύνεσι πολλή μπροστά στό μυστήριο τοῦ θανάτου. Δέν ἀπελπίζεται, *«ὡσπερ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»*. Πιστεύει πώς ἡ ζωὴ δέν σταματᾷ στόν τάφο. Ἡ ψυχὴ συνεχίζει νά ὑπάρχει καί τό καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νά τὴν τακτοποιήσῃ ὅσο ζῆ, πνευματικώτερα καί ἀγιώτερα.

Ὁ μεγαλύτερος δάσκαλος στή ζωὴ, ὕστερα ἀπό τίς θλίψεις καί τίς δοκιμασίες εἶναι ὁ θάνατος. Δυστυχεῖς ὅσοι τόν λησμονοῦν, ὄχι γιατί τρέμουν καί ἀπελπίζονται οὔτε γιατί μένουν ἀδιάφοροι καί ξένοιαστοι χωρὶς νά τόν συλλογοῦνται. Ὁ πραγματικός χριστιανὸς γνωρίζει πώς μέ τόν θάνατο τοῦ σώματος δέν πεθαίνει καί ἡ ἀθάνατη ψυχὴ, καί ἀγωνίζεται καί τελειοποιεῖται καί ἐλπίζει.

Ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου καί ἀπό τὴν ἁμαρτία συγκρατεῖ, καί πρὸς τὴν ἀγιότητα συμβουλεύει καί προωθεῖ. Σ' αὐτό συντελεῖ πολὺ καί ἡ ἀρρώστια, πού βρίσκεται ἕνα σκαλοπάτι μονάχα πιό πίσω ἀπὸ τόν θάνατο.

Τό στάδιο τῆς πρόσκαιρης ζωῆς εἶναι ἀγώνας καί προετοιμασία γιὰ τό μεγάλο ταξίδι. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔρχεται ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μέ τὴ δοκιμασία τῆς ἀρρώστιας, νά μᾶς θυμίσῃ πὼς ὑπάρχει ὁ θάνατος καί εἶναι ἀνάγκη νά προετοιμαστοῦμε. Δέν θά τόν ξεφύγωμε, ἀλλὰ νά τόν δεχτοῦμε χριστιανικά. *Ὁ Κύριος εἶπε: «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωὴ. Ὅποιος πιστεύει σέ μένα, μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν»*.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΒΟΗΘΕΙ ΣΕ ΜΕΤΑΝΟΙΑ

Ὁ ἄνθρωπος καί ὅταν δέν θέλῃ νά ὁμιλῇ καί νά σκέπτεται τήν ἁμαρτία, καί πάλι τότε εἶναι δέσμιος στά δίχτυα τῆς. Εἶναι γνώρισμα βασικό τῆς ζωῆς ἢ πτώσις, ἢ φθορά, ἢ ἀποστασία, ἢ ἁμαρτία. Κανείς δέν εἶναι καθαρὸς ἀπό ρύπου, κι ἂν ἀκόμη ἡ ζωὴ του θά ἦταν μόνο μιά ἡμέρα στή γῆ. Γεννιέται ὁ ἄνθρωπος μέ τήν ἁμαρτία, τήν κληρονομεῖ καί τήν πολλαπλασιάζει. Πανανθρώπινη ἀδυναμία. «*Πάντες ἤμαρτον καί ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ*». Πολλοί ἄνθρωποι ἔχουν συναίσθησι τῆς ἁμαρτίας καί ἀγωνίζονται νά διορθῶνουν τά λάθη των καί νά ζοῦν στό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Αὐτός εἶναι πού ὀνομάζομε ὁ πνευματικός ἀγώνας. Παλεύομε μέ τήν «*εὐπερίστατη ἁμαρτία*», πού φωλιάζει μέσα μας, στά μέλη μας, στό σπίτι, στή δουλειά, στίς σχέσεις, στά συμφέροντα, στούς ἐγωισμούς, καί ἐκδηλώνεται σέ ἀσωτίες, ἀδικίες, ἐγκλήματα καί κάθε εἶδους παρανομίες.

Ἐλάχιστοι ἄνθρωποι ξέφυγαν ἀπό τό μόλυσμα τῆς ἁμαρτίας, ὅπως ἡ Παναγία, ὁ Πρόδρομος καί μερικοὶ ἄλλοι. Ἀντίθετα, οἱ πολλοὶ στενάζουν κάτω ἀπό τό πέλμα τῆς ἁμαρτίας. Ὅσοι θά βροῦν τή σωστή λύσι στό δράμα ἀναπαύονται. Εἶναι ἡ μετάνοια, ἡ ἀλλαγὴ πορείας, τό σταμάτημα τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς, ἡ βίωσις τῆς ἀγιότητος.

Ὑπάρχουν βέβαια οἱ ἀμετανόητοι, οἱ ἀσύνητοι, ἐκεῖνοι πού περιφρονοῦν τήν πρόσκλησι τοῦ Θεοῦ γιά μετάνοια, διόρθωσι καί σωτηρία. Ἀμέτρητοι ἄνθρωποι πορῶνονται καί ἀντιδροῦν καί ἀδιαφοροῦν καί ἔρχεται ὁ θάνατος ὡς «*κλέπτῃς ἐν νυκτί*» καί πεθαίνουν, χωρίς νά κόψουν τά δεσμά των μέ τήν ἁμαρτία, χωρίς νά λυτρώσουν, ἀπό τίς ἀλυσίδες τοῦ διαβόλου, τήν ψυχὴ των, χωρίς νά νιώσουν τόν σκοπὸ τῆς ζωῆς.

+

Πεθαίνουν χωρίς μετάνοια. Από τή μεγάλη καί ανεπανόρθωτη αὐτή συμφορά ἔρχεται νά προλάβη τόν ἀμαρτωλό ἡ ἀγάπη καί εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἀρρώστια. Ὅ,τι δέν πέτυχε μέ τῆς ζωῆς τά ἀγαθά καί τίς χαρές τῆς ἔρχεται νά δώσει μέ τήν ὀδύνη καί τή δοκιμασία τῆς ἀρρώστιας....

Ἄρκει νά δείξη μιά σωστή διάθεσι καί ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ θά ἀναλάβη τά παραπέρα. Μιά τέτοια πολύτιμη ἀφορμή μᾶς δίδει ἡ ἀρρώστια καί τό κρεβάτι τοῦ πόνου. Κτυπᾶ μέσα στά βάθη μας τό ξυπνητήρι τοῦ Θεοῦ, ἡ συνείδησις. Ἡ ἐνοχή ἔρχεται σάν μάστιγα καί ἐλέγχει. Μέσα στήν ψυχή ἀνάβει τό φῶς τῆς θείας χάριτος καί παρουσίας. Ἡ καρδιά σκιρτᾷ ἀπό τόν πόθο νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τό βάρος. Ἴσως γιά χρόνια δέν σκεφτήκαμε πόσα λάθη ἐδημιουργήσαμε, πόσο ἄτακτα ἐζήσαμε, πόσο ἐπικράναμε τόν Θεόν, ἐμολύναμε τό πνεῦμα καί τό σῶμα μας.

Ἐκεῖνο πού δέν ἀκούσαμε σάν θεία ἐντολή, «μετανοεῖτε», ἔρχεται νά μᾶς θυμίση ἡ ἀρρώστια. Γι' αὐτό ἡ ἀφορμή τῆς δοκιμασίας παίζει ἀποφασιστικό ρόλο στή συνέχεια τῆς ζωῆς μας. Πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι πού ὄχι μέ δυσκολία ἀναλογίζονται, ἀποφασίζουν καί πραγματοποιοῦν μιά σωστή καί βαθιά μετάνοια καί ριζική ἀλλαγὴ τῆς ζωῆς των. Πόσο θά ἤμεθα εὐτυχεῖς ἂν χρησιμοποιούσαμε τήν ἀρρώστια μας γιά τήν ἁγία μετάνοια κι ἂν θά βοηθούσαμε ἄλλους πονεμένους ἀσθενεῖς νά μετανοήσουν καί νά κάμουν τό κρεβάτι τοῦ πόνου ὀρμητήριο ἀναγεννήσεως καί σωτηρίας!

Πραγματικά βλέπομε πολλούς ἀνθρώπους γεμάτους ἱερό ζῆλο, πίστι καί εὐσέβεια καί διαπιστώνομε πὼς ἡ ἀλλαγὴ τῆς ζωῆς των ὀφείλεται σέ κάποια ἀρρώστια πού πέρασαν. Ἡ δοκιμασία των αὐτή ἔγινε ἕνα διυλιστήριο, πού ἐκαθάρισε τήν ψυχή ἀπό τοὺς ρύπους τῆς ἀμαρτίας, τοὺς ὠδήγησε στήν ἀληθινὴ μετάνοια, ἀναγέννησε ἠθικά καί ἀνέστησε τόν πεσμένο ἄνθρωπο. Ἡ ἀρρώστια γιά τόν πιστό γίνεται τό δραστικώτερο φάρμακο στήν υγεία τῆς ψυχῆς.

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Τό μεγάλο βάρος τῆς ἀρρώστιας δέν πέφτει πάντα στόν σωματικό πόνο. Κάποτε εἶναι μεγαλύτερος καί ὀδυνηρότερος ὁ πόνος τῆς ψυχῆς. Ἡ ἀρρωστη ψυχὴ ἔχει μεγαλύτερη ἀνάγκη νά γιανρευτῆ. Ὅσοι θαρροῦν πῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι μόνο ὕλη καί σάρκα, ἀντιμετωπίζουν τήν ἀρρώστια μέ ὅλα τά ἀνθρώπινα μέσα τῆς ἐπιστήμης καί ζητοῦν νά γιαντρέψουν τίς πληγές καί τούς πόνους στό ἀρρωστο σῶμα. Ὅσοι ὅμως πιστεύουν πῶς ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι μόνο οἱ σάρκες, ἀλλά καί ἡ ἀθάνατη ψυχὴ του, τότε εἶναι φυσικό νά σκεφθοῦν καί τά πνευματικά μέσα καί φάρμακα, πού γιαντρεύουν τήν ψυχὴ. Καί θά μποροῦσε κανεὶς νά ἀραδιάση πολλά ἡρεμιστικά τῆς ψυχῆς, παρηγορητικά, ψυχαγωγικά. Ὅμως κανένα ἀπό αὐτά δέν μπορεῖ νά δώσει στόν ἀρρωστο αὐτό πού χαρίζει τό μέγα Μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως. Βέβαια προηγῆται κάτι ἄλλο, πού εἶναι καί ἡ οὐσία τοῦ Μυστηρίου. Στά βάθη τῆς ψυχῆς συντελεῖται ἡ μετάνοια. Μιά ἀλλαγὴ στίς σκέψεις καί στά φρονήματα, μία ἀπόφασις διορθώσεως τῶν σφαλμάτων, μία ὀριστική ἐπιστροφή στό Θεό καί μία ἀποστροφή τῆς προηγούμενης ἀμαρτωλῆς ζωῆς. Ἡ συνείδησις αἰσθάνεται τόν ἔλεγχο. Τά σφάλματα ἀναπηδοῦν σάν βρυκόλακες καί συγκλονίζουν. Ὁ ἐσωτερικός κόσμος τοῦ ἀνθρώπου μοιάζει μέ σταῦλο Αὐγείου, πού προσμένει τόν ποταμό τῆς χάριτος.

Τούτη ἡ ἐδλογημένη στιγμή εἶναι οἱ ὠδίνες, πού γεννιέται ἓνας καινούργιος ἄνθρωπος. Οἱ ἀναθυμιάσεις τῆς ἀμαρτίας κόβουν τήν ἀναπνοή. Πρέπει νά φύγουν οἱ ρύποι τῆς ψυχῆς. Τά σφάλματα, συντριμμένα θηρία στά βάθη μας, οὐρλιάζουν νά βγοῦν, νά φύγουν. Τοῦτο τό ἱερό ἔργο, αὐτὴ τήν ἄλλη ἀποστολή ἔχει νά ἐκτελέση ἡ ἐξομολόγησις. Βέβαια κάτι πού μᾶς βαραίνει, εἶναι πολύ φυσιολογικό, νά θέλουμε νά τό ποῦμε σέ ἄλλους, νά ἀ-

λαφρώσωμε. Καί πραγματικά, ἀνακουφίζει τό μοίρασμα τοῦ πόνου μας μέ ἄλλους. Ἡ ἐξομολόγησις ὅμως σάν μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας δέν ἔρχεται μόνο νά ἀνακουφίσῃ καί νά ξεκουράσῃ. Ἔχει τήν ἐξουσία ὁ πνευματικός ἀπό τήν ἱερωσύνην του νά συγχωρήσῃ διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί νά ἐξαλείψῃ ὀλοτέλα τήν ἁμαρτία ἀπό τήν ψυχή καί νά τήν κάνῃ καθαρή σάν τό χιόνι. Ἐνα χρειάζεται μόνο, νά γίνῃ σωστή καί μέ συντριβή καί πόνο ψυχῆς ἢ ἐξομολόγησις, σάν ἀπόφασις νά διακόψωμε κάθε δεσμό μέ τήν ἁμαρτία. Κανείς δέν μπορεῖ νά φαντασθῇ, παρά μόνο ἐκεῖνος πού ἐξομολογεῖται καί δέχεται τήν θεῖαν χάριν, πόσο εὐτυχισμένο κάνει πραγματικά τόν ἄνθρωπον ἢ μετάνοια καί ἢ ἐξομολόγησις.

Τώρα, παρά τήν δυσκολία πού παρουσιάζει καί ἡ ἀρρώστια καί ἡ ντροπή γιά τά λάθη μας, εἶναι πολύ μεγάλη ἡ εὐκαιρία πού δίδει ὁ πόνος μας νά σκεφτοῦμε καί τήν υἰεῖαν τῆς ψυχῆς μας. Χωρίς νά λησμονοῦμε πώς τοῦτο παίζει σπουδαῖο ρόλον καί στή γενικήν μας υἰεῖνῃ κατάστασι. Σάν γιατρευτῆ ἢ ψυχῇ, εἶναι εὐκολώτερον νά βοηθηθῇ ψυχικά καί πνευματικά ἢ θεραπεία τοῦ σώματος.

Ἡ εἰρήνη τῆς ψυχῆς, ἡ γαλήνη τῆς συνειδήσεως εἶναι οἱ βασικότερες προϋποθέσεις στήν υἰεῖαν τοῦ σώματος. Ὁ ἄνθρωπος ὑποφέρει καί ἀρρωσταίνει, συχνά, ἀπό λόγους ψυχολογικούς.

Ἐσωτερικές συγκρούσεις καί διχασμοί, ψυχικά τραύματα κάνουν τήν ζωὴ μαρτυρική, ἔστω κι ἂν ὑπάρχουν ἄφθονα ὑλικά ἀγαθά, μορφώσεις, θέσεις, ἀξιώματα, τιμές, καί μεγαλεῖα τοῦ κόσμου. Ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ εἶναι στήν ψυχή καί δηλητηριάζει ὅλον τό σῶμα καί τό συντριβεῖ. Ὁ ἄνθρωπος πολλά μπορεῖ νά κάμῃ γιά νά λυτρωθῇ ἀπό τήν ἀρρώστια, ἀλλ' ὅμως ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ εἶναι βαθιά, ψυχική, πνευματική. Ἡ εἰλικρινής ἐξομολόγησις εἶναι τό μοναδικόν, παντοδύναμον καί σωτήριον φάρμακον, ἢ δωρεάν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ: «τέκνον ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι».

+

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τό ύψηλότερο σκαλοπάτι τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἶναι ἡ στιγμή, πού ὁ πιστός ἐνώνεται μέ τόν Χριστό, παίρνει τή θεία Κοινωνία. Εἶναι τό καλύτερο καί σταθερότερο βῆμα στό πλησίασμα τοῦ Θεοῦ, γιατί ἡ θεία Κοινωνία εἶναι τό πολυτιμότερο δῶρο τοῦ Δημιουργοῦ στόν ἄνθρωπο. Ὅλα τά ἄλλα ἀγαθά τῆς ζωῆς εἶναι πολυτιμα καί ἀπαραίτητα. Ἐδῶ ὅμως ὁ Θεός δίδει τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του, *«εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωὴν αἰώνιον»*.

Δέν καταφέρνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά νιώσουν στό βάθος, τί σημαίνει αὐτή ἡ προσφορά τοῦ Θεοῦ. Τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Κυρίου λυτρώνει τόν μετανοοῦντα ἄνθρωπο ἀπό τήν ἁμαρτία καί ἀπό τόν αἰώνιο θάνατο.

Ὅλο τό ἀπολυτρωτικό ἔργο τοῦ Κυρίου, τό μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας, ὅπως τό ὀνομάζομε, ὁ ἐρχομός του στόν κόσμο, ἡ διδασκαλία του, τά θαύματα, τό πάθος καί ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀνάληψις καί ἡ Πεντηκοστή, τούτη τήν ἔννοια ἔχουν, νά δώσουν στους πιστούς τή ζωὴ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ σάρκα πού γεννήθηκε στή Βηθλεέμ, ἡ σάρκα πού καρφώθηκε στό σταυρό τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι ἡ ἴδια σάρκα πού προσφέρεται ἐπάνω στό ἅγιο θυσιαστήριο καί καλεῖ τούς πιστούς *«γεύσασθε καί ἴδετε... μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης»*, *«σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωὴν αἰώνιον»*.

Εἶναι θλιβερό νά σκέπτεται κανεὶς πῶς ὑπάρχουν τόσοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται τή θεία Κοινωνία. Δέν ὑπάρχει κανένα κακό πού θά μπορούσε νά συγκριθῆ μέ τή ζημιὰ τῆς ψυχῆς μας, ἀπό τή στέρησι τῆς θείας Κοινωνίας. Δέν πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι. Δέν διδάσκονται σωστά. Ἐπηρεάζονται ἀπό κακές διδασκαλίες. Ἐμποδίζονται ἀπό τά πάθη καί τίς ἀδυναμίες τῆς ζωῆς καί ἀ-

ποξενώνονται από τή χάρι τοῦ Θεοῦ. Περνοῦν πολλά χρόνια νά κοινωνήσουν, καί ἴσως ὅλη των τή ζωή, καί πολλοί φεύγουν ἀπό τόν κόσμο χωρίς τό «*εφόδιον τῆς ἀθανασίας*».

Γιά τούς πρώτους χριστιανούς, πού εἶχαν ἐπίγνωσι τῆς ἀξίας τῆς θείας Κοινωνίας, μεγαλύτερη συμφορά καί τό βαρύτερο ἐπιτίμιο ἦταν, ὅταν ἐστεροῦντο τά ἄχραντα Μυστήρια. Ἐκεῖνο πού εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεσις εἶναι νά προετοιμαστοῦμε μέ ἐξομολόγησι, μετάνοια καί βαθιά συναίσθησι, ὥστε μέ εὐλάβεια νά κοινωνήσωμε.

Ἰδιαίτερα χρειάζεται ἡ θεία Κοινωνία στόν ἄρρωστό μας. Πολλοί ἀποφεύγουν νά κάμουν λόγο, γιατί τό συνδυάζουν μέ τήν κοινωνία τοῦ ἐτοιμοθανάτου καί νομίζουν πώς σάν θά κοινωνήσῃ ὁ ἄρρωστος, ἐξάπαντος θά ἀποθάνῃ. Εἶναι πλάνη, γιατί ἡ θεία Κοινωνία εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ζωή. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος εἶναι πιστός, τόσο πιά συχνά θέλει νά κοινωνῇ. Παίρνει δύναμι καί θάρρος, ὑπομονή στήν ἀρρώστια, γιά μιὰ γενναία, χριστιανική ἀντιμετώπισι τοῦ θανάτου μέ τήν ἐλπίδα καί τή χάρά τῆς αἰωνιότητος. Μή παραλείπωμε τό μεγάλο καθήκον νά κοινωνοῦμε τούς ἀρρώστους μας δίδοντας ὅμως πρῶτα τό παράδειγμα. Ἡ θεία Κοινωνία εἶναι ὁ Κύριος καί Θεός μας.

Πολλοί ἄρρωστοι κατά ἓνα θαυμαστό τρόπο ἔγιναν καλά μόλις ἐπῆραν τήν θεία Κοινωνία. Ἀλλά καί ἂν δέν δῆ ἄμεσα καί θαυματουργικά ἀποτελέσματα στήν υἰγεία τοῦ σώματος καί τήν ἀπαλλαγή ἀπό τήν ἀρρώστια, ὅμως γιαιτρεῦεται ἡ ψυχὴ καί ὁ ἄρρωστός μας φεύγει πάνοπλος γιά τήν ἀληθινή ζωή μέ τό «*εφόδιον τῆς αἰωνιότητος καί τῆς ἀθανασίας*».

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΡΡΩΣΤΟ

Τό μεγαλύτερο μέρος τῆς δημοσίας ζωῆς τοῦ Κυρίου πέρασε κοντά στους ἀρρώστους. Πολυάριθμες εἶναι οἱ περιπτώσεις πού περιγράφουν τά ἱερά βιβλία. Ἀρρώστους συναντοῦσε ὁ ἴδιος στίς περιοδεῖες του καί τοῦ ἔδιδαν ἀφορμή θαυμάτων καί αἰωνίων διδασκαλιῶν. Τούς περισσότερους ὅμως ἀρρώστους ἔφερναν οἱ δικοί των κοντά στόν Χριστόν, γιατί ζητοῦσαν νά τοῦς θεραπεύση. Σέ πολλές περιπτώσεις ἀναφέρονται ὀνόματα ἀρρώστων, τά εἶδη τῶν ἀσθενειῶν, ὁ τρόπος τῆς θεραπείας καί ὁ ἀντίκτυπος πού εἶχε στους φίλους καί ἐχθρούς τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλες πάλι πολυάριθμες περιπτώσεις ἀναφέρουν τά ἱερά εὐαγγέλια περιληπτικά μέ λίγες λέξεις, ὅπως: *«ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν...»*.

Εἶναι πολύ συγκινητικές οἱ σκηνές καθὼς φέρνουν κοντά στόν Κύριο τοὺς ἀσθενεῖς. Ἐπαινεῖ τήν πίστι των, τήν ὑπομονή καί καρτερικότητα. Χωρίς νά θέλη νά προσβάλλη, ἀκόμη καί τοὺς περισσότερο ἁμαρτωλούς πὼς φταῖνε οἱ ἴδιοι καί ἀρρώστησαν, ἐρωτᾷ μέ πολλή λεπτότητα καί γλυκύτητα, *«θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι;»*. Θυμίζει πόσο πολύτιμο ἀγαθὸ εἶναι ἡ ὑγεία, πού πολλές φορές οἱ ἄνθρωποι τήν τραυματίζουν καί τήν καταστρέφουν ἀπρόσεχτα καί ἐγκληματικά, μέ τήν ἄτακτη καί ἁμαρτωλή ζωή των. Γιατρεύει τήν ψυχή των καί ὅταν τελικά τοὺς δίδη καί τήν ὑγεία τοῦ σώματος, παραγγέλλει: *«Ἴδε ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε»*, ἢ *«ὔπαγε εἰς εἰρήνην»*.

Ἐπῆρξαν περιπτώσεις πού ἐγκωμίασε ἔντονα καί χαρακτηριστικά τήν πίστι τῶν ἀνθρώπων, σάν τότε πού τοῦ ἔφεραν τόν παραλυτικό καί τόν κατέβασαν ἀπό τήν στέγη. Ἐθαύμασε *«καί ἰδὼν τήν πίστιν αὐτῶν λέγει...»*. *«Τέκνον ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι»*... Μεγάλη ἡ εὐεργεσία ὅτι ἐγιάτρεψε τήν ψυχή πρῶτα γιά νά πῆ εὐθύς ἀμέ-

σως «*ἔγειρε καὶ ἄρον τόν κράβατόν σου καὶ περιπάτει*», γιατρεύοντας καὶ τό σῶμα.

Ἄλλοτε στήν Χαναναία, πού παρακαλοῦσε τόσο ταπεινά, πιστά, ἐπίμονα, ἔπλεξε ἓνα ἀθάνατο ἐγκώμιο. «*Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις, καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπό τῆς ὥρας ἐκείνης*». Στήν περίπτωση τοῦ ἑκατοντάρχου, πού παρακαλεῖ γιά τόν ἄρρωστο δοῦλο του, δηλώνοντας μέ ταπεινώσει πώς δέν εἶναι ἄξιος νά δεχτῆ στό ἀμαρτωλό του σπίτι τόν Κύριο, ἀλλά μόνο νά πῆ λόγο καί θά γιατρευθῆ. «*Καί ἐγώ εἶμαι ἀξιωματικός καί ἔχω πολλούς στήν ἐξουσία μου καί ὅ,τι θά διατάξω γίνεται. Πολύ περισσότερο σύ, ὁ Παντοδύναμος Κύριος σέ μιά σου λέξι ὅλα ὑπακούουν*» στήν περίπτωση αὐτή ὁ Κύριος ἔπλεξε ἓνα ἀθάνατο ἐγκώμιο στόν εἰδωλολάτρη ἀξιωματικό, «*οὔτε ἐν τῷ Ἰσραήλ εὔρον τοσαύτην πίστιν*», καί ἡ ἐπιθυμία του ἐγίνε ἔργο. Ὁ ὑπηρέτης του γιατρεύτηκε τήν ἴδια στιγμή.

Ὁ Χριστός εἶναι κοντά στούς ἀρρώστους πάντοτε. Ἄρκεῖ νά τό πιστέψουν καί νά μή ἀρνηθοῦν τήν παρουσία του. Ἡ καλύτερη ἐξυπηρέτησις καί βοήθεια πού θά προσφέρωμε στούς ἀρρώστους μας θά εἶναι νά τούς κάμωμε νά στρέψουν τή σκέψι καί τήν καρδιά των στόν Κύριον, ὄχι μόνο γιατί Ἐκεῖνος μπορεῖ νά γίνῃ ὁ Ἴατρός τῶν σωμάτων, ἀλλά καί γιατί Ἐκεῖνος ἐνισχύει, παρηγορεῖ καί χαρίζει ὑπομονή καί εἰρήνη.

Ἀνάμεσα στίς εὐεργεσίες του βασικώτερη ἦταν ἡ θεραπεία ἀσθενῶν, «*εὐεργετῶν καί ἰώμενος*». Ξεκίνημα τοῦ ἀρρώστου καί πλησίασμα στόν Χριστό εἶναι τό πρῶτο καί καλύτερο φάρμακο.

Θεωροῦμε μεγάλη εὐεργεσία νά ἔχωμε κοντά μας ἀνθρώπους, προσφιλῆ πρόσωπα, νά συμπαραστέκωνται στόν πόνο καί τήν ἀρρώστια μας. Πολύ περισσότερο ὠφέλιμη καί σωτήρια εἶναι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου, ἄν τόν βοηθήσωμε νά σκέπτεται καί νά ἐπικαλῆται τήν παρουσία, τή χάρι καί τή συντροφιά τοῦ Κυρίου.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ Ο ΚΑΛΟΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ

Υπάρχει στά Εὐαγγέλια μιά παραβολή, πού τήν ὀνομάζομε τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου. Τήν ξέρομε ἀπό μικρά παιδιά στά σχολεῖα. Καί ὅμως στήν ἀπλότητά της ἔδειξε τό ἄπειρο ἔλεος καί τήν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ στόν πεσμένο, τόν πληγωμένο, τόν ἄρρωστον ἄνθρωπο, ἀλλά καί τό καθῆκον κάθε ἀνθρώπου νά γίνεται κάθε μέρα ἕνας καλός Σαμαρείτης. Ὁ Χριστός, ὁ καλός Σαμαρείτης, συνάντησε στό δρόμο τόν μισοπεθαμένο ἄνθρωπο, πού ληστές τόν εἶχαν γυμνώσει, τοῦ πήραν ὅ,τι εἶχε, τόν τραυμάτισαν βαριά καί τόν ἄφησαν νά πεθάνη. Πέρασαν μερικοί ἀπό κοντά, εἶδαν καί ἔφυγαν χωρίς νά βοηθήσουν. Καί ἦταν μάλιστα ἄνθρωποι, πού ἐνόμιζαν πώς ὑπηρετοῦν τόν Θεόν τρέχοντας στό ναό νά προσφέρουν τίς θυσίες, ἐνῶ ἀδιαφόρησαν γιά τόν τραυματία, πού θά πέθαινε στό δρόμο.

Ὁ καλός Σαμαρείτης περνοῦσε, ἔπεσε στήν ἀντίληψί του ὁ αἰματοκυλισμένος ἄνθρωπος. Κατέβηκε ἀπό τό ζῶο του, ἔπλυνε τίς πληγές καί τίς ἔδεσε. Ἔβαλε πάνω στό ζῶο τόν ἐτοιμοθάνατο καί τόν πήγε στό «πανδοχεῖο». Ἐκεῖ ἐπλήρωσε καί τά ἔξοδα τῆς νοσηλείας καί ἔφυγε δίνοντας τή διαβεβαίωσι πώς θά ξαναγυρίση νά πληρώση καί τά ὑπόλοιπα ἔξοδα. Ἐγινε ὁ πραγματικός πλησίον στόν δυστυχῆ τραυματία. Καί ὅλο τό Εὐαγγέλιο νά ἔλειπε, τούτη ἡ παραβολή θά ἦταν ἀρκετή νά μᾶς δείχνη τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί φιλανθρωπία, ἀλλά καί τήν τρομερή κατάπτωσι, τή φθορά τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τούς ληστές, τόν διάβολο καί τήν ἁμαρτία, ὅπως καί τήν ἄσκησι τῆς ἀγάπης στόν συνάνθρωπο σέ ὅλο τό βάθος καί τό πλάτος τῆς ἐντολῆς «ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν».

Ἀπό τήν παραβολή τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου βγάζομε ἀβίαστα δύο μεγάλα διδάγματα πανανθρώπινα. Τό πρῶτο

+

είναι πώς σέ τούτη τή ζωή, στό διάβα τοῦ βίου μας ὑπάρχουν πολλοί κίνδυνοι καί πολλοί ἐχθροί. Παραμονεύουν νά μᾶς ληστέψουν. Ἄόρατοι, ὄρατοί, μικροί, μεγάλοι. Ἐπιβουλεύονται τή ζωή, τήν παρουσία, τά πάντα. Ἡ ὑγεία, ὁ χρόνος, τά ἀγαθά, τά δῶρα τοῦ Θεοῦ ὅλα μπορεῖ νά τά συντρίψουν. Γυμνώνεται ὁ ἄνθρωπος καί μένει ἔρημος ἀπό τίς θεῖες ἐδεργασίες καί δωρεές. Δυνάμεις σωματικές, ἰκανότητες πνευματικές καί τά πάντα μπορεῖ νά ἐξανεμιστοῦν, νά γίνουν στάχτη, σέ μιά ἄσωτη, ἄτακτη, ἀμαρτωλή ζωή. Πάθη, ἀδυναμίες, μίση, ἀθεΐες, πλάνες, εἰδωλολατρίες, ἐκμεταλλεύσεις, ἀδικίες, μοχθηρίες, κτηνωδίες καί θηριωδίες. Πληγές βρόμικες τῆς ἄσωτης ζωῆς. Τραύματα βαθιά τῆς ἐγκληματικῆς ζωῆς. Κάθε ἀμαρτία εἶναι καί μιά πληγή γιά τήν ψυχή.

Τό δεύτερο δίδαγμα εἶναι πώς αὐτός ὁ πεσμένος, ὁ τραυματισμένος ἄνθρωπος δέν πρέπει νά πεθάνη, δέν πρέπει νά χαθῆ. Εἶναι μιά ἀτίμητη ἀξία, μιά ἀθάνατη ψυχή. Γι' αὐτή τή δυστυχισμένη ὑπαρξι ἦλθε ὁ Χριστός στόν κόσμο. Εἶναι ἡ χαμένη δραχμή, τό χαμένο πρόβατο, ὁ ἄνθρωπος, ὁ κάθε ἄνθρωπος, ἀφοῦ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀμαρτωλοί καί στεροῦνται τή χάρι καί τή δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ ἀναπηδᾷ τό μεγάλο καθῆκον νά γίνη καθένας μας ἕνας καλός Σαμαρείτης, γιά τόν ἑαυτό του καί γιά τούς ἄλλους. Νά βοηθήσωμε νά γιαντρευτῆ ὁ ἀσθενής μέ λόγια καί ἔργα, μέ ἀγάπη καί θυσία. Κοντά στόν ἄρρωστο ἢ προσφορά μας θά εἶναι ἐδεργερτική.

Στήν ἐποχή μας ὑπάρχουν τόσες πληγές, τόσοι μισοπεθαμένοι ἄνθρωποι, ἀμαρτωλοί, ψυχικά τραυματισμένοι. Ἡ ἀμαρτία κυριαρχεῖ, τά πάθη συντρίβουν, ἡ ἀπιστία ἐκτροχιάζει, τά πνεύματα σκοτίζονται, οἱ καρδιές σπαράσσονται, ἡ ζωή ἐξουθενώνεται, παντοῦ ψυχικά συντρίμματα, πνευματικά καί σωματικά ἐρείπια. Χρειάζεται ὁ καλός Σαμαρείτης, ὁ Χριστός, ὁ καλός γιαντρός καί Σωτήρας.

ΤΕΛΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ Η ΑΓΙΟΤΗΤΑ

Πρέπει νά ὑπάρχη κάποιος ἀντικειμενικός σκοπός σέ ὅλες τίς δοκιμασίες καί τούς πόνους τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσο κι ἂν ἀποδώσωμε τίς ἀρρώστιες μας σέ δοκιμασία, πίσω ἀπό ὅλα κρύπτεται ἕνας μέγας καί ἱερός σκοπός. Πολύ ἀριστοτεχνικά ὁ Ἀπόστολος Παῦλος βεβαιώνει ὅτι ὁ Θεός σάν καλός Πατέρας μᾶς παιδεύει «ἐπί τό συμφέρον εἰς τό μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ». Μᾶς θέλει, λέγει, ὁ Θεός νά μετάσχῃμε στήν ἀγιότητά του καί βρίσκει ὡς τόν καλύτερο τρόπο, τίς δοκιμασίες, τίς θλίψεις, τούς πόνους ὅπως ἀκριβῶς ἕνας καλός πατέρας παιδαγωγεῖ τό παιδί του. Σέ ἄλλη περίπτωσι ὁ μέγας Ἀπόστολος τονίζει: «*Τοῦτο εἶναι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ ὁ ἁγιασμός ὑμῶν*». Νά γίνῃμε ἅγιοι, γιατί χωρίς αὐτή τήν ἀγιότητα κανεῖς δέν θά ἀξιωθῇ νά δῆ τόν Θεόν. Δυστυχῶς ἡ ζωή τῶν ἀνέσεων, τῆς ἀφθονίας τῶν ἀγαθῶν, τῆς ὑγείας καί τῶν ἀπολαύσεων, πολύ δέ περισσότερο ἡ ζωή τῆς ἀμαρτίας, δέν ἀφήνουν περιθώρια πνευματικῆς ἀσκήσεως, ἀρετῆς καί ἁγιασμοῦ. Στίς χαρές τῆς ζωῆς ξεχνοῦμε τήν χαρά τῆς εὐσεβείας. Ἡ προσκόλλησίς μας στά γήινα μᾶς ἀποσπᾷ ἀπό τά οὐράνια καί αἰώνια. Ἡ ζωή τῆς ὕλης καί τῶν αἰσθήσεων δέν ἀφήνει τό πνεῦμα νά μᾶς ὀδηγῇ καί ἀγιάζῃ. Ἔρχονται οἱ πόνοι καί οἱ ἀρρώστιες καί κάθε εἶδους δοκιμασίες καί κτυποῦν τήν πόρτα, νά μᾶς θυμίσουν πῶς δέν θά εἴμαστε αἰώνιοι στόν κόσμο οὔτε καί γεννηθήκαμε γιά τίς ματαιότητες τῆς ζωῆς. Ἔχομε ἕνα μέγαλο στόχο, ἀληθινό, σωτήριο, αἰώνιο, πέρα ἀπό τίς κοσμικές μέριμνες. Εἶναι ἡ τελειοποίησις, ὁ ἐξαγιασμός τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος.

Στόν μέγαλο αὐτό σκοπό πρέπει νά τείνουν τά πάντα, καί ἡ ζωή καί ὁ θάνατος, τά ἀγαθά, ὁ πλοῦτος, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη καί ὅλη ἡ προσπάθεια, γύρω ἀπό τό ἄτομο, τήν οἰκογένεια, τήν κοινωνία. Αὐτή τή μεγάλη ἀλή-

θεια πολύ εύκολα τήν λησμονοῦν οἱ ἄνθρωποι. Προοδεύουν καί κατακτοῦν, ἀπολαμβάνουν, δημιουργοῦν. Ἀπέραντες οἱ μέριμνες καί φροντίδες, οἱ ἀγῶνες. Ἕνα μονάχα εἶναι μέγα καί σωτήριο, ἡ ἀγιότητα. Ὁ ἅγιος εἶναι μέγας ἀγωνιστής, ἥρωας. Ὁ Θεός εἶναι ἅγιος καί μᾶς θέλει ἅγιους. Ὅταν χάσωμε τήν ἀγιότητα, εἶναι σάν νά χάνεται ἀπό τό σῶμα ἡ υἰγεία. Τότε ἔχομε τόν πόνο καί τήν ὀδύνη, τήν ἀγωνία νά γιαιτρευτοῦμε. Τό ἴδιο πρέπει, καί πολύ περισσότερο, νά δείξωμε ἐνδιαφέρον γιά τήν υἰγεία τῆς ψυχῆς, πού εἶναι πολυτιμότερη.

Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νά μάθῃ αὐτή τήν τρανή ἀλήθεια καί νά τήν κάμῃ ἔργο καί ζωή του. Ὁ Θεός μᾶς θέλει ἅγιους. Δέν ἔχει σημασία ἂν θά πονέσωμε πολύ στήν «*παιδεία Κυρίου*». Ἡ ἐλιά συνθλίβεται, γιά νά δώσῃ τό πολύτιμο λάδι. Τό θυμίαμα μπαίνει στή φωτιά νά καῖ, γιά νά εὐωδιάσῃ. Οἱ δοκιμασίες τῆς ζωῆς καί μάλιστα στήν ἀρρώστια εἶναι ἀγάπη καί φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου, γιά νά μᾶς κάμῃ νά ποθήσωμε καί νά κατορθώσωμε νά ἀποκτήσωμε τήν ἀγιότητα.

Τήν ἀγιότητα κατακτοῦν οἱ ἄνθρωποι μέ πολλούς ἀγῶνες. Τό στεφάνι τῆς ἀγιότητος εἶναι πολυτιμότερο ἀπό τά πιό λαμπρά στεφάνια ὄλων τῶν ἡρώων καί τῶν νικητῶν σέ ὅποιουσδήποτε ἀγῶνες καί ἡρωικά κατορθώματα.

Δέν εἶπε ὁ Κύριος πῶς θά εἶστε δικοί μου ἂν γίνετε τρανοί ἢ σοφοί ἢ μεγάλοι καί ξακουστοί, ἂν νικήσετε στούς ἀγῶνες τῆς γῆς κι ἂν πετάξετε ὡς τά ἄστρα, ἀλλά εἶπε «*γίνετε ἅγιοι*». Χωρίς ἀγιότητα κανείς δέν μπορεῖ νά σωθῇ. Γινόμαστε ἅγιοι μέ τήν αὐτοπαράδοσή μας στό ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ, μέ τήν ἄσκησι, μέ τή φιλανθρωπία καί τά ἔργα τῆς αὐταπαρνήσεως, γιά τό καλό τῶν ἄλλων καί μέ ὅ,τι ὑπηρετεῖ τόν ἄνθρωπο, τή σωτηρία μας καί τή δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἄν εἶναι τό θέλημα τοῦ Κυρίου νά πετύχωμε μέ τόν πόνο τήν ἀγιότητα, ἄς εἶναι εὐλογημένη ἡ ἀρρώστια, πού μᾶς δοκιμάζει....

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

Ἡ ἀρρώστια θεωρεῖται ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός τοῦ ἀνθρώπου. Καταστρέφει τήν υἰεία, φέρνει πόνους καί ταλαιπωρίες, ἀνακόπτει τή ζωή, τή δραστηριότητα, ματαιώνει ἐργασίες, βλάπτει ἐπιχειρήσεις, ἐμποδίζει τήν πρόοδο, ἀφαιρεῖ τή χαρά καί τήν εὐτυχία καί μαζί μέ ὅλα αὐτά ὑποσκάπτει αὐτή τήν ἴδια τή ζωή καί ἀνοίγει τόν δρόμο γιά τόν θάνατο. Πολύ δικαιολογημένα ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ ρίπτει ὅλες τίς δυνάμεις καί τίς προσπάθειές του ὁ ἄνθρωπος. Δέν ὑπολογίζει ἔξοδα καί θυσίες, πόνους καί ταλαιπωρίες, προκειμένου νά τόν ἀπομοκρύνῃ καί νά σωθῆ ἀπό τήν ἀπειλή του.

Αὐτή εἶναι, σέ πρώτη φάσι, ἡ στάσις τοῦ ἀνθρώπου μπροστά στήν παρουσία τῆς ἀρρώστιας. Τήν θεωρεῖ σάν μιὰ συμφορά, καί ἀγωνίζεται νά τήν ξεπεράσῃ.

Ὑπάρχει ὁμως μιὰ ἄλλη πλευρά τοῦ θέματος, πολύ διαφορετική, τελείως ἀντίθετη. Εἶναι ὁ σκοπός τῆς ἀρρώστιας, πού μπαίνει σάν φράχτης στήν ὁρμή τοῦ κακοῦ καί τῆς ἁμαρτίας, γιά νά προλάβῃ τήν ὀλοκληρωτική καταστροφή. Πραγματικά, ἄν ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος νά ζῆ στήν ἀγιότητα, νά τελειοποιηθῆ ἠθικά καί νά σωθῆ, τότε ἀσφαλῶς εἶναι μεγάλη εὐεργεσία κάθε τί πού βοηθᾷ νά πετύχῃ αὐτός ὁ σκοπός. Καί ἐπειδή ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία καί κακία δέν διορθώνεται μέ τό καλό, μέ τή χαρά, μέ τήν εὐτυχία, ἔρχεται ἡ δοκιμασία, ὁ πόνος, ἡ ἀρρώστια νά ἐκπληρώσῃ αὐτό τόν ἱερό σκοπό.

Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι γεμάτη ἀπό τέτοια διδάγματα. Ἐνα λαμπρό παράδειγμα μᾶς ἔδωσε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μέ τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του. Ἦταν τόσο μεγάλος καί διαλεγμένο «σκεῦος ἐκλογῆς», γιά νά βαστάσῃ ἐπάνω του τό κοσμοσωτήριο ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν Ἑ-

θνῶν. Θεωρεῖται πολύ δίκαια πὼς εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, πού ἀναγέννησε τὸν κόσμον στὴν ὑπακοή τοῦ Χριστοῦ, ἔκανε ἀμέτρητα θαύματα, καὶ νεκρούς ἀνέστησε, ἀρπάχτηκε ὡς τὸν τρίτον οὐρανὸ καὶ ἄκουσε ἄρρητα ῥήματα.

Ὅμως αὐτὸς ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ, μέγας Παῦλος, παρέμεινε ἄρρωστος σέ ὅλη Του τὴ ζωὴ. Παρεκάλεσε τὸν Κύριο νά τὸν ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια του, τὸν «*σκόλωπα τῆς σαρκός*», ἀλλ' ἡ ἀπάντησις ἦταν ἀρνητικὴ καὶ μὲ τὴν αἰτιολογία της, «*ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται*». Ὁ Ἅγιος Παῦλος γνωρίζει τὴν αἰτία, «*ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι*». Γιὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύεται, γιὰ νὰ μὴ χάσει τὴν ἀρετὴ του, γιὰ νὰ μὴ κηρύττει σέ ἄλλους καὶ αὐτὸς ἀποδειχθῆ ἀδόκιμος. Ἀπὸ τότε δὲν παρακαλεῖ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴ δοκιμασία τῆς ἀρρώστιας. Θὰ ξεπεράσει τὸν ἀνθρώπινο πόνο. Θὰ τὸν κάμει σκαλοπάτι ἀγιότητος. Θὰ καυχᾶται γιὰ τὶς ἀρρώστιες του καὶ τὰ παθήματά του. «*Ὑπερήδιστα καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου*». Πολύ χαρακτηριστικὴ ἡ λέξις ὑπερήδιστα, δηλαδή μὲ πολὺ μεγάλη χαρὰ καὶ εὐχαρίστησι, ἂν πρόκειται νὰ καυχηθῶ, μόνον γιὰ τὶς ἀσθενείες μου θὰ καυχῶμαι. Ὅταν θὰ γνωρίσωμε πόσο ἀξίζει νὰ ζοῦμε στὴν ἀρετὴ καὶ στὴν ἀγιότητα, πόσο ἀξίζει νὰ εἴμαστε πραγματικὰ κοντὰ στὸν Χριστό, τότε δὲν θὰ μᾶς στενοχωροῦν τὰ μέσα καὶ οἱ τρόποι, πού χρησιμοποιεῖ ὁ Κύριος, γιὰ νὰ μᾶς κρατήσῃ στό φῶς καὶ στή χάρι του, ἔστω κι ἂν αὐτὰ τὰ μέσα εἶναι οἱ δοκιμασίες τοῦ πόνου καὶ οἱ ὀδύνες τῆς ἀρρώστιας.

Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὅταν φτάσει ὡς ἐκεῖ, εὐρίσκειται ψηλότερα ἀπὸ τὴν καταχνιά τοῦ κάμπου, τῆς ὕλης καὶ τῆς ματαιότητος. Εἶναι στὴν κορυφὴ, στό ὄρος τῆς Μεταμορφώσεως, στὴ θεία χαρὰ τῆς ἀγιότητος, ἀπὸ ὅπου μπορεῖ νὰ βλέπει τὴν ἀρρώστια ὡς μυστικὸ εὐεργέτη.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΟΝΕΙ ΜΑΖΙ ΜΑΣ

Ἄν ἤμουν Θεός, εἶπε ἕνας μέγας σοφός, θά ἔσπαγε ἡ καρδιά μου ἀπό τόν ἀνθρώπινο πόνο. Εἶναι ἀληθινό αὐτό, γιατί εἶναι ἀπροσμέτρητος ὁ ἀνθρώπινος πόνος. Μόνο πού δέν πρόσεξε ἢ δέν πίστεψε πώς ἡ καρδιά τοῦ Θεοῦ ἔσπασε πραγματικά, σφαγμένη πάνω στό σταυρό τοῦ Γολγοθᾶ, γιά τόν ἀνθρώπινο πόνο, γιά τίς ἁμαρτίες ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἀρχηγός τῶν πονεμένων. Αὐτός ἐπόνεσε γιά λογαριασμό ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκεῖνος ἦλθε στόν κόσμο, γιά τή δική μας χαρά καί σωτηρία. Ποιός ἀπό τούς μεγάλους, τούς τρανοῦς, τούς σοφοῦς, ἡγέτες καί κατακτητές μπόρεσε νά παρηγορήσῃ ἀληθινά, νά ἀνακουφίσῃ τόν πόνο, νά στεγνώσῃ τά δάκρυα ἀπό τά μάτια τῶν ἀνθρώπων καί νά σταματήσῃ τούς στεναγμούς;

Μόνον ὁ Ἰησοῦς δίνει τήν ἀληθινή ἐλπίδα καί παρηγορεῖ καί σταματᾷ τόν πόνο ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἐκεῖνος εἶναι καί παντοδύναμος καί πολυεύσπλαχνος. Ἕνα πρᾶγμα μονάχα ζητᾷ. Τήν πίστι μας καί τήν μετανοιά μας. Νά Τόν γνωρίσωμε, νά Τόν ἀγαπήσωμε, νά Τόν ἀκολουθήσωμε.

Ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, πού πρόσφερε τήν ὑπέριστα θυσία, *«καί τάς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καί τάς νόσους ἐβάστασε... καί περί ἡμῶν ὀδυνᾶται...»*. Ἐκεῖνος εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί Κύριος, Σωτήρας καί Λυτρωτής Ἰησοῦς Χριστός, πού μέ ἀνοιχτή τήν ἀγκαλιά προσκαλεῖ: *«Ἐλᾶτε σέ μένα ὅλοι οἱ κουρασμένοι, οἱ φορτωμένοι μέ τήν ἁμαρτία καί τσακισμένοι ἀπό τόν πόνο καί τήν ἀρρώστια καί ἐγώ θά σᾶς ξεκουράσω. Μάθετε πώς εἶμαι πρᾶος καί ταπεινός καί θά βρῆτε ἀνάπαυσι στίς ψυχές σας»*.

ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Αυθόρμητα, πηγαῖα, ἀναπηδᾷ στά χεῖλη κάθε ἀνθρώπου τό φοβερό ἐρώτημα, γιατί ὁ πόνος στή ζωή μας; οἱ ἀρρώστιες, τά βάσανα, οἱ θλίψεις;

Καί ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά ἀναμένουν τήν ἀπάντησι, τή λύσι στό φρικτό δρᾶμα. Παντοῦ στεναγμός καί ὀδυνη. Ὁ πόνος εἶναι ἀχώριστος σύντροφος τῆς ζωῆς. Οἱ φιλόσοφοι, οἱ ἐπιστήμονες, οἱ ἠθικολόγοι, οἱ κοινωνιολόγοι, κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος δίδουν μιά ἀπάντησι. Πῶς θά συμβιβαστῇ μέ τήν πανσοφία καί τήν παναγαθότητα τοῦ Θεοῦ τό ἄδικο, τό κακό, ὁ πόνος, ἡ ἀρρώστια, πού τυραννοῦν τούς ἀνθρώπους;

Ἔγιναν πολλές καί διάφορες προσπάθειες πού, λίγο ἢ πολύ, ἀγωνίζονται νά πλησιάσουν καί νά ψαύσουν τήν πληγή, νά ἐρευνήσουν τό τραῦμα. Τό κακό, πού φαίνεται πῶς κτυπᾷ περισσότερο τόν καλό, τόν δίκαιο, τόν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, ἀνοίγει τό μεγάλο θέμα τῆς θεοδικίας. Γιατί νά ὑποφέρῃ ὁ καλός, γιατί πηγαίνει καλά ὁ κακός, ὁ ἁμαρτωλός; Εἶπαν πῶς εἶναι φαινομενική ἡ εὐτυχία τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τοῦ ἄδικου καί ὅτι ἀργά ἢ γρήγορα θά τιμωρηθῇ, ἢ ὅτι ὁ Θεός μακροθυμεῖ καί ἀνέχεται, γιά νά δώσῃ καιρό μετανοίας καί γιά νά εἶναι ἀδικαιολόγητος, ὅταν δέν θά διορθωθῇ. Εἶπαν πῶς ὁ πόνος ἐξαγνίζει, τελειοποιεῖ καί δοκιμάζει *«ὡς χρυσόν ἐν χωνευτηρίῳ»*, γιά νά γίνῃ ἄξιος τῆς χάριτος καί δόξης τοῦ Θεοῦ. *«Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;»* Οἱ φίλοι τοῦ Ἰώβ, πῆγαν νά τόν παρηγορήσουν μέ ἀνθρώπινες σκέψεις. *«Ποῦ ἦσατε σεῖς ὅταν ἐγώ ἔπλασα τόν κόσμον»*. Εἶναι ἡ ἀποστομοτική ἀπάντησις. Τήν τελική ἀπάντησι μᾶς δίδει τό μυστήριον τῆς θείας Οἰκονομίας, ὁ ἐρχομός τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμον καί τό ἀπολυτρωτικό Του ἔργο.

+

Τό κακό ἐμπήκε στόν κόσμο ἀπό τήν ἀρχή τῆς δημιουργίας, σάν ἀνταρσία τοῦ διαβόλου ἐναντίον τοῦ Δημιουργοῦ καί σάν ἀγώνας νά καταστρέψῃ τήν ὕπαρξι καί τήν εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ἁγία Γραφή τονίζει: *«Φθόνῳ τοῦ διαβόλου εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τόν κόσμον καί διά τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος»*. Ἄπ' ἐκεῖ ξεκινᾷ τό κακό. Δέν τό ἐδημιούργησε ὁ ἄνθρωπος. Ἦλθε ἀπ' ἔξω καί ὁ ἄνθρωπος τό ἐδέχτηκε. Γι' αὐτό καί μπορεῖ νά τό διώξῃ. Μόνο πού οἱ περιορισμένες του δυνάμεις, ἡ ἁμαρτωλή του φύσις δέν μποροῦσε ἀπό μόνη της νά λυτρωθῇ. Τό μυστήριό τῆς θείας Οἰκονομίας ἀνέλαβε αὐτό τό σωτήριο ἔργο. Ὁ ἐρχομός τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο, τοῦ ἀναμάρτητου Θεοῦ καί τελείου ἀνθρώπου, ἐσήκωσε ὅλο τό βάρος τῆς πανανθρώπινης ἐνοχῆς καί ἔγινε ὁ Σωτήρας καί Λυτρωτής.

Ὁ ἄνθρωπος τώρα μπορεῖ νά σωθῇ. Ἄλλος ἔχει καταβάλει τά λύτρα. *«Τό αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπό πάσης ἁμαρτίας»*.

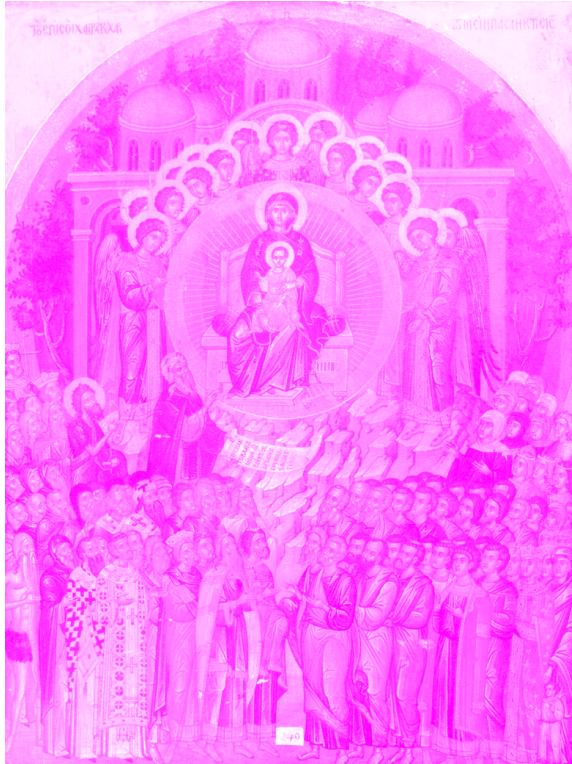
Ἐκεῖνος εἶναι ἡ κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας, οἱ πιστοί, τό μυστικό του σῶμα. Ἡ σωτηρία ἔγινε μέ τό πάθος καί τήν Ἀνάστασί του. Τό σῶμα του, δηλ. οἱ πιστοί, γιά νά φτάσουν στήν Ἀνάστασι, πρέπει νά περάσουν ἀπό τό σταυρό καί τό θάνατο. Ἡ ζωή αὐτή εἶναι πορεία πρὸς τόν Γολγοθά. Ὁ ἄνθρωπος *«συσταυρώνεται μέ τόν Χριστόν καί συνανίσταται, ἵνα ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσῃ»*. Τά δεινά τοῦ κόσμου καί αὐτός ὁ φυσικός θάνατος εἶναι μέσα, πού ὀδηγοῦν στήν ἐπιτυχία τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς σωτηρίας, καί ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει *«διά παθημάτων τελειωθῆναι»*.

Ἡ ἀληθινή δόξα ἐπιφυλάσσεται στήν ἄλλη ζωή καί ἡ τελική ἀπάντησις, πού δίδεται ἀπό τήν πίστι, εἶναι τά λίγα λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: *«τό γάρ παραυτόκα ἐλαφρόν τῆς θλίψεως αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεταιται»*.

+

Ὁ Κύριος ἐβεβαίωσε, «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε» θά ἔχετε θλίψεις καί δοκιμασίες στόν κόσμο. Ἡ δική Του ζωὴ ἦταν ὅλη μιὰ θλίψις, ὡς τόν σταυρό.

Δέν σταματᾷ ὅμως σ' αὐτή τήν ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπαισιόδοξη καί θλιβερή εἰκόνα. Παρουσιάζει καί τήν ἄλλη, τήν εὐχάριστη ὄψι. «*Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τόν κόσμον*». Ἐκεῖνος εἶναι νικητής τοῦ κακοῦ. Τά πάντα παρέρχονται. Μετά τόν Γολγοθά, ἡ Ἀνάστασις, μετά τόν θάνατο ἢ ζωή, μετά τόν κόσμο τοῦτο τοῦ πόνου, ἡ αἰώνια δόξα καί χαρά τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.



Θεοτόκε ἡ ἐλπίς πάντων τῶν Χριστιανῶν
σκέπε φρούρει, φύλαττε τούς ἐλπίζοντας εἰς Σέ.

+



ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὅποιος διάβασε τοῦτο τό βιβλίον, πιστεύομε πῶς πολλά ἔχει νά ὠφελῆθῃ ἀπό ἓνα θλιβερό θέμα μέ παρήγορο περιεχόμενο. Ὅλοι ἔχομε πείρα τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ πόνου στόν ἑαυτό μας καί στούς ἄλλους γύρω μας, συγγενεῖς καί φίλους. Ἡ ἀρρώστια εἶναι ὁ ἀπρόσκλητος καί ἀνεπιθύμητος ἐπισκέπτης, πού τόσο τυραννᾷ τή ζωή, μέ πόνο καί στενοχώρια ὡς τόν θάνατο.

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ βιβλίου ἄν εἶχαν προσεχτική διάθεσι, θά βρῆκαν σ' αὐτό πολλή ἀνακούφισι καί ἐνίσχυσι, καθοδήγησι καί παρηγοριά στή θλιβερή ὑπόθεσι τῆς ἀρρώστιας καί κάθε δοκιμασίας τῆς ζωῆς. Μελετώντας θά βεβαιώθηκαν πῶς σέ κάθε σελίδα θίγονται μεθοδικά ὅλες οἱ πτυχές τῆς ἀρρώστιας, ἀπό τή ρίζα καί τήν πηγὴ της, ὡς τίς ἀκραῖες συνέπειές της.

Εἶναι δυνατόν τό βιβλίον αὐτό νά ἔπεσε σέ χέρια ψυχρῶν καί ἀδιαφόρων ἀνθρώπων, πού ποτέ δέν καταπιάστηκαν μέ θρησκευτικά ζητήματα. Ἴσως γιατί οἱ ὑπεύθυνοι γιά τή μόρφωσι τῶν παιδιῶν –γονεῖς, ἱερεῖς, δάσκαλοι– δέν ἐδίδαξαν κάτι πού δέν πίστευαν οἱ ἴδιοι. Μπορεῖ ἀκόμη νά γεννήθηκαν καί νά ἔζησαν σέ περιβάλλον ἀντιχριστιανικό, ὅχι μόνο χωρίς θρησκευτικά ἐνδιαφέροντα καί βιώματα, ἀλλά καί μέ ἐπιδράσεις ἀσεβείας καί ἀθεΐας καί μέ τάσεις μίσους καί διωγμοῦ κατά τῆς πίστεως.

Σέ ὅλους αὐτούς, πού γιά τόν ἓνα ἢ τόν ἄλλο λόγο δέν ἀναπτύχτηκαν καλές σχέσεις μέ τή θρησκεία, θά εἶναι μιά πολύ χρήσιμη εὐκαιρία νά βοηθηθοῦν ἀπό ἓνα βιβλίον, πού ἀσχολεῖται μέ ὅσους δοκιμάζονται στό κρεβάτι τοῦ πόνου.

Ίσως –καί αὐτή εἶναι ἡ ὀλόψυχη εὐχή μας– τό βιβλίον τοῦτο νά γίνη τό ταπεινό καί εὐλογημένο πλοιάριο, πού θά τοὺς μεταφέρει ἀπό τήν ἐδῶ ὄχθη τῆς κοσμικῆς καί ὑλιστικῆς ἀντιλήψεως γιά τή ζωή, στήν ἀντίπερα ὄχθη τῆς πίστεως, τῆς εὐσεβείας, τῆς μετανοίας, τῆς ἀγίας χριστιανικῆς πίστεως.

Σέ ὅλες αὐτές τίς παραπάνω περιπτώσεις ἔρχεται τό φτωχικό τοῦτο βιβλίον σάν ἕνας ταπεινός, εὐγενικός ἐπισκέπτης, πού φέρνει τό παρήγορο μήνυμα τῆς ἐλπίδας, ἐπάνω στό δακρύβρεχτο μαξιλάρι τοῦ πόνου, τῆς ἀγωνίας, τῆς ὀδύνης.

Ἀνάμεσα στά πλήθη τῶν δοκιμαζομένων ἀπό τήν ἀρρώστια ἀδελφῶν μας, ὑπάρχουν καί οἱ ἄνθρωποι μέ τή βαθιά πίστι καί εὐλάβεια καί τήν ὀλόφωτη ἀρετή. Εἶναι οἱ Ἅγιοι, πού δοκιμάστηκαν ἀπό ἀρρώστιες, καί ὑπέμειναν καρτερικά τή μαρτυρική τοῦ πόνου δοκιμασία. Ὁ Ἰώβ, ὁ Παῦλος, ὁ Τιμόθεος, ὁ Βασίλειος, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Νεκτάριος, πλήθη πολλά ἀρρώστων ἁγίων, πού ἐβάστασαν ἥρωικά τόν σταυρό τοῦ πόνου των, μέ χαρά καί εἰρήνη, χωρίς γογγυσμούς καί παράπονα. Ἔκαναν τήν ἀρρώστια των ὕμνο καί τόν πόνο δοξολογία. Ξεκινοῦσαν μέ τήν προσευχή τῆς ὑπακοῆς, *«γεννηθήτω τό θέλημα Σου»*, καί τελείωναν μέ τόν ὕμνο τῆς εὐχαριστίας, *«Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν»*.

Τέτοιοι ἀφανεῖς ἥρωες, ἀναίμακτοι μάρτυρες, ὑπάρχουν πολλοί σέ κάθε ἐποχή. Βουβοί πόνοι, κρυφοί στεναγμοί, καυτά δάκρυα, ἀρρώστιες ὀδυνηρές, ὀδύνες ἀσήκωτες. Καί ὅμως, ὁ πόνος νικάται μέ τήν πίστι, καί ἡ θλίψις μέ τήν ὑπομονή καί προσευχή. Αὐτοί εἶναι οἱ ἥρωες τῆς πίστεως καί τῆς ἀγιότητος. Ἡ Ἐκκλησία τοὺς στεφανώνει καί τοὺς ἐγκωμιάζει μέ νικητήριες ψαλμωδίες. *«Τάς ἀλγηδόνας τῶν ἁγίων ἅς ὑπέρ Σοῦ ἔπαθον δυσωπήθητι Κύριε, καί πάσας ἡμῶν τάς ὀδύνας ἴασαι, φιλόανθρωπε, δεόμεθα»*.